

SAN MATEO

Jesús Ñecuëohua'i
(Lc 3.23-38)

¹ Iye a'ë, Abraham cui'ne David tsëcapë acohua'ire cuecuese'e ja yë'ta'a Jesucristo pa'ima'në pa'isicohua'ire.

² Isaac pëca ja'quë paji'i, Abraham. Jacob pëca ja'quë paji'i, Isaac. Cui'ne Judá cui'ne i yo'je tsì pëca ja'quë paji'i, Jacob. ³ Fares cui'ne Zara pëca ja'quë paji'i, Judá. Cui'ne iohua'i pëca ja'co paco'ë, Tamar. Esrom pëca ja'quë paji'i, Fares. Aram pëca ja'quë paji'i, Fares. ⁴ Aminadad pëca ja'quë paji'i, Aram. Naasón pëca ja'quë paji'i, Aminadad. Salmón pëca ja'quë paji'i, Naasón. ⁵ Booz pëca ja'quë paji'i, Salmón. Cui'ne i pëca ja'co paco'ë, Raab. Obed pëca ja'quë paji'i, Booz. Obed pëca ja'co paco'ë, Rut. Isaí pëca ja'quë paji'i, Obed. ⁶ Pai ëjaë David pëca ja'quë paji'i, Isaí. Salomón pëca ja'quë paji'i, David. Cui'ne Urías nëjo pa'isicopi Salomón ja'co paco'ë.

⁷ Roboam pëca ja'quë paji'i, Salomón. Abías pëca ja'quë paji'i, Roboam. Asa pëca ja'quë paji'i, Abías. ⁸ Josafat pëca ja'quë paji'i, Asa. Joram pëca ja'quë paji'i, Josafat. Uzías pëca ja'quë paji'i, Joram. ⁹ Jotam pëca ja'quë paji'i, Uzías. Acaz pëca ja'quë paji'i, Jotam. Esequías pëca ja'quë paji'i, Acaz. ¹⁰ Manases pëca ja'quë paji'i, Esequías. Amón pëca ja'quë paji'i, Manases. Josías pëca ja'quë paji'i, Amón. ¹¹ Jeconías cui'ne i yo'je tsì cõni pëca ja'quë paji'i, Josías. Jaohua'i cato coasicohua'i paë'ë, Israelita paire tseani Babilonia yejana sa maca.

¹² Israelita pai sa cuañosi jeteyo'je Salatiel pëca ja'quë paji'i, Jeconías. Zorobabel pëca ja'quë paji'i, Salatiel.

¹³ Abiud pëca ja'quë paji'i, Zorobabel. Cui'ne Eliquin

pëca ja'quë paji'i, Abiud. Azor pëca ja'quë paji'i, Eliquin. ¹⁴ Sadoc pëca ja'quë paji'i, Azor. Aquim pëca ja'quë paji'i, Sadoc. Eliud pëca ja'quë paji'i, Aquim. ¹⁵ Eleazar pëca ja'quë paji'i, Eliud. Matán pëca ja'quë paji'i, Eleazar. Jacobo pëca ja'quë paji'i, Matán. ¹⁶ José pëca ja'quë paji'i, Jacobo. José cato Jesucristo pëca ja'co María ëjë paji'i.

¹⁷ Jaje pa'ina, Abrahampi cui'ne David pa'i macaja'a cuecuetto catorce pa'ye de ai de'huase'e pa'iji. Davidpi cui'ne Israelita mañare Babiloniana tseseni sasi macaja'a cuecuetto cui'ne catorce pa'iji. Cui'ne yequë catorce pa'i maca Cristo ai de'opi.

Jesucristore Coase'e
(Lc 2.1-7)

¹⁸ Jesucristore coase'e ñeje pa'iji: María i pëca ja'co, José ja're huejaja'coa, ca nëosico paco'ë. Jaje ca nëosicopi ja yë'ta'a tsioni pa'ima'në tsi ëtapë de'o Maija'quë joyo tutupi. ¹⁹ José io ëjë nuñerepa pa'i paji'i. Jaje pa'ita'a nëjo Maríare si'aohua'i pai asajëna, jeoñe coepi. Coa ai jerepa pajje ti asama'pëna ise'e jeosi'i cuasapi. ²⁰ Jaje cuasaquë pa'ina, Ejaë huiñaëpi ite huëo hue'ñaja'a ñaini capi: “José David tsëcapë aquë, Maríare ca'rama'ë pa'ijë'ë, nëjore de'huani paye. Io paja'quë cato Maija'quë joyo tsequë api. ²¹ Tsihuaë'ni paja'coa. Pacona, i mami Jesure sëojë'ë, huasoquëre. Jaje hue'equë pa'ija'quë api, i paire co'aye yo'ocohua'ire huasoja'quë sëte.”

²² Si'aye jaje ti'api, tsoe hue'ña Maija'quëre quëacaiquë ca nëoquë pa'ise'epi, ñeje:

²³ Nomio tsjo, ëmë ti yo'oma'copi tsi quë'io de'oni tsi-hua'ëre pasio.

Jaëpi i mami hue'equë pasipi, Emanuel.
Jaje cani cayë, Maija'quë mai ja're pa'iji.

²⁴ Ja maca José sētani mai Ējaë cuañese'eje Maríare nējore pao cuasaquë ti pëani nējore papi. ²⁵ Jaje pa'iquë-ta'are huejasicohua'i pa'iyepi pa'iyë pahüë, mamaquëre të'ya dani i mami Jesús hue'yo macaja'a.

2

Jesure Do'i Daise'e

¹ Judea yejana Jesús coasiquë paji'i, a'ri daripë Belén hu'e daripëna. Ja mu'seña Herodes paji'i, Pai Ējaë, ja yeja cuañequë. Ja mu'seña Jerusaléncpi daë'ë, ësë mëi tē'tepi, yequë ëmëohua'i Magos hue'ecohua'ipi. Jaohua'i cato pairiohua'i paë'ë, ësë mëi tē'te quë'ro acohua'i. Mañoco yo'oye yeyecohua'ipi cui'ne de'hue tã'ñe cacohua'i paë'ë, iti yo'oyere ñajë. ² Jaohua'ipi dani sei'ë: “¿Jerore pa'iquë'ni, judío pai Ējaë yure coasiquë? Jeto ësë mëi tē'tepi ñahuë, i ma'ñocore. Jaje ñani daë'ë, ite do're ja'rujë señu'u cajë iñona.”

³ Cajëna, pai ëjaë Herodes asani ai cuasapi, ¿me yo'ose'ere caye'ni? caquë, cui'ne si'a Jerusalén pa'icohua'i ai cuasahuë, itire asani. ⁴ Ja maca pai ëjaë si'ao-hua'ire soipi, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ire cui'ne cuañese'e paire yeyacohua'ire. Soini seni asapi, jaohua'ire, ¿jerona Cristore cõa ja'ñe ca nëose'e pa'iquë'ni? caquë. ⁵ Caquëna, jaohua'ipi cahuë, ite: Belén Judea yejana coaja'quë api, caquë. Maija'quë jëjo daoquë tsoe aquë toyapi, ñeje:

⁶ Belén maca, Judá yeja pa'ico.

Më'ere cuañecohua'i jerepa a'rico maca pa'ima'o pa'iyë, më'ë.
Jaje pa'ina, më'ëpi etaja'quë api, Ējaërepa, Israel paire ñacaija'quë.

⁷ Cajëna, asani ja maca Herodes Magos hua'ire yahuerëpa soini iohua'ise'ere seji'i, ¿je yëhua ma'ñoco

ñaina, ñare'ni? caquë. ⁸ Seni asani ja maca Belénna jaohua'ire jëjo saokuë capi: “Saijël'ë. Jarona sani asajël'ë, de'oyerepa tsihua'ë pa'iyere pa'ire pama'quë. Jaje ini ti'asicohua'i pani yël'ëre dani quëajël'ë. Yël'ëje sani do're ja'ruquë sejasi'i, ite.”

⁹ Jaje pai ëjaë caëna, Magos maña saël'ë. Saijëna, ma'ñoco iohua'i ësë mëi te'te ñasiquëpi du'ru sai sapi. Jaje saiquëpi tsihua'ë pa'i hue'ñana nëajani huesëpi, sa tëjini. ¹⁰ Ja maca Magos maña ma'ñocopi jaje yo'ouna, ñani ai sihuahuë. ¹¹ Sihuajë huë'ena sa cacajë ñahuë, tsitu'ure pëca ja'co María ja're uina. Ñani do're ja'runi tsihua'ëre de'oquë macani cajë sihuahuë. Ja jeteyo'je iohua'i mahuëa mañare hui'yoni oro, huëo sëñe cui'ne mirra ite isihuë, jai do'ire. ¹² Ja jeteyo'je Maija'quëpi huëo hue'ñaja'a quëapi, Herodes quë'ro co'ima'pë pa'i-jël'ë, caquë. Jaje quëaëna, yequë ma'aja'a co'ihuë, iohua'i yejana.

Egíptona Catise'e

¹³ Jaohua'i Magos saisi jeteyo'je Ejaë huññaëpi huëo hue'ñaja'a ñani Josére capi: “Huëni tsihua'ëre cui'ne pëca ja'core sai sajël'ë, Egípto yejana. Jarona sani pëajël'ë, yël'ëpi yeque yo'oye pa'ito caëna, yo'oja'quë. Yure cato Herodespi tsihua'ëre huani jeosi'i caquë co'ēja'quë api. Ja do'ire saijël'ë.”

¹⁴ Jaje caëna, José huëni tsihua'ëre cui'ne i pëca ja'core sëtoni ñami sai sapi, Egíptona. ¹⁵ Jarote paël'ë, Herodes ju'i macaja'a. Tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquëpi Ejaëpi caquëna, toyapi: “Egíptopi yël'ë mamaquëre soihuë” ja toyase'epi ti'aëna, jaje yo'ohuë.

Tsire Huaise'e

¹⁶ Ja maca Herodes, Magos hua'i yël'ëre co'aquë api cajë yo'ore caquë ai pëi tsire caya ometëca pacohua'ire cui'ne

ai tsitu'ñare huani jeajë'ë, cuañepi. Belén pa'icohua'ire, cui'ne iti yërëhue pa'icohua'ireje caquë, caya ometëca ma'ñoco pa'i huëose'e pa'iji, Israel pai ta'ñe pa'iohua'i case'ere cuasaquë jaje yo'opi. ¹⁷ Jaje yo'oquëna, ti'api, Maija'quëre quëacaiquë Jeremias ñeje toyaquë pa'ise'e.

¹⁸ Rama quë'ropi, cuiye cui'ne jaiye oi yë'o jutaquëna asahuë.

Jao cato Raquelpi mamajëni oco'ë.

Yëhuotoje asaye coeo,

Mamajëpi tsoe jujusicohua'i pa'ijëna.

¹⁹ Herodes ju'isi jeteyo'je, Ejaë huiñaëpi Josére huëo hue'ñaja'a ñaini capi, Egíptore pa'ina:

²⁰ “Huëni tshua'ëre më'ëpi coani, cui'ne pëca ja'core huëoni col'ijë'ë, Israel yejana. Tsoe tshua'ëre huajo yëjë pa'isicohua'i juju sahuë.”

²¹ Ja maca José huëni tshua'ëre cui'ne pëca ja'core sai sapi, Israel yejana. ²² Jaje saiquëta'a José asapi, Herodes mamaquë Arquelaopi pëca ja'quë yo'ora'ase'ere yo'oji cajëna. Jaje asani jaro saiye ca'raquëna, huëo hue'ñaja'a Maija'quëpi quëaëna, Galilea yeja quë'rona saji'i. ²³ Jarona ti'ani Nazaret huë'e daripëna pëapi. Jaje yo'oquëna, Maija'quëre quëacacohua'i ca nëojë pa'ise'e ti'api, “Jesús Nazareno pa'ija'quë api” case'e.

3

Juan Oco Doquë Cuene Yeja Pa'iyë

(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

¹ Ja mu'seña Juan oco doquëpi Judea cuene yejana soquë peo hue'ñana Maija'quë cocare quëaquë daji'i. ² Ñeje caquë: “Ma'tëmo cuañeñe ja'yere pa'iji. Ja do'ire ja'rë cuasase'e jeoni ponëjë'ë.”

³ Iquë Juan yo'o ja'ñere Maija'quëre quëacaiquë Isaías toya'aji'i, ñeje:

Cuene yejapi pai ñeje cuiye asa cuañoji.

Ne de'huajë'ë, Ëjaërepa ma'are.

Nui ma'arepa hui'yocaijë'ë.

⁴ Juan ju'i ca camello nañapi nesico paji'i. Cui'ne i tëicaje ca'ni me paji'i. Jaje pa'ipi pu'suni aji'i. Cui'ne me-jaë payare ocuequë paji'i. ⁵ Jerusalén daripë pa'icohua'i, cui'ne si'aohua'i Judea yeja pa'icohua'ije, cui'ne Jordán tsiaya ja'ye maca pa'icohua'ije i quëaye daijë asahuë. ⁶ Jaohua'ipi iohua'i co'aye yo'ose'ere oijë quëacohua'ini Juanpi Jordán tsiayana dopi.

⁷ Jaje yo'oquëna, jai pai fariseohua'i cui'ne saduceohua'i cono oco do cuañoñu'u cajë daijëna, Juanpi ñani capi, jaohua'ire: “¡Aña tsëcapë acohua'i! ¿Nepi mësarute quëare'ni, Maija'quë nejoñe, ti'añere jëajë'ë, cajë? ⁸ Jaje pa'ito nuñerepa ponësicohua'i yo'oyere yo'ojë'ë, tiña ñañerepa ja'në pa'ise'e jeoni. ⁹ Cui'ne mësaruja'a sa'ñe yëquë Abraham tsëcapë acohua'i a'ë cama'pë pa'ijë'ë. Care payë, Maija'quëpi iye quëna pëaque ipi yëni Abraham tsëcapëre neñe pa'iji. ¹⁰ Jaje pa'ina, tsu'upo tsoe niusicoa, soquë ñëa cueja'core. Si'a soquë ñëa de'o ca quëi ma'ñe cueni taoni ëo ja'ñe a'ë. ¹¹ Yë'ë nuñerepa ocopi doyë, mësarute, ja'në cuasase'e jeoñere iño ja'ñere. Jaje pa'iquëta'are jeteyo'je daiquë api. Jaëpi yureta'a Maija'quë joyopi cui'ne toapi doja'quë api, jerepa pa'ipi. Yë'ë cato ite de'oye necaiye ti'ama'quë a'ë. ¹² Tsoe i jëtëpi pala cajiji, trigo ne de'huaquë jorose'e tirona huahueja'core. Iti care pase'e huë'ena de'huaquë, iti jorose'e se yayama'a toana ëoja'quë api.”

Jesure Doye

(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³ Juanpi dojaquë caquë Jesús Galileapi Jordán tsiayana daji'i. ¹⁴ Jaje daquëna, Juan du'ru macarepa coepi, doye. Jaje coequë capi, Jesure:

“Yël'ëpi mël'ëni do cuaño'ñe pa'i a'ë. ¿Me yo'oquë yël'ë quë'rona daquë'ni?”

¹⁵ Caquëna, Jesús ìte capi:

“Yurese'e jaje pa'ijaquë. Coa Maija'quë yëyeje pa'ye yo'oye pa'iji.”

Caëna, ja maca Juanpi sehuoni dopi. ¹⁶ Jesús do cuañosiquëpi tsiayapi tumasi maca, ma'tëmopi hui'yo sai maca Jesús ñapi, Maija'quë joyopi su'teje pa'ipi i siopë quë'rona nëca meina. ¹⁷ Ja maca ma'tëmopi yë'ose'e ñeje pìsiquëna, asahuë: “Iquë api, yë'l'ë mamaquë. Jaëni sihuaquë pa'iyë.”

4

Jesure Neñañe

(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

¹ Ja jeteyo'je Maija'quë joyopi sai sapi, cuëne yejana, huati neñajaquë caquë.

² Jarote paji'i, cuarenta mu'seña cui'ne cuarenta ñamiña ti ao aima'quëpi. Jaje pa'ina, ao ëaye nëji'i, ìte.

³ Ja maca huatipi Jesure tsio dani neñasi'i caquë capi:

“Maija'quë mamaquërepa pani iye quëna pëare pan de'huajë'l'ë.”

⁴ Jaje caquëna, Jesupi ìte sehuopi:

“Toyase'e caji: Coa pan aiñe mañapi pa'iyë peoji, pai. Coa ai jerepa Maija'quë cayere yo'oyepi pa'iyë pa'iji.”

⁵ Ja maca huatipi Jerusalenna sapi, Maija'quëre se huë'e ëmëje'ena. ⁶ Cui'ne jaronapi capi, ìte: “Maija'quë mamaquërepa pani iñopi tòmëj'ë, yejana. Toyase'e caji, ñeje:

Maija'quëpi i huiñaohuaire cuañeina, jëñapi tse'e pajëna, quëna pëna i quëo ja'hua a'si tòmëne peoye tòmëja'quë api.”

⁷ Caquëna, Jesupi ìte sehuopi:

“Yequë hue'ñapi toyase'eje caji:
‘Më'ë Ējaë Diusure neñasi'i caquë yo'oma'ë pa'ijë'ë.’ ”

⁸ Tijupë huatipi sa copí, jai cutihuëna. Jarona sani si'a yejaña pa'iyere cui'ne si'aye io de'oyere iñopi. ⁹ Iñoquë capi, ite: “Yë'ëpi më'ëre si'aye iyere isisi'i, më'ëpi yë'ëni do're ja'runi de'okuëre pani caquë pa'ito.”

¹⁰ Caquëna, ja maca Jesupi ite capi: “Saijë'ë, Satanás. Toyase'e caji:

Më'ë Ējaë, Diusuni de'okuëre pa'ni caquë sihuajë'ë.
Cui'ne jaëse'ere te'ire necaijë'ë.”

¹¹ Ja maca Jesure josa yo'osiquë huati saquëna, huiñaohua'i dani de'oyerepa necaë'ë.

*Jesús Galilea Yejana Yo'o Huëoye
(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)*

¹² Juan co cuãnosiquë pa'iji. Asani Galilea yejana saji'i, Jesús. ¹³ Jaje saisiquëta'a pëama'ë paji'i, Nazaret daripë. Pëama'ë Capernaum daripëna sani paji'i, jaira të'tëpa pa'icona, Zabulón cui'ne Neftalí yeja quë'rona. ¹⁴ Jaje yo'opi, Isaías Maija'quëre quëacaiquë toyaquë pa'ise'epi ti'ajaquë caquë i toyase'e caji:

¹⁵ “Zabulón cui'ne Neftalí yeja pa'icohua'ipi,
Jai tsiaya të'tëpa ma'a pa'icohua'ipi,
Jordán tsiaya je tē'te pa'icohua'ipi,
Galilea judío paí peo hue'ña pa'icohua'ipi.

¹⁶ Nea hue'ñare pa'isicohua'ipi
Jaiye miañere ñahuë.
Cui'ne ju'iñepi tēhuosicohua'i pa'isicohua'ini,
Miañere papi ñata saopi.”

¹⁷ Ja maca Jesús quëa huëopi, ñeje caquë: “Ja'në cuasase'e jëoni pönëjë'ë, ma'tëmo cuãneñe ja'yere pa'iji.”

*Cuatro Hua'i Yo'ecohua'ire Jesús Soiye
(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)*

¹⁸ Jesús Galilea jaira tē'tēpaja'a saiquēpi ja maca ñapi, cayahua'ire, yo'jeipi cui'ne maja'yēpi pa'ijēna. Simón jare ipi yequē mami Pedro hue'equēpi, cui'ne i yo'jei Andrés paē'ē. Hua'i yo'ecohua'i sēte tsiayana yo'eñu'u cajē yo'e nēare jēa dēsohuē. ¹⁹ Ja maca Jesús capi, jaohua'ire:

“Tuijē'ē, yē'ēni. Yē'ēpi paire yo'ecohua'ire nesi'i, mēsarute.”

²⁰ Jaje ca maca iti macapi iohua'i yo'e nēa se jēoni i ja're cōni saē'ē.

²¹ A'ri maña seña maca Jesús saiquēpi ñapi, cui'ne cayaohua'ire yo'jeipi, maja'yēpi pa'ijēna. Jaohua'i cato Zebedeo mamajē paē'ē, Jacobo cui'ne Juan. Jaohua'ipi pēca ja'quē ja're cōni iohua'i yo'e nēare que'quejē jai yohuēre paē'ē. Pa'ijēna, jaohua'ire Jesupi soipi. ²² Soina, iti macapi yohuēre jēoni cui'ne pēca ja'quēre saiye cani i ja're cōni saē'ē.

Jesús Jai Paire Ye'yaye

(Lc 6.17-19)

²³ Jesús si'a hue'ña Galilea quē'ro ye'yarojaji'i, pai tsi'si hue'ñana. De'o cocare quēaquē, cui'ne Maija'quē cuañeñe ayere quēaquē cui'ne si'a ju'i dahuē jujuquē cuji'i. ²⁴ Jaje yo'oquēna, Jesús yo'oye Siria yeja pa'icohua'i asahuē. Asani si'aohua'i ai yo'ocohua'ire dahuē, i quē'rona. A'si ju'icohua'ire, co'a joyo hue'ecohua'ire, hue'hue dahuē ju'icohua'ire, cui'ne quē'quē dahuē ju'icohua'ire dahuē. Dajēna, Jesupi jujupi. ²⁵ Jaje yo'oquēna, jai pai Galilea acohua'ipi Decápolis pa'icohua'ipi, Jerusalén pa'icohua'ipi, cui'ne Judea yeja pa'icohua'ipi cui'ne Jordán tsiaya je tē'te pa'icohua'ipi cōni ite pe'tehuē.

¹ Si'a paire Jesús ñani ai cutihuë mēni j̄arona ja'rupi. Ja'runa, ite ye'yecohua'ipi i quē'rona tsi'sihuë. ² J̄a maca Jesupi ye'ya huëopi, ñeje caquë:

³ “Joyo pa'iyē caraji cajē asacohua'ipi sihuacohua'ipa'iyē, Ma'tēmo iohua'i tseco pa'iyē sēte.

⁴ Oicohua'ipi sihuacohua'ipa'iyē, Maija'quēpi iohua'ioiyere ne de'huacaija'quēni.

⁵ Teaye pa'i a'ē cuasa joyo hue'ecohua'imaña sihuacohua'ipa'iyē, Maija'quē ca nēosi yejare pa'ija'cohua'ipi.

⁶ Sihuacohua'ipa'iyē, nuñere pare yo'oñu'u cajē aō ēa ju'iñeje pa'ye cui'ne oco ēa ju'iñeje pa'ye nuñerepa yo'oyere yēcohua'icato. Jaje pa'ina, Maija'quēpi cōcaina, de'hue yo'o ti'aja'cohua'a'ē, iohua'iyēye.

⁷ Ai yo'ocohua'ire oijē cōcaicohua'ipi sihuacohua'ipa'iyē, iohua'ireje Diusupi oi ñaquē cōcaija'quēni.

⁸ De'o joyo hue'ecohua'icato sihuacohua'ipa'iyē, Maija'quēre ñaja'cohua'ipi.

⁹ De'oye jo'cua pa'iyere cajē ai yo'ocohua'icato sihuacohua'ipa'iyē, Maija'quē mamajērepa pa'ija'cohua'ipi.

¹⁰ Maija'quē yēyere yo'ojēna, yecohua'ipi sañope jōsa yo'ojēna, ai yo'ocohua'icato sihuacohua'ipa'iyē, ma'tēmo iohua'itseco pa'iyē sēte.

¹¹ Mēsarute paipi co'acohua'a'ē cajē, co'aye yo'ojē, cosojē sañope cacohua'ipa'ito sihuacohua'ipa'iyē, yē'ē do'ire ca cuañojē. ¹² Ai yo'osicohua'icato jaiye ma'tēmona de'huacaisi co'amaña payē. Jaje pa'ito ai sihuajē de'oye pa'ijē'ē, co'a ju'iñe peoyerepa, yure mēsarute yo'oyeje pa'ye Maija'quēre tsoe quēacaicohua'ireje sañope yo'ojē pa'ahuē'ē.

*Asije Pa'iyē Cui'ne Iye Yeja Paire Miacaiye
(Mr 9.50; Lc 14.34-35)*

¹³ Mësaru a'ë, asije pa'iohua'i, iye yeja pa'ini. Jaje pa'iohua'ita'a sai ja'ñere carajaisicohua'i pani cõcaiye peoji. Jaje pa'ina, ti cõcaiye peocore yejana jeocoye pa'iji, paipi tsa'cujëna, uija'core.

¹⁴ Mësaru toaje pa'iohua'i pa'iyë, yecohua'ire miacaiye iye yeja pa'ini. Pai daripëpi ai cõtihuëre pa'ini peoji, catiye. ¹⁵ Mahuë sa'nahuëna nëcoja'coni toaje tsëoma'cohua'i a'ë. Coa ai jerepa huë'e pa'icohua'ire miacaija'coni tiñarepa nëcocohua'i a'ë. ¹⁶ Jaje mësaruje tiñarepa paire miacaicohua'i pa'ijë'ë. Jaje pa'ijëna, paije mësaru de'oye pa'iyere ñajë mësaru ja'quë ma'tëmo pa'iquëre jaohua'ije sihuajë de'oquë api, caja'cohua'ire.

Jesús Cui'ne Cuañese'e

¹⁷ Yë'ëpi Moisés cuañese'ere cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i ye'yase'ere nejosi'i caquë daisiquë api cuasama'pë pa'ijë'ë. Yë'ë cato jaohua'i case'eje pa'ye yo'o ti'asi'i, caquë daisiquë a'ë. ¹⁸ Jaje pa'ina, nuñerepa cayë, mësarute. Ja yë'ta'a ma'tëmo cui'ne yeja pa'ito cuañese'ere te'e toya e'quehuëje nejoñe peoji, cui'ne te'e coca yë'opojë. Jaje pa'ina, si'aye ca nëose'e ti'a macaja'a pa'i ja'ñe a'ë. ¹⁹ Jaje pa'ina, iye cuañese'e ayere de'oye sehuoma'quëpi ai a'riquë macapi, pa'ini i yo'oyeje pa'ye se ye'yasiquë pani, ai a'riquë maca ma'tëmo cuañe huë'ñana pa'ija'quë api. Jaje pa'iquëta'are de'oye sehuocaiquëpi yecohua'ire i yo'oyeje pa'ye se ye'yasiquë cato Maija'quë cuañe te'tena jaiquë pa'ija'quë api. ²⁰ Jaje pa'ina, mësarute cayë. Mësarupi cuañese'e ye'yacohua'ire cui'ne fariseohua'ire tëto sani nuñerepa Maija'quë yëyere yo'oma'cohua'i pani ma'tëmo cacaye peoji.

Jesupi Ye'yaye, Pëiñe Ayere
(Lc 12.57-59)

²¹ Mësarupi asahuë, mësarü aïohua'ire case'e: 'Huani jeoma'ë pa'ijë'ë. Jaje pa'iquëta'are huani jeosiquë pani pa'ito i yo'osi do'ire saïne pa'iji cajë ña de'huaye pa'iji.'

²² Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi cayë, coa yo'jeire pëisiquëje i pëisi do'ire saïne pa'ina. Ña de'hua cuañoñe pa'iji cui'ne yo'jeire tea ju'iquëreje i tea ju'i do'ire saïne pa'ina, ca tëji ëjaohua'ipi ña de'huaye pa'iji. Cui'ne yo'jeire huesë ai caquë cato toa yejana saiyere pa'iji.

²³ Jaje pa'iyë sëte, Maija'quëre isisi'i caquë saquëpi më'ë yo'jeipi më'ëre sañope caye payere cuasani. ²⁴ İti macana më'ë isisi'i caquë saye oani co'ini më'ë yo'jei jare cajei de'ojë'ë. Ja maca yureta'a sani më'ë isisi'i caquë dase'e Maija'quëna isijë'ë.

²⁵ Jaje pa'ina, më'ëni co'aye yo'opi caquë yequëpi, pai yo'oye ña de'hua hue'ñana saquë pa'ito İti më'ëre co'aye yo'opi caquë saquëni ja sai ma'ana ca de'huajë'ë, pai yo'oye ñaquëna, quëaye paja'quëre. Pañe cato pai yo'oye ñaquëna, quëaëna, asani jaëpi yureta'are më'ëre paire cocohua'ina se cuañeina, co hue'ñana coja'cohua'i a'ë.

²⁶ Nuñerepa cayë, cosi maca yureta'a, jaropi etaye peosipi, më'ë curiquë të'ña maña si'aye saïma'ë pani.

Yequë Nomiore Yo'oye Ayere Jesús Case'e

²⁷ Mësarupi asacohua'i a'ë, tsoe case'e: 'Yequë nëjore yo'oma'pë pa'ijë'ë.' ²⁸ Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi cayë. Nomioni yëjë ëaye ñasicohua'i pani, tsoe yeconi nomiore yo'ose'e pa'iji, joyopi İote se cuasase'epi.

²⁹ Jaje pa'ina, më'ë ëja te'te ñacoapi tayoyena ne taoco pa'ito dutani so'ona jeocojë'ë. Ai jerepa de'oji, më'ë capë acose'ere nejoñepi si'a më'ë capë toa yejana nejo cuañoñe paja'core. ³⁰ Cui'ne yeque panita'a, më'ë ëja te'te jëtëpi tayo yo'oyena sa yëto tëto tëani so'ona jeocojë'ë. Ai jerepa de'oji, te'e te'te capë nejoto si'a capë toa yejana nejo cuañoñe paja'core.

*Jesús Ye'yase'e, Huejasicohua'ipi Jeocoyere
(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)*

³¹ Ja'ně tsoe case'e pa'iji: 'Nějore jeoquë pani iti jeoco do'ire quëaquë toyasi ja'huare isiye pa'iji.' ³² Jaje pa'iquë-ta'are yë'ëpi cayë. Ęjëpi yequë ëmëohua'ire yo'oma'coni nëjore coa jeocoquë pani i do'ire yequë ëmëre yo'ojacore neji. Jaje pa'ina, jeocosiconi yequëpi huejani yequë nëjore yo'oquë de'oji. Ja do'ire si'a jupë co'aye yo'o huesëyë.

Jesús Ye'yaye, Care Payë Caye Ayere

³³ Mësarupi asacohua'i a'ë, tsoe acohua'ire case'e: 'Mai Ęjaë ña hue'ñana care payë ca huesosicohua'i cato jare neñe pa'iji, iti ca nëose'e.' ³⁴ Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi cayë. Yequena se ca co'ijajjë care payë cajë cama'pë pa'ijë'ë. Ma'tëmona se ca co'ijajjë care payë cama'pë pa'ijë'ë. Jaro cato Maija'quë ñu'i saihuë a'ë. ³⁵ Yejana se ca co'ijajjë care payë cama'pë pa'ijë'ë. Jaroje Maija'quë tsa'cupa hue'ña'ë. Jerusalénna se ca co'ijajjë care payë cama'pë pa'ijë'ë. Jaoje Mai Ęjaërepa daripë a'ë. ³⁶ Cui'ne mëlë siopëna co'ye ca co'ijai care payë cama'ë pa'ijë'ë. Je poja'icore cui'ne neacore ne ti'añu'ju caye'ni. Coa Maija'quëse'e neñe pa'iji. Jaje pa'ito jaje caye pajë'ë. ³⁷ Coa te'e nuñe cajë'ë, 'jaë'ë' panita'a 'pañë'. Jaje pa'iquëta'are ai jerepa se tuajë caye cato huati aye a'ë.

*Jesús Ye'yayere, Pëijë Saiñe Ayere
(Lc 6.29-30)*

³⁸ Mësarupi asacohua'i a'ë, Moisés cuañese'e caye: 'Yequë ñacoare nejocaiquë pani i ñacoapi saiñe pa'iji. Cui'ne yequë cujire tëto jëyoquë pani i cujipi saiñe pa'iji, cui'ne nejo cuañoquë.' ³⁹ Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi cayë, mësarute. Co'a paire sañope saima'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa tsiana tëtoquë pa'ito, yequë te'te tsiaje nëo-caijë'ë, tëtojaquë. ⁴⁰ Cui'ne, yecohua'ipi mëlëre isijë'ë

cajĕ, mĕ'ĕ camisare jio pa'ito, dĕi ju'i caje isijĕ'ĕ, saĵajĕ.
⁴¹ Yequĕ co'amañare hue'equĕ te'e kilómetro sacaijĕ'ĕ,
 cajĕ cuañesicohua'i pa'ito ai jerepa caya kilómetros hue'e-
 caijĕ'ĕ. ⁴² Yequĕpi mĕ'ĕ co'amañare sequĕ pa'ito isijĕ'ĕ.
 Cui'ne ne tĕjini co'yosi'i caquĕ pa'ito isijĕ'ĕ. Coa ĕsema'ĕ
 pa'ijĕ'ĕ.

Mĕ'ĕre Sañope Yo'ocohua'ire Oijĕ'ĕ

(Lc 6.27-28, 32-36)

⁴³ Cui'ne asacohua'i a'ĕ, mĕsaru tsoe case'e: 'Oijĕ'ĕ, mĕ'ĕ cajeire, mĕ'ĕre oiquĕni, cui'ne mĕ'ĕre sañope
 yo'oquĕni oima'ĕ pa'ijĕ'ĕ.' ⁴⁴ Jajĕ pa'iquĕta'are yĕ'ĕpi
 cayĕ, mĕsarute. Oijĕ'ĕ, mĕsarute sañope yo'ocohua'ire.
 Mĕsarute co'aye cacohua'ire, de'oye pa'i ja'ñere cacaijĕ'ĕ,
 mĕsarute coecohua'ire de'oye yo'ojĕ'ĕ cui'ne mĕsarute
 tea ju'ijĕ cui'ne co'aye yo'ocohua'ire oijĕ Maija'quĕre se-
 cacaijĕ'ĕ. ⁴⁵ Jajĕ mĕsaru yo'ojĕ Maija'quĕ mamajĕ pa'ija'-
 cohua'i a'ĕ, i yo'oyeje yo'ojĕ. Ije'quĕ co'acohua'ire, cui'ne
 de'ocohua'ire ĕsĕcaie necaji'i. Cui'ne ocoyeje si'ao-
 hua'ire necaji'i. ⁴⁶ Jajĕ pa'iquĕta'are mĕsarupi mĕsarute
 oicohua'ise'ere de'oye yo'ojĕ pa'icohua'i pani, ĵIquĕre
 mĕsaru isi cuañoja'cohua'i a'ni, ja yo'osi do'ipi? Curiquĕ
 pa'i do'i secohua'i yo'oyeje yo'osicohua'i pani. ⁴⁷ Mĕsaru
 yo'je tsise'ere pĕpajĕ yo'oni ĵIquere de'oye yo'oye'ni?
 Si'ahua'i Maija'quĕre sehuoma'cohua'i yo'oyere yo'oni.
⁴⁸ Nuñerepa de'oye yo'ocohua'i pa'ijĕ'ĕ, mĕsaru ja'quĕ
 nuñe yo'oquĕ ma'tĕmo pa'iquĕje pa'iohua'i.

6

Jesús Ye'yaye, De'oyerepa Yo'oye Ayere

¹ Paini de'oye yo'oyere iñoñu'u cajĕ yo'oma'pĕ pa'ijĕ'ĕ.
 Jajĕ cuasajĕ yo'ocohua'ire cato mĕsaru ja'quĕ ma'tĕmo
 pa'iquĕpi de'huacaisi co'amaña isiye peoji. ² Jajĕ pa'ina,
 mĕsarupi peocohua'ini coçaisicohua'i pani si'a pa'i asajajĕ

cajĕ carojaima'pĕ pa'ijĕ'ĕ, coa cacohua'i yo'oyeje. Jaohua'i cato paĭ tsi'sisi huĕ'ñana cui'ne ma'añana carojai-cohua'i a'ĕ, paĭpi de'ocohua'i a'ĕ, cajajĕ cajĕ. Jaje pa'ina, yĕ'ĕ mĕsarute nuñerepa cayĕ, jaje yo'ocohua'i cato tsoe payĕ, iohua'i yo'o do'ire isi cuañose'e paĭ sihuacaiyere. ³ Jaje pa'ina, mĕ'ĕpi peocohua'ire co'amaña isiquĕ pani, mĕ'ĕse'e yahuerpa isi tĕjijĕ'ĕ, mĕ'ĕ de'o cajeireje quĕaye peoye. Coa ne ma'ñeje pa'i pa'ijĕ'ĕ. ⁴ Coa yahue yo'o-jĕ'ĕ. Cui'ne mĕ'ĕpi jaje yahue yo'oquĕna, mĕ Ja'quĕse'e ñasiquĕpi mĕ'ĕre co'amaña isisipi, de'huacaise'ere.

Jesupi Ye'yapi Señere
(Lc 11.2-4)

⁵ Cui'ne mĕsarupi secohua'i pani coa cacohua'i yo'oyeje yo'oma'pĕ pa'ijĕ'ĕ. Coa cacohua'i cato paĭ tsi'sisi huĕ'ñana huĕni nĕcane cui'ne ma'aña sonohuĕapi señere yĕcohua'i a'ĕ, paĭpi ñajajĕ cajĕ. Care payĕ, ja yo'ose'epi tsoe payĕ, iohua'i yo'o do'ire isi cuañose'e paĭ sihuacaiyere. ⁶ Jaje pa'ina, mĕ'ĕpi sequĕ pani mĕ'ĕ tu'rihuĕna cacane eta sa'ro sĭoni mĕ ja'quĕ mĕ'ĕ ja're conĭ pa'iquĕni seĭjĕ'ĕ, jaropi. Ja maca mĕ'ĕ ja'quĕ mĕ'ĕ yahue yo'oye ñaquĕpi, mĕ'ĕre de'huacaisi co'amañare isija'quĕ api.

⁷ Maija'quĕre se maca cui'na yĕ'ore ca coma'pĕ pa'ijĕ'ĕ, do'i peoyepi. Maija'quĕre sehuoma'cohua'ipi jaiye te'oni cajĕna, Diusu asacasipi cajĕ cuasacohua'i a'ĕ. ⁸ Jaohua'ije pa'iohua'i pa'ima'pĕ pa'ijĕ'ĕ, mĕsaru cato. Mĕsaru ja'quĕ cato tsoe ñaji, mĕsarute caraye ja yĕ'ta'a mĕsaru ĩte sema'nĕ. ⁹ Jaje pa'ina, mĕsarupi secohua'i pani ñeje seĭjĕ'ĕ: 'Ma'tĕmo pa'iquĕ yĕquĕ ja'quĕ,

De'oyere pa'ĕ case'e pa'ijaquĕ, mĕ'ĕ mami.

¹⁰ Mĕ'ĕ cuañeñepi daijaquĕ yĕquĕna.

Mĕ'ĕ yĕyepi yo'oye pa'ijaquĕ, iye yejaje jaro ma'tĕmo yo'oyeje pa'ye.

¹¹ Yurepi isijĕ'ĕ, ao mañaje yĕquĕre caraye.

¹² Yëquë co'aye yo'ose'ere oi ne de'huacaijë'ë, yequëre co'aye yo'osicohua'ire yëquë oijë ne de'huacaiyejê pa'ye.

¹³ Yëquëre neñañepi daina, coa ñama'ë, co'ayere esa ne-jocaijë'ë. Më'ë tse a'ë cuañeñe, jerepa pa'i pa'iyë cui'ne de'oyerepa, carajaiñe peoyerepa. Jaje pa'i-jaquë.'

¹⁴ Jaje pa'ina, mësarute co'aye yo'ocohua'ire oijë ne de'huacaijë'ë. Mësarupi jaje yo'ocohua'i pa'ito, Diosu ma'tëmo pa'iquëjê mësaruyoyere oi ne de'huacaija'quë api. ¹⁵ Jaje pa'iquëta'are mësarupi yecohua'ire co'aye yo'oyere oijë pa'ijaquë cajë ne de'huacaiye pato mësarujaquë ma'tëmo pa'iquëjê mësaruyoyere oi ne de'huacaiye pasipi.

Aoma'pë Señe

¹⁶ Jaje pa'ina, mësarupi aō aima'pë secohua'i pani coa cacohua'i yo'oyejê pa'ye oiyejê pa'i tsia neni yo'oma'pë pa'ijë'ë. Jaje yo'ocohua'i cato paipi aō aima'cohua'ipi yo'oyë cajajë cajë yo'oyë. Care payë, jaje yo'oni tsoe iye yejana payë, de'huacaisi co'amaña. ¹⁷ Jaje pa'iquëta'are më'ëpi aō aima'quëpi sequë pani, tsia si'sini cui'ne nañaje de'oye yojë'ë. ¹⁸ Më'ë aō aima'quëpi seña pajje ña ti'añe paja'cohua'ire, coa më'ë ja'quë më'ë ja're conï pa'iquëse'e asajaquë, më'ëre de'huacaisi co'amaña isija'quëse'e.

Ma'tëmo Co'amaña (Lc 12.33-34)

¹⁹ Iye yejana jaiye co'amaña tsiisō timëma'pë pa'ijë'ë, pu'ju ai hue'ñana, co'amaña ne huesë hue'ñana, co'amaña ñacohua'i cacajë ima hue'ñana. ²⁰ Ai jerepa ma'tëmo co'amañana tsi'so timëjë'ë, pu'jujê aima'tona, co'amañaje ne huesëma'tona, cui'ne co'amaña yahue imama'tona. ²¹ Ja maca yureta'a mësaruyoyopi co'amaña pa'i hue'ñare cuasajë pa'ija'cohua'i a'ë, më'ë.

*Mai Capëre Miacaiye**(Lc 11.34-36)*

²² Më ñaco cã cato më'ë capë miacaiye a'ë. Jaje pa'ina, më'ë ñaco capi de'oye pa'ito, si'ao më'ë capëje io miacaiyere pasipi. ²³ Jaje pa'iquëta'are më'ë ñaco capi co'ayere cuasaquë ñañe pa'ito, si'a më'ë capëje nea hue'ñare pa'iji. Jaje pa'ina, më'ë ñañepi nea'ñere pa'ito, ññaco cã neañe jerepa neañe pa'iji, yequeje!

*Diusu Cui'ne Curiquë**(Lc 16.13)*

²⁴ Te'ipi caya ëjaohua'ire necani ti'añe peoji. Jaje pa'ina, yo'o jujani yequëni coequë, yequëni oiyë pa'iji panita'a yequëni de'oye sehuoquë, yequëni de'oye sehuoma'ë sañope caye pa'iji. Jaje pa'ina, Maija'quëre cui'ne curiquëre necani ti'añe peoji.

*Maija'quë I Mamajëre Ñacaiye**(Lc 12.22-31)*

²⁵ Mësarute cayë, ¿jere aija'cohua'i a'ni? ¿jere ucujë pa'ija'cohua'i a'ni? panita'a ¿jere caña ju'ija'cohua'i a'ni? cuasajë co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë, caquë. Mësaruru pa'iyepi ao aine jerepa do'i quë'ye a'ë. Cui'ne capëpi caña jerepa do'i quë'ye a'ë. Jaje pa'ito ¿me airepa co'a ju'iñe'ni?

²⁶ Ñajë'ë, pi'ani peo de'oto cu'icohua'ini ao tama'cohua'ita'a, tëama'cohua'ita'a tëani huë'ena de'huama'cohua'ita'a, de'hue mësaruru ja'quë ma'tëmo pa'iquëpi aoquëna, pa'icohua'ini. Mësaruru cato pi'a jerepa do'icohua'i a'ë.

²⁷ Jaje pa'ina, mësaruru aquë ¿nepi ai jerepa co'a ju'i do'ipi jerepa tsoaquë ai de'oja'quë a'ni?

²⁸ Jaje pa'ito ¿Me yo'ojë caña ju'iyere cuasajë co'a ju'iñe'ni? Ñajë'ë, airo de'o joro mëañere, co'amaña ne ma'ñepi cui'ne oya ma'ñeta'a, ²⁹ pai ëjaë Salomón maca ju'ise'e seña maca de'o joro a'ë. De'o hue'ñare pare

pa'inije jorohuëje pa'irepa ju'iyepa papi. ³⁰ Jaje taya je'quë esa pani tomeñeta'a Maija'quëpi de'o joro suñacaiji, se ñataquëna, toapi ëo ja'ñeta'a. Jaje pa'ina, mësarupaire pare sëte Maija'quë jerepa de'oye ñacasipi. ¡Necaiye paja'quë api, cuasacohua'i maña! ³¹ Jaje pa'ito, co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë, '¿iquere aija'cohua'i a'ni, cajë panita'a iquere ucuja'cohua'i a'ni, cajë panita'a iquere ju'ija'cohua'i a'ni?' cajë. ³² Iye yeja pai cato jaje cajë oijë pa'iyë. Jaje pa'iquëta'are mësarupaire cato payë, ja'quëre, ma'tëmo pa'iquëre, si'aye mësarute caraye ñaquë pa'iquëre pani. ³³ Jaje pa'ina, Maija'quë quë'rore cuasajë cui'ne i yëyere de'oye yo'ojë pa'ijë'ë, Jaje cuasajë yo'ocohua'ini si'aye iti caraye isija'quë api. ³⁴ Jaje pa'iyepa sëte co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë, ñamina'a pa'i ja'ñere. Ñamina'a cato yeque co'a ju'iñere isija'coa. Jaje pa'ina, ñamina'a pa'i ja'ñere se co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë. Jaje pa'ina, mu'seña ñape tiñe co'a ju'ijë ai yo'oye daji.

7

Pai Yo'oyere Ña De'hua Caye
(Lc 6.37-38, 41-42)

¹ Yecohua'i tayoyere pai yo'oyere ña de'huacohua'i cayeje cama'pë pa'ijë'ë, Maija'quëpi mësarupaire tayoyere sañope caye paja'quëre. ² Jaje pa'ina, mësarupaire yecohua'ire tayoyë case'ejepa'ye, cui'ne mësaruteje tayoyë caja'quë api cui'ne mësarupaire yecohua'ire yo'ose'ejepa'ye cui'ne yo'oja'quë api. ³ Jaje pa'ito ¿me më'ë yo'jei ñacoa ju'i ne'cua ña ti'aë'ni, më'ë ñacoa ju'iconire jai soquë tsaroje pa'ioire ña ti'lama'quëta'a? ⁴ ¿Me më'ë ñacoare soquë tiroje pa'ioipi ju'iona, 'Dajë'ë. Dutacasi'i, më'ë ñacoa ne'cua ju'icore casi'ni?' ⁵ ¡Coa caquë maca! Du'ru macarepa më'ë ñacoa tiro ju'iconi duta jeoni, ja maca de'oye ñaquë më'ë yo'jei ñacoa ne'cua ju'icoreje dutacaiye pa'iji.

⁶ Jo'ya yaina de'oyere pare isima'pë pa'ijë'ë, mësaruna co'ye pönëni cūcu huesojë peo hue'ñarepa. Sesena mësaru jai do'i yi'yore oecaima'pë pa'ijë'ë, tsa'cu huesojë.

Señe Co'eye, Cui'ne Eta Sa'rona Tëcaye

(Lc 11.9-13; 6.31)

⁷ Isijë'ë cajë seto Diusupi isija'quë api. Co'ecohua'ipi ti'aja'cohua'i a'ë. Eta sa'rona të'cacohua'ini hui'yocaiye pa'iji. ⁸ Jaje pa'ina, isijë'ë caquë sequëpi isi cuñañoja'quë api. Cui'ne co'equëpi ti'añe pa'iji. Cui'ne eta sa'rona të'caquëni hui'yocaiye pa'iji.

⁹ Ique ëmëpi ¿Mësaru aquë mamaquëpi panre seina, quëna përe isiquë pa'iquë'ni? ¹⁰ Panita'a ¿tsiaya hua'ini seina, añani isiquë pa'iquë'ni? ¹¹ Jaje pa'ina, cayë, mësaru ai co'acohua'ita'a mësaru mamajëre de'o co'amañare isicohua'i a'ë. ¿Jaje pa'iyë sëte mësaru ja'quë ma'tëmo aquëpi ai jerepa de'o co'amañare isiye pa'iji, ite secohua'ire!

¹² Jaje pa'ito, mësaru yecohua'ire de'oye yo'o cuñañoñe yëyeje pa'ye cui'ne de'oye yo'ojë'ë, yecohua'ire. Jaje cuñañeji, Moisés cuñañese'e cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'eje.

A'ri Jato Sa'ro

(Lc 13.24)

¹³ Cacajë'ë, a'ri jato sa'roja'a. Nejo hue'ñana saco cato jai jato sa'ropi cui'ne jai ma'a'ë. Ja ma'ana jai pai cacayë. ¹⁴ Jaje pa'iquëta'are a'ri ma'api cui'ne a'ri sa'ro a'ë, pa'i hue'ñare pana saco. Ja ma'a cacacohua'ipi a'ri pai pa'iyë.

Më'ë Yo'oyere Ñajë Asaja'cohua'i A'ë, Më'ëre

(Lc 6.43-44)

¹⁵ Del'hua ñajë'ë, cosocohua'ire Maija'quë cocare cayë cajë cacohua'ire, yëi ñama cã'nire suñase'eje pa'iohua'ipi

sa'nahuë cato yaije pa'iohua'ipi ai yëcohua'ipi caco-hua'ire. ¹⁶ Mësarü ñañe pa'iji, iohua'i yo'oyena. Miu soquë yëna tëama'cohua'i a'ë, cuiya'ire. Cui'ne ëne ñëna tëama'cohua'i a'ë, toa pëa. ¹⁷ Jaje pa'ina, jare de'o soquë yëpi de'o care quëiñe pa'iji, cui'ne co'a soquë yëpi jare co'a care quëiñe pa'iji. ¹⁸ De'o soquë yëpi co'a ca quëiñe peoji, cui'ne co'a soquë yëpi de'o ca quëiñe peoji. ¹⁹ Jaje pa'ina, si'a soquë de'o ca quëi ma'ñe cato cuëni toana ëo jeo'ñe pa'iji. ²⁰ Jaje pa'ina, mësarü iohua'i yo'oyena ñaja'cohua'i a'ë.

Si'ahua'irepa Ma'tëmo Cacaye Peoji

(Lc 13.25-27)

²¹ Yë'ë, 'Ëjaë, Ëjaë', cacohua'ipi si'aohua'irepa ma'tëmo cuañe huë'ña cacama'pë pa'ija'cohua'i a'ë. Jaje pa'ina, yë'ë ja'quë ma'tëmo pa'iquë yëye yo'ocohua'ise'e cacaja'-cohua'i a'ë. ²² Iti mu'se ti'asi maca jai pai yë'ëre caja'cohua'i a'ë, 'Ëjaë, Ëjaë, yëquë më'ë mamire quëahuë, cui'ne më'ë mamipi cajë huatiahua'ire eto saohuë, cui'ne më'ë mamipi cajë jaiye pai yo'o ti'a ma'ñe nehuë.' ²³ Jaje cajëna, yë'ëpi quëaquë caja'quë a'ë, jaohua'ire: 'Ti ñama'quë a'ë, mësarute. Yë'ë quëno maca pa'ima'pë saijë'ë, co'ayere yo'osicohua'i.'

Caya Huë'ña Ne Huë'ña

(Mr 1.22; Lc 6.47-49)

²⁴ Jaje pa'ina, yë'ë caye asani cui'ne yo'oquë cato, quëna yejana ta'ñe asaquëpi, huë'e nese'eje pa'ia api. ²⁵ Jaje quëna yejana nesiconi oconi tsiaña co'jeni jai tutu dani yo'onije ne taoñe pa'o. ²⁶ Jaje pa'iquëta'are yë'ë caye asaquëta'a yë'ë cayeje yo'oma'quë cato mejahuëna huesëquëpi huë'e nese'eje pa'ia api. ²⁷ Jaje huesëquë nesicopi, oconi tsiaña co'jeyena cui'ne, tutuyena, huë'e tani meaona, ja maca ai yo'oye paji'!

²⁸ Jaje Jesús ca tējisi maca paipi ai cuasahuë, ¿i ye'yayere de'oyerepa ye'yaquëni cajë? ²⁹ I ye'yaye cato cuañequë Ējaërepa ye'yayeje paji'i, pani cuañese'e ye'yacohua'i ye'yayeje pa'ye.

8

Jesús Jujucaiye, Ja'ju Dahuë Ju'iquëre

(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

¹ Jesús ai cutihuëpi cajeina, jai pai ite pe'tehuë.
² Pe'tejëna, ja'ju dahuë ju'iquëpi Jesús quë'rona tsiojani do're ja'runi capi.

“Ējaë mël'ëpi yë'ëre ju'i dahuë jujucaiye yëni necaijël'ë.”

³ Jaje caquëna, Jesupi jëtëpi patoquë capi:

“Yëyë, si'si peoquë pa'ijël'ë.”

Jaje ca maca ja'ju dahuë ju'iquë pa'isiquëpi tsoe de'oquë paji'i. ⁴ Cui'ne ja maca Jesupi capi, ite:

“Ina, yecohua'ire quëama'pë pa'ijël'ë. Coa Maija'quë huë'ere necaiquëse'ere sani iñojël'ë. Iñoquë Moisés cuañequë pa'ise'ere isijël'ë, Maija'quëna. Jaje yo'oquëna, si'aohua'i ju'i dahuë peoquë tomesiquëpi yo'oji, cuasajë ñaja'cohua'ire.”

Jesús Jujucaiye, Romano Jo'yaëre

(Lc 7.1-10)

⁵ Jesús Capernaum yejana sa tì'laquëna, tel'i Capitán romanopi tsio dani ite seji'i, ⁶ ñeje caquë:

“Ējaë, yë'ë huë'e ñacaiquëpi yë'ë jo'yaëpi ju'iji. Ti cu'ima'ë cui'ne ai a'si ju'iji.”

⁷ Caquëna, Jesupi capi, ite:

“Yël'ëpi sani jujusi'i.”

⁸ Caquëna, Capitánpi sehuopi:

“Co'aquë maca'ë, Ējaë, yë'ë huë'ena daimal'ë pa'ijël'ë. Coa co'ya ja'ñese'e se cuañejël'ë. Jaje yo'ouna, yë'ëre necaiquëpi co'yajaquëre. ⁹ Jare yël'ëpi ëjaëohua'ipi meñe

cuñesiquēpi pa'iyē. Jaje pa'ita'a yē'ē soldado paireje se meñe payē, yē'ē cuñecohua'ire. Yē'ēpi jaohua'i aquēni 'saijē'ē' cato saiji. Cui'ne 'daijē'ē' ca maca daiji. Cui'ne yē'ēpi yē'ē jo'yaēre 'jaro nejē'ē' caquē cuañeru, yē'ē cuañese'ere nequē api.”

¹⁰ Jaje caquēna, Jesús asani ta'ñerepa caquē a'ni cuasaquē ñapi, ite. Ja maca ite pe'tecohua'ire capi:

“Nuñerepa cayē, si'a Israel pai ti peohuē, iquē cuasayeje ta'ñe cuasacohua'i. ¹¹ Jaje pa'ina, yē'ēpi cayē, jai pai ēsē mēi huē'ñapi cui'ne ēsē du'i huē'ñapi daija'cohua'i a'ē, Abraham, Isaac, cui'ne Jacobo ja're conī ma'tēmona aija'cohua'ipi. ¹² Jaje pa'iquēta'are iti ma'tēmo pati'ñe pa'iohua'ipi nea huē'ña hue'sena jeococohua'i pa'ija'cohua'i a'ē. Jaropi oijē cuji qui'coja'cohua'i a'ē.”

¹³ Ja maca Jesús capitánre capi:

“Saijē'ē mē'ē huē'ena, mē'ē cuasase'eye yo'ose'e pa'ijaquē.”

I jaje ca maca i jo'yaē co'yasiquē paji'i.

Pedro Huaore Jujucaiye

(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴ Pedro huē'ena Jesupi saji'i. Sani ñapi, Pedro huaopi cai saihuēre suña dahuēre ju'icopi uiona. ¹⁵ Ñani ja maca iote jētēpi patoquēna, suña dahuē peo huē'ña jeouna, huēni iopi ite necai huēo.

Jai Paire Jujucaiye

(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶ Ñami de'oye ja'i maca jai pai Jesús quē'rona huati quē'iohua'ire dahuē. Darena, te'e yē'opo cayepi huatiohua'ire eto saopi, cui'ne ju'icohua'ireje jujupi. ¹⁷ Iye cato Maija'quēre quēacaiquē Isafas caquē pa'ise'epi tija'ēna, yo'opi. Ñeje case'epi: “Ipi mai ju'iñere hue'equē saji'i cui'ne mai ju'i dahuēje jujucaji'i.”

Jesure Pe'teye Yëcohua'i Ayere Quëaye

(Lc 9.57-62)

¹⁸ Jesús i quë'rona jai pai tsi'sijëna, ñani jaira je te'tena jeñu'u ne de'huajë'ë cuañepi, i ye'yacohua'ire.

¹⁹ Caquëna, ja maca cuañese'e ye'yaquëpi Jesús quë'rona tsio dani capi:

“Ye'yaquë, coa si'a hue'ña mël'ë saina, tuiye yëyë.”

²⁰ Caquëna, Jesupi sehuopi, ite:

“Airo yai mañaje coña pacohua'i a'ë, cui'ne pi'aje iohua'i tsianoa pacohua'i a'ë. Jaje pacohua'ita'are Pai Maquë cato peoquë api, i siopë tëoni pëa huajë hue'ñaje.”

²¹ Caquëna, i ye'yacohua'i aquëpi ite capi:

“Ëjaë, du'ru yë'ëta'a yë'ë ja'quëre tajasi'.”

²² Caquëna, Jesupi sehuopi, ite:

“Yë'ëni pe'tejë'ë, iohua'ise'e tajajë ju'isicohua'ire jare cui'ne ju'isicohua'ije pa'iohua'ipi.”

Jesupi Tuture Cui'ne To'añere Cuañëne

(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

²³ Ja maca Jesús jai yohuëna aya mëni saina, i ye'yacohua'ije coni saë'ë. ²⁴ Jaje saijëna, jairana ai tutu dapi, yohuëna to'añepi cacayerepa. Jaje yo'otoje Jesuta'a çaisiquëpi paji'i. ²⁵ Pa'ina, ja maca i ye'yacohua'ipi ite sani ne sëtojë cahuë:

“Ëjaë, huasojë'ë! ¡Mai ea du'iyë!”

²⁶ Ca maca ipi sehuopi:

“¿Ina me yo'ojë airepa ca'raye'ni? ¡Mësarü, Maija'quëpi nequë api, cuasayere a'ri maña payë!”

Cani huëni nëcane tuture cui'ne co'poyere yo'oma'o capi. Ca maca jairapi ti yo'oma'corepa de'o nëco'ë, tutuje peoyerepa. ²⁷ Iohua'ipi jare ñani ai cuasajë cahuë:

“¿Iquëire pa'ni, iquë, ja jerepa tutupi cui'ne jai tsiayapi asani sehooquërepa?”

*Gadara Yeja Acohua'ipi Huati Quë'iohua'i Pa'ise'e**(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)*

²⁸ Jesús jaira je te'tena, Gadara yejana ti'asi maca huati quë'iohua'ipi caya ëmëohua'i ju'isicohua'ire ta hue'ñapi etani daicohua'ipi i quë'rona tsio daë'ë. Cayahua'i huati quë'iohua'i paë'ë. Jaje pa'iohua'ipi pa'ijëna, yecohua'ije ja ma'a ti cu'iyë pahüë, ai pëti yëcohua'i pa'ijëna, ca'rajë.

²⁹ Jaohua'ipi ñani cuihuë, ñeje:

“¿Me nesi'quë yëquëre josa yo'osi'i caquë daquë'ni, Maija'quë mamaquë? ¿Ja yë'ta'a nejoñe ti'lama'në yëquëre ai yo'oyena, nejosi'i caquë daquë?”

³⁰ Jaropi a'ri maña so'ore jai sese tsëcapë aore aijë nëtërojaië'ë. ³¹ Jaje nëtërojaijëna, asajë co'a joñoapi Jesure seë'ë:

“Më'ëpi yëquëre eto saoquë pani, coa ñajë'ë yequëse'e sesena cacaja'cohua'ire.”

³² Cajëna, Jesupi capi:

“De'oji, cacajë'ë.”

Caëna, ja maca jaohua'ire pa'isicohua'ipi, co'a joñoapi etani sesena caca maca sesepi të'tëpaja'a hua'que tomejë jairana dutu jujuhuë.

³³ Ja maca sesere ñacohua'ipi quëquëni huë'huëjë pai daripëna ti'ani si'aye iti yo'ose'e quëajë cui'ne huati quë'iohua'i pa'isicohua'ire yo'ose'eje quëahuë.

³⁴ Quëajëna, asani pai daripë pa'icohua'ipi si'aohua'i Jesús pa'i hue'ñana daë'ë. Dani ite ñani se'i'ë, saijë'ë, iño yëquë quë'ro pa'ima'ë, cajë.

9

*Quë'quë Dahuë Ju'iquëre Jujuye**(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)*

¹ Jaje cajëna, Jesús asani yohuëna aya mëni jaira je te'tena jeji'i, i pa'i daripëna. ² Jarote pa'ina, quë'quë

dahuë ju'iquëpi çai saihuëre uina, dahuë. Jujuquë api cuasajë yo'orena, ñani capi, ju'iquëre:

“Tsihua'ë co'ya huajësi'i caquë yo'ojë'ë. Më'ë co'aye yo'ose'e yurepi oi ne de'huacaiyë.”

³ Jaje caquëna, cuñese'e ye'yacohua'i acohua'ipi cuasahuë: “Iquë Maija'quëni cue'cuequë jaje caji cajë.”

⁴ Jaje cuasajëna, Jesús asaquë capi, jaohua'ire:

“¿Me yo'ojë mësaruru co'ayerepa cuasayere paye'ni?

⁵ Jaje pa'ito ¿me cayepi de'oquë'ni, ‘Më'ë co'aye yo'ose'ere oi ne de'huacaiyë,’ caye, panita'a ‘huëni saijë'ë’ caye?”

⁶ Jaje se cani capi: “De'oji. Iñosi'i, Pai Mamaquë iye yejare pa'i tutu quë'irepa pa'iyere, pai tayo co'aye yo'oyere oi ne de'huacaiyere.” Cani quë'quë dahuë ju'iquëre capi:

“Huëijë'ë. Huëni më'ë ui daisicore de'huani huë'ena saijë'ë.”

⁷ Jaje ca maca quë'quë dahuë ju'iquëpi huëni i huë'ena saji'i. ⁸ Paipi ja yo'ose'ere ñani ai ca'rajë Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë sihuahuë, paina Maija'quëpi iye tutu isise'ere, cuasajë.

Jesús Mateore Soiye

(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹ Ja yo'o sitopi jeoni saji'i, Jesús. Saisiquëpi Mateore ñapi, pa'i do'i sai huë'ñare ñu'i curiquëre seina. Ñani capi: “Pe'tejë'ë, yë'ëre.”

Jaje caëna, Mateo huëni i ja're saji'i.

¹⁰ Mateo huë'ena ao ai saihuëre Jesús ñu'i aina, pa'i do'i secohua'i cui'ne co'aye yo'ocohua'i dani te'e Jesús ja're çoni ao ai saihuëre paë'ë. I ye'yacohua'ije jarote çoni paë'ë. ¹¹ Jaje yo'ojëna, fariseohua'ipi ñani i ye'yacohua'ire sei'ë. “¿Me yo'oquë mësarute ye'yaquë curiquë pa'i do'i secohua'i ja're cui'ne co'aye yo'ocohua'i ja're çoni aiqüë'ni?”

¹² Jesupi iyere asani capi:

“De'oye huajëcohua'i pa'icohua'ipi jujuquëre co'ema'-cohua'i a'ë. Ju'icohua'ipi co'ecohua'i a'ë, jujuquëre. ¹³ Jaje pa'ito sani iye toyase'e cayere ye'yejë'ë: 'Ai yo'ocohua'ire teaye ñani coçaiyere yë'ë cato yëyë. Coeyë, nëicohua'ire huani isiye cato.' Jaje pa'ina, yë'ë cato daima'ë paë'ë, de'ocohua'ini soisi'i caquë. Tayo yo'ocohua'ini caquë daë'ë, jaohua'ipi iohua'i yo'oye jeoni ponëjajë caquë.”

Jesure Señe, Aima'pë Señere

(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴ Juan oco doquë ye'yacohua'ipi Jesure tsio dani sei'ë:

“Yëquë cui'ne fariseohua'i ja're ao aima'pë seña. ¿Me yo'ojë më'ë ye'yacohua'ise'e yo'omapë pa'iyeni?”

¹⁵ Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Mësarupi ñacohua'i a'ë, hueja posë pa'ina, ñañu'u cajë daisicohua'ije oima'cohua'i pa'iyë. Jaje pa'isicohua'ita'are ti'aja'coa, hueja posëni yequë mu'se jio jeocaiye. Ja macata'a ao aima'pë seja'cohua'i a'ë.

¹⁶ Yecohua'ije ai ju'i çana huajëcopi se sëo de'huama'-cohua'i a'ë, huajëcore se sëosicopi jojajëna, quërësio ai jerepa jaicore ne yeto saoye pa'iji, ai ju'i care. ¹⁷ Cui'ne ai ça'ni topëna huajë cuiya'i çonore ayama'coa. Jaje pa'iquëta'are ayasico pa'ito ai ça'nihuëpi o'saona, joni saiona, si'aye o'sa çono cui'ne topë nejoñe pa'iji.”

Jairo Mamaco Cui'ne Jesús Çañare Patoco

(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸ Ja yë'ta'a Jesús iyere caquëna, Judío pai ëjaëpi titani i ña hue'ñana do're ja'runi capi:

“Yë'ë mamacopi ja'arepa juni huesëo. Jaje pa'iquëta'are më'ëpi dani jëñapi iona patoquë pa'ito cui'naopi huajëco huëija'coa.”

¹⁹ Caquëna, Jesupi asani huëni i ja're çoni saji'i. Saina, i ye'yacohua'i çoni saë'ë. ²⁰ Ja mu'se si'anë tsie cajequëna, doce ometëca ju'icopi Jesús jeteyo'jeja'a tsiojani yahuerepa i ju'i cana pato, ²¹ I ju'i cana patoni co'yaja'coa'ë cuasaco. ²² Jaje yo'ocona, Jesupi co'ye ponëni iote ñani capi:

“Co'ya huajëjë'ë, tsihua'o, jujuquë api, më'ë cuasasi do'ire.”

Ca maca jare iti macapi co'yasico paco'ë.

²³ Jesús pa'i ëjaë huë'ena ti'aque ñaquëna, musica yo'ocohua'i ne de'huasicohua'ipi paë'ë, ta maca yo'ocaija'cohua'ipi. Pa'ijëna, pa'ije ai cuijë oicohua'ije paë'ë, iti maca.

²⁴ Pa'ijëna, ñani capi:

“Etajë'ë. Tsihua'o ju'ima'co paco'ë, coa çaico.”

Jaje caquëna, paipi coa cani cuasajë cue'cuejë sohuë.

²⁵ Jaje cuasatoje Jesupi paire hue'sena eto saopi. Eto saoni, cacani tsihua'ore jëtëpi tseaquëna, huajëcorepa huëco'ë. ²⁶ Ja yo'ose'ere si'a huë'ña jaro pa'icohua'i asahuë, yecohua'ipi se quëajëna.

Jesupi Cayaohua'ire Ñama'cohua'ire Jujuse'e

²⁷ Jaropi Jesús etani sai maca caya ëmëohua'i ñama'cohua'ipi i David mamaquë yëquëre oijë'ë! i Teaye ai yo'oyë! cajë cuijë daë'ë.

²⁸ Huë'ena Jesús cacasi maca ñama'cohua'ipi i quë'rona tsio datena, ipi seji'i, iohua'ire: “¿Mësaru yë'ëpi necaiquë api ñeje pa'ye cuasaye?”

Caquëna, iohua'ipi cahuë:

“Jaje cuasayë, ëjaë.”

²⁹ Cajëna, Jesupi iohua'i ñaco cana patoquë capi:

“Mësaru cuasase'ëje nese'e pa'ijaquë.”

³⁰ Ca maca ñacohua'ipi ponëhuë. Ponësi maca Jesús jaohua'ire cuañëpi, ñeje caquë:

“De'hua yecohua'ire quëaye peoyerepa cu'ijë'ë.”

³¹ Jaje casiquëta'are coa sa etani quëahuë, si'a huë'ña pa'icohua'ire, Jesús ìohua'ire jujuse'ere.

Coca Cama'quëre Jujucayi

³² Ñama'cohua'i pa'isicohua'ipi eta maca, Jesús quë'rona dahuë, coca cama'quëre huati quë'ire.

³³ Dasi maca Jesupi huatire eto saouna, coca cama'quë pa'isiquëpi coca ca huëopi. Jaje caquëna, paipi ñani ai cuasahuë.

³⁴ Jaje cuasajë fariseo paipi cahuë:

“Iquë cato huatìohua'i ëjaëpi de'oye sehuojëna, huatire eto saoji.”

Jesús Paire Oiye

³⁵ Pai ñape daripëa pai tsi'si huë'ña pa'iyena Jesús cu'i ye'yarojaji'i. Maija'quë cuañe te'te ayere de'o cocare quëaquë. Cui'ne si'a ju'i dahuë jujucai, cui'ne a'si ju'ijë ai yo'ocohua'ireje jujucaji'i. ³⁶ Yëi ñama ìohua'ire ñacaiquëre peocohua'ijë pa'ìohua'ipi pai maña ai yo'ojë cui'ne co'a ju'ijë pa'ijëna, ñani oji'i. ³⁷ Jaje oi ì ye'yacohua'ire capi:

“Nuñerepa jaiye a'ë, tëaye. Jaje pa'iquëta'are necohua'ipi a'ri pai pa'iyë. ³⁸ Jaje pa'ina, Maija'quëni sejë'ë, iti tse aquëni, jaëpi iti tëacohua'ire jëjo daoja'quëre.”

10

Jesús Doce Ye'yecohua'ire Soiye

(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

¹ Jesupi ì doce ye'yacohua'ire soini tutu isipi, huatiohua'ire etoye cui'ne si'a ju'i dahuë jujuye cui'ne ai yo'ojë a'si ju'icohua'ire jujuyeje.

² Ñeje hue'ecohua'i paë'ë. Ì doce jëjo saocohua'i cato: Simón cui'ne jare ipi Pedro hue'equë paji'i. Ì yo'jei Andrés paji'i. Jacobo cui'ne ì yo'jei Juan paë'ë, Zebedeo mamajë.

³ Felipe, Bartolomé, Tomás paë'ë. Cui'ne Mateo pa'i do'i curiquë tsi'soquë pa'isiquë paji'i. ⁴ Yequë Simónje paji'i, judío pairepa de'oye pa'iyere cuasajë yo'o tsëcapë aquë. Cui'ne Judas paji'i, Jesure yehuoja'quëje.

Jesús Jëjo Saoye, I Ye'yacohua'ire

(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ I ye'yacohua'ire Jesús ñeje quëani jëjo saopi:

“Judío pai peocohua'i quë'ro saima'pë caquë cui'ne cacama'pë pa'ijë'ë, Samaria quë'roje. ⁶ Coa judío pai quë'rose'e sani quëajë'ë, yëi ñama ne huesëse'eje pa'io-hua'ise'ere. ⁷ Tsoe ti'api, Maija'quë cuañe te'tere pa'iyë, cajë quëajë'ë. ⁸ Ju'icohua'ire jujucijë'ë. Ju'isicohua'ire ne huëojë'ë. Si'si dahuë ju'icohua'ire a'si peocohua'ire necaijë'ë. Huatire eto saojë'ë. Do'i peoye jujucijë'ë, mësarute do'i peoye isise'eje cui'ne.

⁹ Curiquë sama'pë pa'ijë'ë. ¹⁰ Mësaruru ju'icose'ere ju'ijë saijë'ë. Te'e ju'i ca sajë'ë. Topëje saye pajë'ë, zapatoje. Soquë tupëje si'aye peocohua'i saijë'ë. Co'amaña nequë cato i ne do'ipi aiquë api.

¹¹ Jaje pa'ina, mësarupi pai daripëna panita'a te'o-hua'ise'e pa'i huë'ñana ti'asicohua'i pani co'ejë'ë, de'oye ca paini. Ti'ani i huë'ena pëajë'ë, quëa tējini sai macaja'a. ¹² Huë'ena cacacohua'i pani pëpajë'ë, de'oye pa'ijajë cuasacajë. ¹³ Jaje pëpajëna, ja huë'e pa'icohua'ipi yëjëna, iohua'ina de'oye pa'iyë jeocani pëpani saijë'ë. Jaje pa'iquëta'are jaje pëpajëna, coecohua'i pa'ito, ja pëpase'e jiojë'ë. ¹⁴ Cui'ne mësarute co'ejë cui'ne asayeje coecohua'i pa'ito, ja maca ja huë'epi panita'a ja daripëpi etani ne'ña mësaruru tsa'cuse'ere huë'sena ti'to tojë'ë. ¹⁵ Nuñerepa cayë. Jaje yo'osicohua'ire saiñe pasipi, pai yo'ose'e ña mu'se ti'asi maca. Ja maca jaohua'ire Sodoma cui'ne Gomorra daripëa yo'ose'e seña maca co'ayere papi yo'oye pasipi.

Ai Yo'oye

¹⁶ Ai yo'oyena mäsarute yë'ë jëjo saoyë, yëi ñamaje pal'iohua'ini yai jopona. Jaje pa'ina, añaje pal'iohua'i pal'ijë'ë, ta'ñe asajë yo'ocohua'i. Jaje pal'iohua'ita'a yecohua'ire sañope nema'cohua'ipi su'teje pal'iohua'i pal'ijë'ë. ¹⁷ De'hua ñajë'ë, mäsarute pa'ipi co'acohua'i a'ë cajë ëjaohua'ina isija'cohua'i a'ë, cui'ne të'caja'cohua'i a'ë, pa'i tsi'sisi huë'ñapi. ¹⁸ Cui'ne mäsarute saja'cohua'i a'ë, cuañecohua'i quë'rona cui'ne pa'i ëjaohua'i quë'rona, yë'ë do'ire. Jaje yo'ojëna, mäsaru quëaja'cohua'i a'ë yë'ë pa'ie ayere. Jaohua'i asajëna, cui'ne judío pa'i peocohua'i asajëna, quëaja'cohua'i a'ë. ¹⁹ Mäsaruni ëjaohua'ina isisicohua'i pa'ito co'a ju'ima'pë pal'ijë'ë. '¿Me caja'cohua'i a'ni?' cuasajë ca ja'ñere co'ema'pë pal'ijë'ë. Maija'quëpi isija'quë api, coca caye ti'asi maca. ²⁰ Maija'quë joyo isiyepi caja'cohua'i a'ë, jaje pa'ina.

²¹ Maja'yë jupëpi yo'je tsire tsea jeo cuañoja'cohua'i a'ë, huani jeaja'cohua'ire. Cui'ne pëca ja'quëohua'ipi mamajëre tsea jeo cuañoja'cohua'i a'ë. Mamajëpi pëca ja'quëohua'ire sañope yo'oja'cohua'i a'ë. Jaje yo'ojë mamajëpi pëca ja'quëohua'ire huahuo jeoja'cohua'i a'ë. ²² Si'a pa'i mäsarute coeja'cohua'i a'ë, yë'ë do'ire. Jaje pa'itoje quëcoquë cui'ne nuñerepa pa'i carajaisiquëpi jaëpi huasosiquë pa'ija'quë api. ²³ Pa'i daripëre pal'ijëna, tseañu'u cajë co'ecohua'i pa'ito catijë'ë, yequë daripëna. Jaje pa'ina, nuñerepa cayë. Pa'i Mamaquë, ja yë'ta'a mäsaru si'a Israel pa'i dari quëa saoma'në daija'quë api.

²⁴ Ye'yequë cato ite ye'yaquëje pa'irepa peoji. Necaiquëje i ëjaëje pa'irepa peoji. ²⁵ Ye'yequëpi ite ye'yaquëje pa'i ti'ani ije pa'i a'ë cuasaye pa'iji. Cui'ne co'amaña necaiquëpi i ëjaëje pa'i ti'ani ije pa'i a'ë cuasaji. Jaje pa'ina, yë'ëni yure iti huë'e ëjaëni huati ëjaëpi cani ¿Me mäsaruteje caye pañe'ni?

Neni Mai Ca'raye Pa'iquë'ni

(Lc 12.2-7)

²⁶ Ca'rama'pë pa'ijë'ë, paire. Si'aye ña ja'ñese'e pa'iji. Yahue sitona yo'ose'eje ña ja'ñese'e pa'iji. Si'aye asa ja'ñese'e pa'iji. ²⁷ Yë'ë nea hue'ña case'ere mësarupi mia hue'ñana cajë'ë. Cui'ne yë'ë yahuese'ere, mësarupi tiñarepa hue'ña ëmëje totopi nëcajë cuijë'ë. ²⁸ Ca'rama'pë pa'ijë'ë, çapë huani jeocohua'ire joyo huani ti'ama'cohua'ire. Ai jerepa ca'rajë'ë, çapë nejoquë cui'ne joyoje toa yejana nejoquëre pani.

²⁹ Te'e curi të'quire caya pi'are isicohua'i a'ë, mësaru. Jaje a'ri do'icohua'ita'are, ja'quëpi ësequëna, te'ije tomeñe pacohua'i a'ë. ³⁰ Jaje pa'ina, mësaru sjoöpë nañaje cuecuese'e a'ë, te'e mease'e si'aye cuecuese'epi pa'iji. ³¹ Jaje pa'ina, ca'rama'pë pa'ijë'ë. Mësaru a'ë, pi'a jerepa do'icohua'i.

Jesure Cacaiye Pa'iji

(Lc 12.8-9)

³² Pai ña hue'ñana Jesús acohua'i a'ë cacaisicohua'ire yë'ëje cui'ne yë'ë ja'quë ma'tëmo pa'iquë ña hue'ñana yë'ë pai a'ë, caquë quëasi'i. ³³ Jaje pa'iquëta'are pai ña hue'ñana yë'ëre cacaima'cohua'ire yë'ëje cui'ne ja'quë ma'tëmo pa'iquë ña hue'ñana cacaiye paja'quë a'ë.

Jesús Do'ire Paipi Hua Saiye

(Lc 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ De'oye pa'li ja'ñere necaisiquë iye yejana daji'i, cuasama'pë pa'ijë'ë, yë'ëre. Yë'ë cato coa ai jerepa sañope yo'oyere dahuë. ³⁵ Paipi pëca ja'quëre sañope yo'o ja'ñere dahuë. Mamacopi pëca ja'core sañope yo'oyere, cui'ne mamaquë nëjopi huaore pëicore paja'coa. ³⁶ Jaje yo'ojë cajë te'e tsëcapëta'a pai ñape iohua'i pëicohua'ire paja'cohua'i a'ë.

³⁷ Pëca ja'quëni cui'ne pëca ja'coni yë'ëre oiye jerepa oiquë pani do'i peoquë pa'iji. Cui'ne mamaquëni panita'a mamaconi yë'ëre oiye jerepa oiquë pani do'i peoji, yë'ëre. ³⁸ Cui'ne i pa'iyere ai oi yë'ëre pe'tema'quë pani do'i peoquë pa'iji, yë'ëre. ³⁹ Jëasi'i caquë yo'ouquëpi i pa'iyere coa nejo huesoja'quë api. Jaje pa'iquëta'are yë'ë do'ire yo'ouquë i pa'iyere cuasaquë jëasi'i caquë yo'ouquëpi i pa'iyere coa nejo huesoja'quë api. Jaje pa'iquëta'are yë'ë do'ire yo'ouquë i pa'iyere nejosiquëpi pa'iyere ti'aja'quë aquëpi.

*Yo'osi Do'ire Isi Co'amaña
(Mr 9.41)*

⁴⁰ Mësarute de'oye tsioquë pani yë'ëni de'oye tsioji. Yë'ëni de'oye tsioquë pani yë'ëre jëjo daosiquëni de'oye tsioji. ⁴¹ Maija'quë yo'o ja'ñere quëacaiquëni de'oye yo'ouquë pani jare jaohua'ire isi co'amaña ayere iñe pa'iji, nesi do'i. De'o paini de'oye tsioquë pani jare nuñerepa pa'icohua'ire isi co'amaña ayere iñe pa'iji, nesi do'i. ⁴² Yë'ëre tuiquë macani oco mañare ocuasicohua'i pani de'o co'amaña isi cuañoja'cohua'i a'ë."

11

*Juan Ti Doquë Jëjo Saocohua'i Jesuna
(Lc 7.18-35)*

¹ Jesús i doce ye'yacohua'ire iohua'i yo'o ja'ñe quëa tëjini saji'i, ye'yaquë cui'ne quëasi'i caquë ja yeja pa'i daripëana.

² Juan co sitore ñu'iquëpi Cristo yo'oyere asani i ye'yacohua'ire Jesús quë'rona jëjo saopi, seni asaja'cohua'ire. ³ Më'ë a'ë, Cristo iti daija'quëre ca nëosiquë panita'a yequëre uteye pa'iquë cajë.

⁴ Jëjo saosicohua'ipi sejëna, Jesupi sehuopi, jaohua'ire:

“Sani Juanre cajë'ë, mësarü ñase'ere cui'ne mësarü yure asase'ere. ⁵ Ñama'cohua'i pa'isicohua'ipi ñañere, cu'ima'cohua'i pa'isicohua'ipi cu'iyere, si'si dahuë ju'icohua'i pa'isicohua'ipi tome sayere, asama'cohua'ipi asayere, ju'isicohua'i pa'isicohua'ipi huajëcohua'i huëoyere, cui'ne co'amaña peocohua'ina de'o coca quëayere quëajë'ë. ⁶ Yë'ëre jëa coema'cohua'ipi de'oye sihuajë pa'ija'cohua'i a'ë, ire papi cuasacohua'ipi.

⁷ Jaohua'i saisi maca Jesús Juan pa'iye ayere ca huëopi, paire. Ñeje capi: ¿Iquere mësarü soquë peo hue'ña saisicohua'i ñare'ni, catë ja'ore tutupi ju'aquëna, huahuëquëna, ñare? ⁸ ¿Iqueini ñare'ni, jaje pa'ito? ¿De'o caña suñasiqüëni ñare? Tsoe mësarupi ñacohua'i a'ë, pai ëjaohua'i huë'e pa'icohua'i cato de'o caña ju'icohua'i pa'iye. ⁹ Jaje pa'ina, tëjyerepa cayë. ¿Iqueini ñare'ni, sani? ¿Maija'quëre quëacaiquë? Jaje pa'ijë'ë. Jaëpi Maija'quëre quëacaicohua'i aquë jaëje pa'iohua'i peoahuë'ë, iquë Juan cato jerepa pa'i api. ¹⁰ Jaë, Juan ayere toyase'e caji, ñeje:

Yë'ëpi jëjo saoyë, yë'ëre quëacaiquëre më'ë ña hue'ñana, Më'ëre ma'a ne de'huacaija'quëre.

¹¹ Nuñerepa cayë, mësarute. Si'a pai tsoe pa'isicohua'ipi cui'ne yure pa'icohua'ije Juan oco doquëre tëto saisicohua'i peoyë. Jaje pa'iquëta'are ma'tëmo cuãne te'tere a'riquë pa'iquëpi Juanre tëto saisiquë pa'iji.

¹² Juan oco doquë daisi maca acohua'ipi yureje tutu yo'oyë, ma'tëmo cuãne te'tena ti'añu'u cajë. Jaje yo'ojë tutu quë'iohua'ise'e de'hue ti'añë. ¹³ Si'ahua'i Maija'quëre quëacaicohua'i cui'ne Moisés cuãnese'e ye'yacohua'i cahuë, ma'tëmo ayere, Juan dai macaja'a. ¹⁴ Juan cato Elíaspi jaëni Maija'quëre quëacaicohua'i ca'ahuë'ë, 'daija'quë api'. Jaje pa'ina, mësarupi i api cuasajë'ë.

¹⁵ Cajoro hue'ecohua'ipi asajë'ë, iye.

¹⁶ ¿Iquena çoni quëa iñora'ye iye'në pai pa'iyë? Cani capi: Tsipi co'amaña huero hue'ñana ja'rusicohua'ipi dujë cajeohua'ire. ¹⁷ 'Ñeje cuiyeje pa'iohua'i a'ë. Pi'cohuëapi juitoje pairama'pë paë'ë, mësarupi. Oi ëaye jëjetoje mësarupi oima'pë paë'ë.' ¹⁸ Juan cato daji'i, jaiye ao aima'quëpi cui'ne o'sa çono ucuma'quëpi. Jaje pa'ini mësarupi cayë, huati quë'i api. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë ta'ñe yo'oye cato iñoji, iti yo'oyepi. ¹⁹ Ja jeteyo'je daji'i, Pai Mamaquë ao aikuëpi cui'ne o'sa çono ucuquëpi. Jaje pa'ini cayë, jai aupi, cui'ne jai çonoupi, co'aye yo'ocohua'i cajeipi cui'ne curiquë tsi'sohua'i cajeipi. Jaje cajëta'are Maija'quë ta'ñe yo'oye cato iñoji, iti yo'oyepi."

Sehuoma'cohua'i
(Lc 10.13-15)

²⁰ Ja maca Jesús pai yo'o ti'a ma'ñere ne iñosi darire tutu yëhuopi, iohua'i pa'iyë ponëma'pë pa'isi do'ire caquë.

²¹ Yëhuoquë capi:

“¡Teayerepa Corazín daripë! ¡Betsaida daripë! Mësarute ne iñose'eje pa'ye Tiro cui'ne Sidón darina ne iñoñe pa'ito tsoe asani ponëra'huë, ja'rë pa'ise'e jeoni. Cui'ne oijë suña cañani huatapi co'ye jo'jëni oijë iñora'huë, iohua'i oiye. ²² Jaje pa'ina, mësarute cayë. Pai yo'ose'e ña mu'se ti'asi maca ai co'ayerepa mësarute sañe pa'iji, Tiro cui'ne Sidón daripëa sañe seña maca pa'yepi. ²³ Capernaum daripë ¿Më'ë ma'tëmöre pana sa cuañoja'coa'ë, cuasaco? Coa ai jerepa më'ë cato meñe caje huesëja'coa'ë, ju'isicohua'i quë'rona. Sodoma yejañana, mësarute iñoñeje pa'ye iñoñe pa'ito iohua'i yo'oye jeoni ponëra'huë, cui'ne ja pai daripë ja yë'ta'a yureje patira'o. ²⁴ Jaje pa'ina, cayë, mësarute. Pai ñape yo'ose'e ña mu'se ti'asi maca mësarupi ai jerepa co'ayerepa sañe cuañoja'cohua'i a'ë, Sodoma yejaña quë'ro pa'licohua'ire yo'ose'e jerepa pa'yepi.”

*Jesuna Sani Pëa Huajëye**(Lc 10.21-22)*²⁵ Ja mu'seña Jesús capi:

“Sihuayë, ja'quë më'ëre ma'tëmo cui'ne yeja ëjaëre. Më'ëpi iñohuë, teaye pa'iohua'ini, ta'ñe pa'iohua'ire cui'ne ta'ñe asacohua'ire yahuesi co'amañare. ²⁶ Jaje pa'ijë'ë. Ja'quë më'ëpi yë jaje yo'ohuë.

²⁷ Yë'ë ja'quëpi yë'ëna si'a co'amaña isipi. Pëca ja'quëse'e mamaquëre ñaji. Cui'ne mamaquëse'e pëca ja'quëre ñaji. Cui'ne mamaquë iñoñe yëcohua'ise'e asaye pa'iji, ite. ²⁸ Daijë'ë, yë'ëna. Si'aohua'i co'amaña nejë, cui'ne hue'ejë jë'josicohua'i yë'ëpi pëa huajëye isisi'i, mësarute. ²⁹ Yë'ë pa'iyere ñani cui'ne yo'oñu'u cuasajë'ë caquë yë'ë yo'oye isiyë. Ye'yejë'ë, yë'ëni. Yë'ë cato esa yo'o jujama'quë a'ë cui'ne jerepa pa'i a'ë cuasama'quë a'ë. Jaje yo'onita'a tija'cohua'i a'ë, joyo pëa huajë hue'ña. ³⁰ Yë'ë quëre saihuëre mësarute isiyë, a'ljine sayere cui'ne peañe hue'eyere.”

12

*Jesure Ye'yecohua'ipi Huajë Mu'se Yo'oye**(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)*

¹ Jesús ta sitoja'a saji'i. Jaje saina, i ye'yacohua'i ao ëaye nëina, trigo sa'ñare tëa huëohuë. Tëani iti care aë'ë. ² Jaje yo'ojëna, fariseohua'ipi ñani cahuë, Jesure:

“Ñajë'ë, më'ë ye'yacohua'i co'amaña neñere. Co'amaña nema'a mu'se a'ë.”

³ Jaje cajëna, ipi jaohua'ire capi:

“¿Ñama'cohua'i a'ni, mësaruru, David yo'ose'e i cajeohua'i ja're cõni ao ëa ju'i maca? ⁴ Ao ëa ju'ijë Maija'quë hu'e necaicohua'ise'e aiñere Maija'quë hu'ëna cacani David cui'ne i cajeohua'i aë'ë, ite cui'ne yecohua'ire ësesere, Maija'quëna isise'ere. ⁵ Moisés cuañese'epi

toyase'e caji: 'Maija'quë huë'e necaicohua'i cato huajë mu'seje neñe payë.' Jaje pa'iquëta'are iohua'ire sañope caye peoji. ⁶ Jaje pa'ina, cayë mësarute 'iñore pa'iji, Maija'quë huë'e seña maca pa'ire papi.' ⁷ Iye toyase'e caye asama'pë paë'ë, mësaruru. Japi caji: 'Mësarupi paire teaye ñajë oicohua'i pa'iyere yë'ë cato yëyë. Coeye nëicohua'ire huajë isiye cato.' Paire oiyere asacohua'i pani paire do'i peocohua'ini co'acohua'i a'ë caye para'huë, mësaruru. ⁸ Jaje pa'ina, Pai Mamaquë cato huajë mu'se Ejaëpi."

Jëtë Cuënesicore Paquëre Jujuye

(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Ja maca Jesús jaropi sani pai tsi'si huë'ena cacapi. ¹⁰ Jarote te'i jëtë cuënesicore hue'equëpi paji'i. Jaje pa'ina, ñani Jesupi tayo caëna, ite sañope cayeque pa'iji cuasajë sei'ë:

“¿Ju'iquëre jujuye de'oquë huajë mu'se pa'itoje?”

¹¹ Cajëna, Jesupi sehuopi:

“¿Nepi mësaruru acohua'i yëi ñamapi cojena duquëna sani dutama'cohua'i a'ni, huajë mu'se pa'itoje? ¹² Jaje pa'ina, paipi do'iji, yëi ñamare jerepa. Jaje huajë mu'se pa'itoje de'oye yo'oye pa'ito yo'oye pa'iji.”

¹³ Cani ja maca ite capi:

“Jëtëre mëajë'ë.”

Jaje caquëna, ipi se mëaquëna, yequë te'te jëtëje pa'io huajëco ponëo. ¹⁴ Ja maca fariseohua'ipi etani Jesure huani jeo ja'ñere ca huëohuë, ¿me neni huani jeoja'cohua'i a'ni? cajë.

Jesús Ayere, Tsoe Quëase'e

¹⁵ Jesús jare asani jaropi yequë hue'ñana saji'i. Saina, jai pai ite tuë'ë. Jesupi coa si'a ju'i dahuë ju'icohua'ire jujupi. ¹⁶ Jujuquë cui'ne ësepi, yecohua'ire se quëayeje. ¹⁷ Iye cato

yo'oreña, Maija'quère quëacaiquë Isaías toyaquë caquë pa'ise'epi ti'a ja'ñere, ñeje:

¹⁸ Iquë api, yë'ë jo'yaë yë'ë sahuani tseasiquë,

Ite oiyë, cui'ne ìni sihuaquë pa'iyë.

Ìna, yë'ë joyo jeocaija'quë a'ë.

Cui'ne ìpi si'a paire yë'ë nuñerepa pa'i yo'oyere quëacaija'quë api.

¹⁹ Pàini co'a cocare cama'ë pasipi, cuima'ë pasipi.

Cui'ne ì cayeje asacaiye paja'cohua'i a'ë, cu'li hue'ñana.

²⁰ Catëpë ca'huere quë'ioereje ne jëyoma'ë pasipi.

Cui'ne picose'e mëcoreje yayoma'ë pasipi.

Ì nuñerepa cuañeñe ne macaja'a jaje yo'oja'quë api.

²¹ Si'a pai maña ìni necaija'quë api cajë utejë pa'ija'cohua'i a'ë.

Jesupi Huati Tutupi Yo'oji, Coa Caye

(Mr 3.20-30; Lc 11.14-23; 12.10)

²² Jesús quë'rona sahuë, ñama'quère cui'ne coca cama'quère huatire hue'equëre. Sarena, Jesupi jujupi. Jujuna, ñaquë cui'ne coca caquë ponëpi. ²³ Jare si'a pai ña quëquëni cahuë:

“¿Iquë David mamaquëre papi?”

²⁴ Jaje cajëna, fariseohua'ipi asani cahuë:

“Iquë cato huatiohua'ire eto saoji, ìohua'i ëjaë Beelzebú tuture hue'equëpi.”

²⁵ Jesupi ìohua'i cuasaye asani capi, jaohua'ire:

“Te'le yeja ëjaëpi jopore paja'a huani ìti paija'a sa'ñe uihuajë yo'ocohua'i pani peo hue'ñarepa carajaiñe pa'iji. Pai daripëpi, panita'a te'le tsëcapëpi sa'ñe pëicohua'i pani quëcoye peoji, yecohua'ire. ²⁶ Jaje cui'ne huati ëjaëje ìja'a co'ye eto saoquë pani ¿Me cui'ne ì tutu paquë'ni, ìja'a sañope yo'oquë pani? ²⁷ Mësarupi yë'ëre cayë, Beelzebú tutupi huatiohua'ire eto saoji. Jaje pa'ito ¿nëpi tutupi isiyë'ni, mësarute tuicohua'ire eto sao tutu? Jaohua'ini

seni asato mésarupi coa tayo huesëhuë, caja'cohua'i pa'ini. ²⁸Yë'ë cato huatìohua'ire eto saoyë, Maija'quë joyo tutupi. Yë'ë yo'oye cato quëaji, Maija'quë cuãñe tē'tepi mésaruna tītase'ere.

²⁹¿Tutu quë'i huë'e pa'ito cacani i co'amaña sioye peoji, du'ru ini tseama'cohua'i pani? Jaje pa'ina, ini tseanita'a de'hue cacani i co'amaña iñe pa'iji.

³⁰Yë'ë yo'oyere co yo'oma'quë cato yë'ëre sañope yo'oquë api. Cui'ne yë'ë ja're conì tëama'quë cato coa ne ña'ñe saokuë api.

³¹Jaje pa'ina, cayë, mésarute. Si'aye co'aye paire yo'ose'e pa'itoje sai de'huacaiye pa'iji, si'aye co'aye case'e pa'itoje. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë joyore co'aye casicohua'i pa'itota'a ti sai de'huacaiye peoji. ³²Cui'ne yë'ë Pai Mamaquëni co'aye casicohua'ireje sai de'huaye pa'iji. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë joyore sañope casicohua'ire sai de'huacaiye peoji.

Soquë Yë Ña'ñe Pa'iji, Io Quëiñena

(Lc 6.43-45)

³³De'o soquë yëpi de'o care quëiñe pa'iji. Co'a soquë yëpi jare co'a care quëiñe pa'iji. Jaje pa'ina, io quëiñena ña'ñe pa'iji, soquë yë. ³⁴¡Aña tsëcapë acohua'i! ¿Me de'oye ca ti'añe'ni, mësaru, jare mésarupi co'acohua'i pa'ini? Jaje pa'ina, yë'opo cato joyo pa'iyere caye pa'iji.

³⁵De'o pai cato de'o cocare caji, jare i joyo pa'iyepi. Cui'ne co'a paipi caji co'ayere, jare i joyo co'aye pa'ieje pa'ye.

³⁶Jaje pa'ina, yë'ë cayë. Jaohua'ire pai ñape yo'ose'e ña mu'se ti'asi maca si'aohua'i iñoñe pa'iji, si'aye iohua'i cuasama'pë case'ere. ³⁷Jaje pa'ina, mël'ë case'eje pa'ye ña de'hua cuãñoñe pa'iji, do'i peoquë panita'a do'i quë'i.”

Co'acohua'ipi Se'ne, Pai Yo'o Ti'a Ma'ñere

(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

³⁸ Ja maca Jesure fariseohua'i cui'ne cuañese'e ye'yaco-hua'i cōni cahuë:

“Ye'yaquë, yëquë ñañe yëyë, mël'ëpi pai yo'o tì'a ma'ñe yo'oquëna.”

³⁹ Cajëna, Jesupi sehuopi, jaohua'ire:

“Co'a paipi nuñerepa cuasama'cohua'ipi pai yo'o tì'a ma'ñe yo'oquëna, ñañu'u cajë, señë. Jaje sejëta'are Mai-ja'quëre quëacaiquë Jonás ññoquë pa'ise'eje pa'ye jerepa ññoñe peosipi. ⁴⁰ Coa Jonás jai hua'i ëtapë pa'ise'eje pa'yese'e ññoñe pa'iji. Jaë jë'quë toaso mu'seña cui'ne toaso ñami pa'ajì'i. Jaje pa'ye Pai Mamaquëje toaso mu'seña cui'ne toaso ñami pa'ija'quë api, yeja sa'nahuëre. ⁴¹ Tsoe huë'ña Nínive daripë pa'isicohua'ipi huëni pai ñape yo'ose'e ña mu'se tì'aëna, iye'në pa'icohua'ire nejoja'cohua'i a'ë. Nínive acohua'i cato de'hue asani ja'rë pa'ise'e jëoni ponëahuë'ë, Jonás Maija'quë coca quëaquëna, asani. Yure ññore pa'iji, Jonás seña maca pa'ipi. ⁴² Cui'ne huë'ehuë tē'te pai ëjaoje huë'ija'coa, nejo mu'se tì'asi maca. Huëni iye'në pa'icohua'i yo'ose'e ñani cui'ne nejoñe pa'iji, caja'coa. Jao cato so'o yejapi Salomón ta'ñe yo'oyere asasi'i caco daisico sëte. Yure ññore pa'iji, Salomón jerepa pa'ipi.

Co'a Joyo Co'iyë

(Lc 11.24-26)

⁴³ Huatipi paire pa'isiquëpi etani saisiquë pani cu'iji, cuenesi yejañare pëa huajë huë'ñare co'equë tì'ama'ë co'e jujani cuasaji: ⁴⁴ ‘Co'isi'i, cui'naona, yë'ë huë'ena yë'ë etani daisicono.’ Jaje cani co'iquë ññaquëna, pai peo huë'ëpi coa yuasicopi cui'ne de'oye ne de'huasicopi pa'iji. ⁴⁵ Pa'ina, ñani ja maca sani siete huatiohua'ire ì jerepa co'acohua'ini quërëjani, dani ìna cacani pëayë. Pëarena, ja maca ja'në pa'ise'e seña maca co'aquë pa'ija'quë api. Jaje cui'ne iye co'a paire yo'oye pa'ija'coa.”

*Jesús Pëca Ja'co Cui'ne I Yo'je Tsi**(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)*

⁴⁶ Jesús ja yë'ta'a paini caquëna, t̄tahuë, pëca ja'co cui'ne i yo'je tsi çoni. Dani hue'sena pëahuë, ini cajë daisi-cohua'ipi. ⁴⁷ Jaje pa'ijëna, yecohua'ipi Jesure quëahuë:

“Më ja'co cui'ne më yo'je tsi hue'sere pa'iyë, më'ëni cajë dani.”

⁴⁸ Caquëna, iti quëaquëre capi, Jesús:

“¿Ne a'ni, yë'ë ja'co cui'ne ne a'ni, yë'ë yo'je tsi?”

⁴⁹ Cani i ye'yacohua'ire iñoquë quëapi:

“Icohua'i a'ë, yë'ë ja'co cui'ne yë'ë yo'je tsi. ⁵⁰ Paipi yë'ë ja'quë ma'tëmo pa'iquë yëyere yo'ocohua'ipi jaohua'i a'ë, yë'ë yo'jei panita'a yo'jeo cui'ne ja'co.”

13

*Taquëpi Pa'iyë**(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)*

¹ Ja mu'se Jesús huë'epi etani sani jaira të'të macana ja'rupi. ² Jarote pa'ina, jai pai i quë'rona daijëna, ñani jai yohuëna aya mëni ja'rupi. Si'a pai mejahuëna pëa sahuë.

³ Ja maca jaiye ye'yapi iohua'i ña'ne ayena çoni quëaquë capi:

“Taquëpi tasi'i caquë saji'i. ⁴ Sai taquëna, yequë capi tòmepi, ma'ana. Ja tòmese'ere pi'api dani peo hue'ña ocue sahuë. ⁵ Yequë capi tòmepi, quëna pëa quë'rona, jaiye yeja peo hue'ñana. Ja capi esa sacapi, ya'opi huai'ne peoquëna. ⁶ Jaje mëasicota'a ësëpi ëo hue'api, jaiye tsita mese'e peoye sëte juji'i. ⁷ Yequë capi tòmepi, miu quë'rona. Tòmëina, miupi mëani ne hue'api. ⁸ Jaje tòmëquëta'are yequë capi tòmepi, de'o yejana. Tòmëni mëani jaiye quëquëna, tëahuë. Yequë ñëapi quëji'i, cien ca. Yequë ñëapi quëji'i, sesenta ca. Cui'ne yequë ñëapi

quëjil'i, treinta ca. ⁹ Mësarupi cajoro quë'iohua'i pani jasajë'ë!"

Me Ne Ja'ñere Pai Ñañaena Coni Quëaë'ni

(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰Ja maca i ye'yacohua'ipi Jesús quë'rona tsio dani sei'ë, lte:

“¿Me ne ja'ñere paire iohua'i ñañaena coni jaje quëaquë'ni?”

¹¹Sejëna, ipi sehuopi:

“Mësarute Maija'quëpi ta'ñe asaye isipi, yahuese'ere ma'tëmo te'te ayere. Jaje pa'iquëta'are jaohua'i cato asa ti'añe pañë. ¹²Jaje pa'ina, paquëna, ai jerepa yeque se isiye pa'iji, isina, jaiye paja'quëre. Jaje pa'iquëta'are peoquëni ai jerepa jero sa'ana se sio huesoye pa'iji, a'ri maña i payeque. ¹³Jaje pa'ina, iohua'i ñañe ayena coni caquëna, ñajëta'a ña ma'ñeje pa'iohua'i ña huesëyë. Cui'ne asajëta'a ti asama'cohua'ije pa'iohua'i asa huesëyë.

¹⁴Jaje yo'o ja'ñere Maija'quëre quëacaiquë Isaías capi: Mësaruru cato asaja'cohua'i a'ë. Jaje asajëta'a asa ti'ama'pë pa'ija'cohua'i a'ë.

Ñañe cato ñaja'cohua'i a'ë. Jaje ñajëta'a ña ti'ama'pë pa'ija'cohua'i a'ë.

¹⁵Pai joyopi jëacorepa ne huesësi do'ire,

Co'ayerepa asaja'cohua'i a'ë.

Cui'ne iohua'i ñaco caje siose'ere hue'ejä'cohua'i a'ë ñaco capi.

Ñama'pë pa'ija'cohua'i.

Cui'ne asama'pë pa'ija'cohua'i a'ë.

Cui'ne joyopi asa ti'ama'pë pa'ija'cohua'i a'ë.

Cui'ne ye'lëna juju cuañoñu'u cajë yo'oma'pë pa'ija'cohua'i a'ë.

¹⁶Jaje pa'iquëta'are mësaruru cato sihuajë'ë, ñaco capi ñajë cui'ne cajoropi asa do'ire. ¹⁷Nuñerepa cayë,

mësarute. Jai paï Maija'quëre quëacaicohua'i cui'ne de'lo paï ñaÑe yëhuë, mësaruru yure ñaÑere. Jaje yëjëta'a ña-ma'pë paë'ë. Asaye yëhuë, mësaruru asayere. Jaje yëjëta'a asama'pë paë'ë.

Taquëre Quëase'e Ayere

(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸ Asajë'ë. Jaje pa'ito taquëre quëase'e ayere. ¹⁹ Ma'ana ìti cã tòmese'e cato quëaji, ma'tëmo pa'i tẽte ayere asacohua'ita'a asa tì'ama'cohua'ini cui'ne huatipi iohua'i de'lo coca asase'ere peo hue'ña sioyere. ²⁰ Quëna pëa quë'rona tòmese cã cato quëaji, du'ru macare pase'e sihuajë asani sehuocohua'ini. ²¹ Jeteyo'je jaiye tsita peoye sëte quëcoma'pë neñaÑepi cui'ne yecohua'ipi josa yo'o-jëna, ai yo'oyepi pa'ina, yo'o jujani jëcoghua'ini. ²² Miu quë'rona tasi cã cato quëaji, Maija'quë coca asajëta'a iye yeja co'amaÑare ai cuasajë jaiye co'amaña ëayena coso cuãñoÑere. Si'aye iye Maija'quë cocare pë'pë huesoye a'ë. Jaje yo'oquëna, paipi quëiÑeje pa'ye de'oye yo'lo tì'aÑe peoye a'ë. ²³ Jaje pa'iquëta'are de'lo yejana tasi cã cato quëaji, Maija'quë coca asani jëoma'pë tuicohua'ini, de'oyerepa quëicohua'ini. Jaje pa'ina, yecohua'ipi cien cã, yecohua'ipi sesenta cã cui'ne yecohua'ipi treinta cã quëicohua'ipa'iyë.”

Co'a Taya Ayere Quëaye

²⁴ Ja'në quëase'eje pa'ye neni iñoquë Jesús quëapi, ñeje: “Trigo care pare taquëpi yejana tase'eje pa'ye a'ë, ma'tëmo pa'i tẽte aye. ²⁵ Tasiquëta'are ìte saÑope yo'o-quëpi si'aohua'i cãisi maca ðani co'a care tani saji'i. ²⁶ Saquëna, trigopi ai de'oni ìti tsã'ña ne maca te'e co'a tayaje etapi. ²⁷ Ja maca jo'yaohua'ipi ìti tse aquëre sani cahuë: ‘Ëjaë, më'ë tsio de'lo case'e tasicohua'ita'a ¿jero ayepi iye co'a taya cõni mëä'ni?’ ²⁸ Cajëna, ìti tse aquëpi

capi, jaohua'ire: 'Yequë co'aquëpi yo'opi yë'ëre sañope yo'oquëpi.' Caquëna, i jo'yapi cahuë, ite: '¿Yëquëpi ja co'a taya du'te jeocaiye yëma'quë?' ²⁹ Cajëna, ipi capi, jaohua'ire: 'Pani, co'a tayare dutajë trigoje duta jeoma'cohua'ipi yo'oye'ni. ³⁰ Iose'e mëajaco tëa mu'se tì'aëna, nejo ja'ñepi, ja macata'a co'amaña necohua'ire jëjo saosi'i, co'a tayare ti pëa huëni toana ëo jeoja'cohua'ire, ja jeteyo'je trigo çare pase'e yë'ë de'hua huë'ñana de'huacajajë.' "

Mostaza Cã Ayere Ye'yaye

(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹ Quëaye neni Jesús quëapi, ñeje:

"Ma'tëmo pa'i te'te cato mostaza çare yejana paipi taše'eje pa'ye a'ë. ³² Mostaza cato nuñerepa a'ri ca'ë. Jaje pa'isicota'a ai de'oco jai soquë yë de'ona pi'api iona daijë capëana tsianoa necohua'i a'ë."

Pan Ne Pore Ayere Ye'yase'e

(Lc 13.20-21)

³³ Yequë cui'ne quëaye neni quëapi, ñeje:

"Ma'tëmo pa'i te'te cato pan ne poreje pa'ye a'ë. Jaje pa'yere nomiopi tres jai ji'so harina neona, si'a sëpë o'saco jujuco."

³⁴ Jesús si'aye paire quëapi, iohua'i ña'ne ayepi caquë. Co'arepa ña ma'ñepi caquë quëama'ë paji'i. ³⁵ Iye cato yo'ose'e pa'iji, Maija'quëre quëacaiquë toyaquë pa'ise'epi tì'ajaquë caquë i toyaquë pa'ise'epi caji:

"Caja'quë a'ë, iohua'i ña'ne ayepi conì."

Caja'quë a'ë, yahuesi co'amaña pa'ise'ere yeja de'huanë ayere.

Co'a Taya Ayere Ye'yaye

³⁶ Ja maca Jesús paire ca tējini huë'ena cacapi. Cacaëna, jarona ite ye'yecohua'i tsiojani cahuë:

"Quëajë'ë, co'a tayapi tsiona mëase'e ayere."

³⁷ Cajëna, Jesupi capi, jaohua'ire:

“De'lo çã taquë cato Pai Mamaquë api. ³⁸ Cui'ne tsio cato si'a yeja'ë. De'lo çã cato Maija'quë te'te acohua'ini quëaji, cui'ne taya cato quëaji, huati te'te acohua'ini. ³⁹ Sañope yo'oquëpi co'a taya taçaisiquë cato huati ëjaëpi. Tëaye cato quëaji, yeja carajai ja'ñere, cui'ne iti çã tëacohua'i cato huiñaohua'i a'ë. ⁴⁰ Co'a taya tsi'soni toana ëo jëoñeje pa'ye cui'ne yeja carajai maca yo'oye pa'ija'coa. ⁴¹ Pai Mamaquëpi jëjo daoja'quë api, huiñaohua'ire i cuañe te'tere pa'ijë tayo yo'oye yecohua'ire necohua'ire, cui'ne co'acohua'ire tsi'soja'cohua'ire. ⁴² Tsi'soni toana ëo jëoja'cohua'i a'ë. Jaropi yureta'a oijë cui'ne cuji qui'coja'hua'i a'ë. ⁴³ Ja maca Maija'quë yëye yo'ocohua'ipi ëšë miañeje miaja'cohua'i a'ë, iohua'i pëca ja'quë te'tere pa'ijë. Jaje pa'ina, mësarupi çajonoa hue'ecohua'i pani jasajë'ë!

Curi Mahuë Ayere Ye'yaye

⁴⁴ Ma'tëmo pa'i te'te cato curi mahuë yejana quëni yahue oase'eje pa'io. Jaje pa'ioni te'i paipi curi mahuëre ti'ani cui'naoni iti macana se yahue oani ai sihuaquë sani si'aye i paye isi saoni curi quë'i yejare huerose'eje pa'ye a'ë.

Jai Do'i Quënaire Pare Ye'yaye

⁴⁵ Ma'tëmo pa'i te'te cato co'amaña isiquëpi jai do'i quënaire pare perla hue'yosi quëna përe, co'equë culiyeje pa'ye a'ë. ⁴⁶ Jaje co'equë jai do'ire ti'ani si'aye i pase'e isi jëani, jai do'i quënaire pare hueroyeje pa'ye a'ë.

Hua'i Yo'eco Ayere Ye'yaye

⁴⁷ Ma'tëmo pa'i te'te cato hua'i yo'econi jai tsiayana jëo dëoni coa si'a hua'ire neñeje pa'ye a'ë. ⁴⁸ Hua'i yo'eco timësi maca hua'i yo'ecohua'ipi mejahuëna naë mani jaropi ñu'ijë sahuajë de'lo hua'ise'ere do'rohuëna

SAN MATEO 13:49 SAN MATEO 13:57

ayajë co'acohua'ise'ere jeococohua'i a'ë. ⁴⁹ Jajë yeja carajaisi maca huiñaohua'ipi etani co'acohua'ire cui'ne de'o hua'ire sahuajë huahueja'cohua'i a'ë. ⁵⁰ Ja maca co'acohua'ire cato toa cojena jeo dëorena, jaropi cuji qui'cojë oija'cohua'i a'ë.”

Ye'yacohua'ipi Asaye

⁵¹ Ja maca Jesús seji'i, jaohua'ire:

“¿Asaye mësarü si'aye iye?”

Seina, sehuohuë:

“Jajë pa'ijë'ë asayë, Ejaë.”

⁵² Cajëna, Jesupi capi:

“Cuañese'e ye'yaquëpi Maija'quë cuañe te'te ayere ai ye'yequë pani huë'e paquëje pa'i ponëji, i de'huase'ere co'amaña cui'ne ai co'amaña etoquë isiyeje pa'irepa.”

Jesús Nazaretre Pa'iyë

(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³ Ja maca Jesús jajë quëaquë ye'ya tējini saji'i, yequë huë'ñana. ⁵⁴ Sai ti'api, i yejana i ai de'o sitona. Jarona ti'asiquëpi pai tsi'si huë'ñana ye'yapi. Ye'yaquëna, paipi ai cuasajë ñajë cahuë:

“¿Jerona iquë ye'yei'ni, jerepa ta'ñe caye? ¿Merepa cui'ne pai yo'o ti'a ma'ñe yo'oquë'ni? ⁵⁵ Carpintero ma-maquëta'a cui'ne ñnore pa'iyë, i pëca ja'co María. Cui'ne Jacobo, José, Simón, Judas pa'iyë, i yo'je tsije. ⁵⁶ Ñnore i yo'je tsi nomiohua'ije pa'iyë. ¿Jajë pa'ito jerona iye si'aye ye'yei'ni?”

⁵⁷ Jajë cajë coejë asaye pa'huë, i caye. Jajë coejëta'are Jesupi capi, jaohua'ire:

“Si'aohua'i yëyë, Maija'quë jëjo daoquëre. Jajë pa'iquë-ta'are i ai de'osi yeja acohua'i cui'ne huë'e acohua'irepa coeyë, ite.”

⁵⁸ Ite ire papi cajë asama' do'ire ñaquë jaro cato jaiye pai yo'o t̄i'a ma'ñe neñe papi.

14

Juan Ti Doquëre Huaiye

(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

¹ Ja mu'seña Herodes Galilea cuaeñequë paji'i. Jaje pa'ipi Jesús pai yo'o t̄i'a ma'ñere yo'oyere asapi. ² Asani i ja're cōni pa'icohua'ire capi:

“Juan oco doquëpi huëni tutu paquë yo'oma'quë.”

³ Jaje cuasapi, Herodes cato Juanre tseani huëni co'acohua'ire co hue'ñana cosiquë sëte yo'jei Felipe nëjo do'ire.

⁴ Juan cato caëña, Herodesre:

“Më nëjore payeje pama'ë pa'ijë'ë.”

⁵ Jaje caquëna, Herodes Juanre huani jëosi'i caquëta'a paini ca'raquë papi, si'aohua'i Juanre Maija'quë coca quëaquë api ca do'ire ca'raquë. ⁶ Jaje pa'iquëta'are ite Herodesre çasi mu'seña t̄i'asi maca Herodías mamacopi pai tsi'sisicohua'i ñajëna, etani pairacona, Herodes ñani ai sihuaquë. ⁷ Ca nëopi si'aye më'ë señe pa'ito isisi'i, co'amaña. ⁸ Jaje ca maca pëca ja'copi du'ru yëhuosico sëte cao, Herodes:

“Juan oco doquë siopëre quëna de'huana ayasiconi isijë'ë.”

⁹ Jaje ca maca Herodes oi ëayerepa asapi. Jaje ipi tsoe si'aohua'i soisicohua'i asajëna, isisi'i, më señere ca nëo huesosiquë sëte jëjo saopi, isijë'ë caquë. ¹⁰ Ja maca cuaeñeña, sani Juan cosiquë pa'iquëre siopëse'e tëto tēja-jani, ¹¹ quëna de'huana ayasiconi dani isihuë, nomi tsiona. Jaopi se isio, pëca ja'cona.

¹² Jaje yo'orena, Juanre ye'yecohua'ipi dani i capëse'e sani tahuë. Tani ja jeteyo'je sani Jesure quëahuë, iti yo'ose'ere.

*Cinco Mil Ĕmėohua'ire Aoñe**(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)*

¹³ Jaropi jare asani Jesús saji'i, paí peo hue'ñana yohuė-ja'a. Jaje saiquėta'are paipi asa ti'ani ite tui huėo-huė, yejaja'a paí daripė pa'icohua'ipi. ¹⁴ Jesús yohuėpi etaquė ñaquėna, jai paí paė'ė. Jaje pa'ijėna, teaye oi jaohua'ire ñani jujupi, ju'icohua'ire iohua'i dacohua'ire. ¹⁵ Tsoe na'iquėna, ñani i ye'yacohua'ipi Jesús quė'rona dani cahuė:

“Tsoe na'iji. Iño paí peo hue'ña'ė. De'oji. Ja macaja'a ca tėjijjė'ė, sani paí pa'i hue'ñana hueroni ao maña aijajė.”

¹⁶ Cajėna, Jesupi capi, jaohua'ire:

“Saiye peoji. Jaohua'ire mėsarupi aojjė'ė.”

¹⁷ Caquėna, jaohua'ipi cahuė, ite:

“Peoyė. Coa cinco pan cui'ne caya hua'ire pare payė, iño.”

¹⁸ Cajėna, Jesupi capi:

“Dajjė'ė, iño na itire.”

¹⁹ Cani cui'ne paire cuañepi, tayahuėna ja'ru sajė'ė, caquė. Ja jeteyo'je i jėñapi cinco pan pėa cui'ne cayao-hua'ire ini cajiquė ma'tėmona ñaquė, Maija'quėre de'oji caquė pėpapi. Pėpani panre jė'yeni i ye'yacohua'ina isipi. Isina, jaohua'ipi paire se aohuė. ²⁰ Si'aohua'i ani huajėsicohua'i paė'ė. Ja jeteyo'je ani jujase'ere doce do'rohuėarepa ayahuė. ²¹ Ja aisicohua'i cato paė'ė, cinco mil Ĕmėohua'ise'e. Nomiohua'ire cui'ne tsire cuęcuyeye peoyerepa jaohua'ique pa'ini ai jerepa pa'iyė.

*Jesupi Oco Ĕmėejeja'a Cu'ise'e**(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)*

²² Ja jeteyo'je Jesús paini pėpa tėjiquė i ye'yacohua'ise'ere du'ru jai yohuėna aya mėjjė'ė caėna, aya mėtėna, jaira je te'tena jėjo saopi. ²³ Paire pėpa tėjini mėjji'i, jai cutihuėna te'i, Maija'quėre sėsi'i caquė. Nami

de'osi maca Jesús jarote te'li paji'i. ²⁴ Jai yohuë cato jopo jairare ja yè'ta'a saio nēco'ë, to'añepi yohuëna tutu ju'acquëna, saë'ë. ²⁵ Ntaquëna, Jesús iohua'i quë'rona tsiojaji'i, oco da'ca ëmëjeja'a nēcaquë. ²⁶ Ja maca i ye'y-acohua'i tsiayaja'a nēcaquë daina, ñani quëquë huesëjë ca'rajë cuihuë:

“¡Pai joyo huatio!”

²⁷ Jaje cajëna, Jesupi capi, jaohua'ire:

“Quëcojë'ë, yë'ë a'ë. Ca'rama'pë pa'ijë'ë.”

²⁸ Caquëna, ja maca Pedropi capi, ñeje:

“Ejaë, mël'ërepa pani yë'ëreje cuañejë'ë, tsiayaja'a nēcaquë sasi'i, mël'ë quë'rore pana.”

²⁹ Caquëna, Jesupi capi:

“Dajjë'ë.”

Caëna, Pedropi yohuëpi cajeni tsiayaja'a nēcaquë sai huëopi, Jesús pa'i hue'ñana ti'asi'i caquë. ³⁰ Jaje saiquëta'a tutu ju'ayena asaquë, quëquëquë du'li huëoquë cuipi:

“¡Huasojë'ë, Ejaë!”

³¹ Jare iti macapi Jesús jëñana tseaquë capi, ite:

“¡Yë'ëna quëcoyere a'ri maña paquë, mël'ë! ¡Me yo'o-quë nema'quëje pa'ire cuasaë'ni!”

³² Jai yohuëna aya mëisi maca tutu to'mepi. ³³ Ja maca jai yohuë pa'icohua'ipi Jesuna do're ja'runi cahuë:

“Nuñerepa mël'ë Maija'quë mamaquëre pa'ë.”

Genesaret Pa'icohua'ire Jujuse'e

(Mr 6.53-56)

³⁴ Jë'ejë ti'ahuë, Genesaret yejana. ³⁵ Ti'arena, paipi Jesús daise'ere asa ti'lani si'a hue'ña iti yeja pa'icohua'ire quëahuë. Quëarena, i pa'i hue'ñana ju'icohua'ire dahuë.

³⁶ Dajë sei'ë, i ju'li çana patoni co'yato de'oma'quë cajë. Jaje cani si'aohua'i i ju'li çana patocohua'ipi co'ya sahuë.

15

*Paire Co'aye Neñe**(Mr 7.1-23)*

¹ Jerusalénpi fariseohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ipi daisicohua'ipi Jesús què'rona tsio dani seì'è:

² “¿Me yo'ojè mè'è ye'yacohua'i mai aipè cuañese'e sehuocaiye pañe'ni, ja yè'ta'a ao aima'nè jëña tsoajë'è, cuañese'e?”

³ Jaje cajëna, Jesupi seji'i, jaohua'ire:

“¿Cui'ne mësaru me yo'ojè Maija'què cuañese'e de'oye sehuocaima'pë pai cuañese'ere de'oye sehuoye'ni?

⁴ Maija'què cato capi: ‘Mè ja'core cui'ne më ja'quère ëjaohua'ire ñaquè pajë'è.’ Cui'ne capi: ‘Pëca ja'quère cui'ne pëca ja'core co'aye sañope caquè cato huani jeo cuañoja'què.’ ⁵ Jaje pa'iquëta'are mësarupi cayë pëca ja'quère cui'ne pëca ja'core caye de'oji: ‘Tsoe si'aye yè'è paye Maija'quëna isi saohuë. Jaje pa'ina, çocaiye peoyë.’ ⁶ Cui'ne jaje cacohua'ipi pëca ja'quère panita'a pëca ja'core çocaiye peoyë, cuasajë pa'iyë. Jaje yo'ojè Maija'què cuañese'ere do'i peoye ne huesoni coa pai cayere sehuocaijë pa'iyë. ⁷ ¡Coa cacohua'i! Nuñerepa Maija'quère quëacaiquë Isaías capi, mësaru ayere toyaquë ñeje:

⁸ Iye pai yè'ère yè'opose'e oiyë,
Iohua'i joyo cato so'ore pa'ina.

⁹ Mësaru Maija'quère señe do'i peoye a'ë,
Paise'e cuañeñepi huëojë yo'ojëna.”

¹⁰ Ja maca paire soini capi:

“De'hua asajë cuasa ti'ajë'è. ¹¹ Yè'opoja'a cacaye cato paire co'a de'hua ma'ñe a'ë. Coa ai jerepa paire co'a de'huaye cato yè'opopi etaye a'ë.”

¹² Ja maca i ye'yacohua'ipi Jesús què'rona tsio dani cahuë:

“¿Asaë, më'ë fariseo p̄ai më'ë cayere asajë oise'e?”

¹³ Jaje cajëna, ipi sehuopi, jaohua'ire:

“Yë'ë ja'quë, ma'tëmo pa'iquë t̄a ma'ñe cato peo hue'ñarepa duta ja'ñe a'ë. ¹⁴ Coa ñajë'ë, iohua'ise'e pa'ijajë. Jaohua'i cato ñaco ca peocohua'i a'ë. Cui'ne ñama'cohua'ini cuacohua'i a'ë. Jaje pa'ina, ñama'quëpi cui'ne ñama'quëni sai saquë pani si'a jupë cojena du'ie pa'iji.”

¹⁵ Pedropi ja maca capi, Jesure:

“Quëajë'ë, më'ë quëase'e ayere.”

¹⁶ Caquëna, Jesupi capi:

“¿Mësarujë ja yë'ta'a asa ti'ama'pë pa'ie? ¹⁷ ¿Huesëye, mësarü, si'a ayo yë'opoja'a cacani ëtatu'una saise'epi jetey-o'je eta saiye? ¹⁸ Jaje pa'iquëta'are yë'opoja'a etaye cato joyo pa'iyepi etaji. Ja'ë, paire co'ayerepa neñe. ¹⁹ Jaje pa'ina, joyopi etaji, co'aye cuasaye, huani jeo ëaye, nomi ëaye cuasaye, co'amaña ñaña, coa cosoye, cui'ne co'a coca caye. ²⁰ Iye a'ë, paire co'a del'huayerepa. Jëña tsoajë'ë cuñese'ere sehuoma'pë aiñe cato paire co'aye ne ma'ñe a'ë.”

Yequë Yeja Acopi Jesure Sehuoye

(Mr 7.24-30)

²¹ Jesupi jaropi etani saji'i, Tiro cui'ne Sidón yejana.

²² Jarote paco'ë, cananea nomio jaopi Jesús quë'rona cuico daco'ë, ñeje:

“¡Ejaë, David mamaquë oijë'ë, yë'ë macare! Yë'ë mama-copi huati joyore hue'eco, ai ai yo'oco co'ayerepa.”

²³ Jaje catoje Jesús ti a'ri mañaje sehuoma'ë saji'i. Saina, i ye'yacohua'ipi dani ite sei'ë:

“Quëa saojë'ë, te'ija. Co'aye mai jeteyo'jeja'a cui daoco.”

²⁴ Cajëna, Jesupi capi:

“Maija'quë yë'ëre jëjo daopi, Israel païni caquë yëi ñama ne huesëse'eje pa'ioni caquë.”

²⁵ Jaje pa'iquëta'are i ña hue'ñana do're ja'runi cao:

“¡Ëjaë, cocaijë'è!”

²⁶ Jaje cacona, Jesupi capi, jaote:

“De'oma'coa, mamajë aiconi aore jioni jo'ya yaina aoto.”

²⁷ Jaje catoje iopi ite cao:

“Jaje pa'ijë'ë, Ëjaë. Jaje pa'iquëta'are jo'ya yaije aico-hua'i a'ë, paï ani to ne'ña mañaje.”

²⁸ Jaje cacona, Jesupi capi, jaote:

“¡Nomio ta'ñrepa neñe pa'iji, cuasayë, më'è! Më'ë yëse'e nese'eje pa'ijaquë.”

Caëna, iti macapi io mamaco co'yasico paco'ë.

Jesupi Ju'icohua'ire Jujuse'e

²⁹ Jesús jaropi etani Galilea jaira tët'tëpaja'a tëto sani cutihuëna mëni jarona ja'rupi. ³⁰ Jarote pa'ina, jai paï daë'ë, i pa'i hue'ñana. Daijë dahuë, do'pëcohua'ire, ñama'cohua'ire, asama'cohua'ire, peo tupëare, cui'ne jai paï yeque ju'icohua'ire dahuë. Dani i quëo yë'quë macana oijëna, Jesupi jujupi, ju'icohua'ire. ³¹ Paï ña quëquëy-erepa yo'opi, asama'cohua'ipi cui'ne coca cama'cohua'ipi asajë cajëna, nëcañoa peo tupëapi de'ocohua'i ponëjëna, do'pëcohua'ipi cu'ijëna cui'ne ñama'cohua'ipi, ñacohua'i ponëjëna. Jaje yo'oquëna, ñajë Israel paï Maija'quëre ai de'oji cajë sihuahuë.

Jesupi Cuatro Mil Ëmëohua'ire Aopi

(Mr 8.1-10)

³² Ja maca Jesús i ye'yacohua'ire soini capi:

“Teaye iye paï mañare oi ñañë. Tres mu'seña pa'iji, iño iohua'i pa'ie. Jaje pa'ijë ti peoyë, iohua'i ai mañaje.

Jaje pa'ina, aima'cohua'ire huë'ena jëjo saoye pasi'i saijë ma'ana dahuëra ju'ima'cohua'ini.”

³³ Caquëna, ja maca i ye'yacohua'ipi cahuë, ite:

“Jaje pa'iquëta'are ¿me iño pajje peo huë'ña ao hueroni aone'ni, jai paire pare?”

³⁴ Cajëna, Jesupi seji'i:

“¿Je so pan paye'ni, mësaru?”

Seina, iohua'ipi cahuë:

“Siete pan cui'ne a'ri maña tsiaya hua'ire payë.”

³⁵ Cajëna, ja maca paire cuañepi, yejana ja'ru sajë'ë caquë. ³⁶ Ja'rusi maca siete pan cui'ne hua'ire ini Mai-ja'quëre de'oji caquë seji'i. Seni tējini i ye'yacohua'ina se isina, jaohua'ipi paire se aohuë. ³⁷ Ja maca si'aohua'i ani huajëhuë. Jaje pa'itoje ja yë'ta'a siete do'rohuëa ani jujase'le nëaëna, ayahüë. ³⁸ Iti aisicohua'i cato cuatro mil pai paë'ë, nomiohua'ire cui'ne tsire cuecuema'pëna. ³⁹ Ja jeteyo'je Jesús paire sai pëpa tējini jai yohuëna aya mëni saji'i, Magdala yejana.

16

Pai Yo'o Ti'a Ma'ñe Yo'ojë'ë Cajë Señere

(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)

¹ Fariseohua'i cui'ne saduceohua'i coni Jesure neñañu'u cajë dani ma'tëmo ayere pai yo'o ti'a ma'ñere iñojë'ë sei, ipi yo'ouna, ñani tseañu'u cajë. ² Jaje cajë sejëna, ipi sehuopi, jaohua'ire:

“Na'iquëna, ma'tëmo maja'lico pa'ina, ñani mësaru cacohua'i a'ë, 'De'lo mu'se pa'ija'coa.' ³ Cui'ne ñataquëna, nea siri pa'ina, ñani cacohua'i a'ë, 'yure cato co'a mu'se pa'ija'coa.' ¿Mësaru, coa cacohua'i a'ë! Ma'tëmore ñani ta'ñe asacohua'ita'a ¿me yo'ojë iye mu'seña yo'oye ñani ta'ñe cama'pë ja yë'ta'a huesëcohua'i pa'iyeni? ⁴ Iye co'a pai nuñe yo'oma'cohua'ipi señë, ma'tëmo yo'oyere nejë'ë

ñañu'u cajë. Jaje se_jëta'are Jonásre yo'ose'eje pa'yepi iñose'e pasipi. Jerepa yo'o iñoñe peoji.”

Jaje cani jeoni saji'i.

Fariseohua'i O'sa
(Mr 8.14-21)

⁵ Jaira je të'huina je'ejë i ye'yacohua'i pan sayere huñeyei'ë. ⁶ Huñëyesicohua'ini Jesupi jaohua'ire capi:

“Ina de'hua ñajë'ë, fariseohua'i cui'ne saduceohua'i o'saque pa'iji.”

⁷ Caquëna, i ye'yacohua'ipi sa'ñe iohua'ija'a cahuë:

“Mai panre dama'pë patena, caji.”

⁸ Jaje yahue caye Jesupi asani capi, jaohua'ire:

“¿Me yo'ojë pan peoyë caye'ni? ¿Ai jerepa mësarü, yë'ëre nequë api, cuasayere peoye'ni? ⁹ ¿Ja yë'ta'a asa ti'lañe pañe, cui'ne ñañe pare cinco pan pa'ise'ere cinco mil paire aose'eje cui'ne ani jujarena, do'rohuëana de'huase'eje? ¹⁰ ¿Cui'ne siete pan pa'ise'epi cuatro mil paire ao maca do'rohuëa nëase'eje cuasaye pañe? ¹¹ ¿Me yo'ojë mësarü yë'ë ca maca panre caji, cuasare'ni? De'hua ñajë'ë, fariseohua'i cui'ne saduceohua'i o'sana co'me huesëye.”

¹² Jaje ca maca cuasa ti'ahuë, Jesús pan neñere camalë pa'ise'ere. Coa ai jerepa Fariseo cui'ne saduceohua'i ye'yayere case'ere.

Pedropi Jesús Ayere Caye
(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³ Jesús Cesarea Filipo yeja quë'rona ti'ani i ye'yacohua'ire seji'i:

“¿Iqueipi caye'ni, Pai Mamaquëre?”

¹⁴ Caquëna, jaohua'ipi cahuë:

“Yecohua'ipi cayë, Juan oco doquë api. Yecohua'ipi cayë, Elíaspi. Cui'ne yecohua'ipi ja yë'ta'a yeque cayë,

Jeremiaspi pa_nita'a yequë Maija'quë jëjo daoquë api, caye.”

¹⁵ Ja maca jaohua'ire capi:

“Cui'ne mësaruta'a jiqueipi caye'ni?”

¹⁶ Caquëna, Simón Pedropi capi:

“Më'ë cato Cristo a'ë, Diusu huajëquërepa mamaquë a'ë.”

¹⁷ Caquëna, Jesupi sehuopi:

“De'oji. Simón Jonás mamaquë yecohua'ije më'ëre quëaye pa_huë. Coa yë'ë Ja'quë ma'tëmo pa'iquëpi iñopi.

¹⁸ Jaje pa'ina, yë'ëpi më'ëre cayë Pedro jare iye quëna pë ëmëje'ena yë'ë huë'e nesi'i. Neina, ju'iñe tutuje quëcoquë ti neñe peoji. ¹⁹ Yë'ëpi më'ëre ma'tëmo pa'i te'te hui'yocore isija'quë a'ë. Më'ëpi iye yejana sëaquë pa'ito ma'tëmoje sëaye pa'iji. Cui'ne më'ëpi iye yejana joyequë pa'ito ma'tëmoje joyeye pasipi.”

²⁰ Ja maca Jesupi cuañepi, i ye'yacohua'ire. Yë'ëre Cristo api, cajë paire quëama'pë caquë.

Jesús Capi, Ju'ija'quë A'ë

(Mr 8.31–9.1; Lc 9.22–27)

²¹ Jare ja macapi Jesupi quëa huëopi, i ye'yacohua'ire. Jerusalénna sani ai yo'oja'quë a'ë, Maija'quë huë'e ña-caicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ipi yo'ojëna, caquë. Cui'ne capi, jaje yo'ojë huani jeoja'cohua'i a'ë. Jaje huani jeosicohua'ita'are toaso mu'seña pa'i maca huëija'quë a'ë. ²² Ja maca Pedropi tirona ite sani yëhuosi'i caquë capi:

“¡Maija'quëje jaje yo'oye coeji, Ëjaë! ¡Jaje yo'oye ti peojaquë më'ëre!”

²³ Jaje caquëna, Jesús co'ye ponëni ñani ite Pedrore capi:

“Saijĕ'ë. Yĕ'ë quĕ'ro pa'ima'ë, huati ĕjaĕ. Yĕ'ĕre josa tĕh̄uoquĕ, ai. Mĕ'ĕ cato Maija'quĕ cuasayeje cuasama'quĕ a'ĕ. Coa paĭ cuasayeje cuasaquĕ a'ĕ.”

²⁴ Ja maca Jesupi ĭ ye'yacohua'ire capi:

“Yĕ'ĕre tuiye yĕcohua'i pani huānĕyeye pa'i co'ye de'oye pa'yere. Jaje yo'oni ai yo'oye pa'ito quĕcojĕ tuiye pa'iji, co'ye cuasama'pĕ. ²⁵ Jaje pa'ina, co'ye de'oye pa'yere cuasaquĕ yo'oquĕpi coa ne huesoja'quĕ api, ĭ pa'ie. Jaje pa'iquĕta'are yĕ'ĕ do'ire ai yo'oquĕ ĭ pa'ie ne huesosiquĕpi tĭ'aja'quĕ api, pa'ie. ²⁶ Jaje pa'ina, ĭquere çocaiye pa'iquĕ'ni, paĭpi si'aye iye yejana co'amañare pajĕta'a joyore ne huesoto? ĭJe ja'ye saiñe pa'iquĕ'ni, ĭ joyo do'ire? ²⁷ Jaje pa'ina, Paĭ Mamaquĕ daija'quĕ api, si'a ĭ pĕca ja'quĕ de'o tutu quĕ'ipi cui'ne ĭ huiñaohua'ina çoni. Ja maca ĭpi saĭja'quĕ api, te'ohua'ise'e yo'ose'eje pa'ye. ²⁸ Jaje pa'ina, nuñerepa cayĕ, ja yĕ'ta'a yure pa'icohua'ia ju'ima'pĕ Paĭ Mamaquĕ ĭ quĕ'ropi daina, ñaja'cohua'ia'ĕ.”

17

Jesús Tiñe Pa'i Põnĕse'e (Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

¹ Seis mu'seña tĕto sai maca Jesupi sapi, Pedrore, Jacobore cui'ne Juanre Jacobo yo'jeire te'ia jaohua'ia ja're saji'i, jai ĕmĕ çutihuĕna. ² Jaronā ĭ çapĕ iohua'ique ñajĕna, tiñerepa pønĕpi. ĭ tsia cato ĕsĕ mĕiñeje pa'yere miaco pønĕpi. Cui'ne ĭ ju'ia capi toaje pa'iorepa pønĕpi, miañerepa. ³ Cui'ne ja maca ñañu'u cuasama'pĕ pa'ise'ere ñahuĕ, Moisés cui'ne Elías, Jesús ja're cocare cajĕna. ⁴ Ja maca Pedropi capi, Jesure:

“Ĕjaĕ, ĭDe'oĭi. Yureta'a ĭñore pañu'u! Mĕ'ĕpi yĕto neñu'u toaso a'ri huĕ'ña: mĕ'ĕ tçĕcore te'ore, Moisés tçĕcore, cui'ne Elías tçĕcore yecore.”

⁵ Ja yě'ta'a Pedro cocare caquëna, miacore papi sirio nëca meni peo hue'ña ca'ne huesona sirio jopopi yě'ose'e ñeje pìsiquëna, asahuë:

“Iquë yě'ë mamaquëre papi ìni ai sihuaquë pa'iyë. Asajë'ë, ì cayere.”

⁶ Iyere asani ì ye'yacohua'i yejana ìohua'i tsiapi meñe simeni uë'ë, quëquëquë huesëni. ⁷ Ja maca Jesupi ìohua'i quë'rona tsiojani patoquë capi:

“Huëijë'ë. Ca'rama'pë pa'ijë'ë.”

⁸ Caquëna, huëijë coa Jesuse'e te'i pa'ina, ñahuë, yecohua'ita'a peojëna.

⁹ Jaropi cajejëna, Jesupi cuañepi, jaohua'ire:

“Quëama'pë pa'ijë'ë, yecohua'ire, iye mësarü ñase'e. Pai Mamaquë ju'isiquëpi cui'naëpi huëima'ë pa'ito juni huëisi maca quëajë'ë.”

¹⁰ Ja maca ì ye'yacohua'ipi Jesure se'ë:

“¿Me yo'ojë cuañese'e ye'yacohua'i jaje pa'ito Elíaspi du'ru daija'quë api, caye'ni?”

¹¹ Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Nuñerepa cayë. Du'ru daija'quë api. Si'aye ne de'hua-ja'quë api. ¹² Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi cayë, mësarute. Elíaspi tsoe daji'i. Daisiquëta'are ìohua'ipi de'hua ñama'pë coa ìohua'i yëyejë yo'ohuë, ìte. Jaje cui'ne Pai Mamaquëjë ai yo'oja'quë api, jare jaohua'i jëñapi yo'ojëna.”

¹³ Ja maca ì ye'yacohua'ipi cuasa ñajaë'ë, Juan oco doquë pa'isiquëni caji cuasajë.

Jesupi Hue'hue Dahuë Paquëre Jujuye

(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

¹⁴ Pai pa'li hue'ñana daisi maca Jesús quë'rona te'i tsio dani ì ña hue'ñana do're ja'runi capi:

¹⁵ “Ëjaë, oijë'ë, yë'ë mamaquëre. Ai yo'oji, hue'hue dahuëre hue'equë. Jaje pa'ipi jaiye toana tai yequere

tsiayana du'li yo'oji. ¹⁶ Iye macana dahuë, ite. Më'ë ye'yacohua'ina, iñosiquëta'are juju ti'ama'pë paë'ë.”

¹⁷ Caquëna, Jesupi sehuopi:

“¡Ina, necaiquë api cuasama' pai cui'ne co'acohua'! ¡Je yëhuarepa pa'ija'quë a'ni, mësaruru ja're conì? ¡Je yëhuarepa quëcoja'quë a'ni? Dajë'ë, iñona tsihua'ëre.”

¹⁸ Cani ja maca Jesupi co'a joyore pëni eto saopi, tsihua'ëre pa'isicore. Jare iti macapi tsihua'ë huajëquë co'yapi.

¹⁹ Ja jeteyo'je ise'ere i ye'yacohua' i cahuë:

“¿Me yo'ojë yëquë huatire eto saoye pare'ni?”

²⁰ Sejëna, Jesupi capi:

“Mësaruru ne ti'añe peoji, cuasayere payë. Nuñerepa cayë. Mësarupi mostaza ca ja'iore ne ti'añe pa'iji cuasayere hue'ecohua' i pani cara'huë ja cutihuëre: ‘Sai-jë'ë, iye macapi yequë hue'ñana.’ Carena, ai cutihuëpi saija'coa. Ti coa ca jujaye peoji, mësarupi neñe pa'iji cuasacohua' i pani. ²¹ Jaje pa'iquëta'are iye co'a joñoare cato, eto saoye pa'iji Maija'quëre señepi cui'ne ao aima'pë señepi.”

Tijupë Jesús Capi, ¡Ju'ñe Ayere

(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

²² Si'a jupë Galilea quë'rore cu'li maca Jesupi capi, jaohua'ire:

“Pai Mamaquëre tseani paina isi huesoja'cohua' i a'ë.

²³ Jaje yo'ojë huani jëoja'cohua' i a'ë. Jaje huani jëosico-hua'ita'are toaso mu'seña pa' i maca cui'naëpi huëija'quë api.”

Jaje quëaquëna, ai oi ëaye asahuë.

Pai Tsi'si Huë'e Do'i Sqiñe

²⁴ Jesús cui'ne i ye'yacohua'i Capernaum daripëna ti'asi maca Maija'quë huë'e do'ire curiquë secohua'ipi Pedroke sani ñani sei'ë:

“¿Mësaruru ye'yaquë curiquë saiquë Maija'quë huë'e do'i?”

²⁵ Cajëna, Pedropi sehuopi:

“Jaje pa'ijë'ë. Saiji.”

Jaje cani huë'ena Pedropi cacacuëna, Jesupi du'ru ite capi, ñeje:

“¿Me cuasaquë'ni, më'ë Simón? ¿Neni iye yeja ëjao-hua'i co'amaña pa do'i cui'ne pa'i do'i seña'ni, iohua'i tsecohua'i panita'a tïohua'ini seña?”

²⁶ Caquëna, Pedropi sehuopi, ite:

“Tïohua'ini seña.”

Caquëna, Jesupi capi, ite:

“Jaje pa'ito iohua'i tsecohua'i cato saïne peoji. ²⁷ Jaje pa'iquëta'are sañope yo'oyere coejë saïnu'u. Jaje pa'ito jairana sani mojë'ë, hua'ini. Du'ru macarepa hui'yoquëni moni i ye'opore curiquë pa'ina, ini sani saijë'ë, si'aye, yë'ë pa'i do'i cui'ne më'ë do'i cõni te'epi.”

18

Nepi Jerepa Do'i Pa'iquë

(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

¹ Jare ja macapi i ye'yacohua'i Jesús quë'rona tsiojani seteña, ite: “¿Nepi jerepa pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ni, ma'tëmo?”

² Cajëna, ja maca Jesupi tsihua'ëre soini iohua'i jopona nëcoquë ³ capi:

“Nuñerepa cayë. Mësarupi ja'rë pa'ise'e jëoni cui'ne tsihua'ëje pa'iohua'i de'oma'pë pani ma'tëmo caca ti'añe peoji. ⁴ Jaje pa'ina, iti jerepa pa'i ma'tëmo pa'i te'tequëpi, ai jerepa pa'i a'ë cuasama'quëpi iquë tsihua'ëje pa'i pa'iji.

⁵ Cui'ne yě'ëni cuasajě iquère tsihua'ëre de'oye necaico-hua'i pani yě'ëni necaiyě.

Co'aye Yo'oyena Taiñe

(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶ Yě'ëre asaquëni yequëpi co'aye yo'oyere ye'yaquë pa'ito jai quëna pëpi ñaje tēcana sěani jai tsiayana huai hue'ñana jęo dęoto de'oji. ⁷ ¿Co'acore pa'ni, iye yeja, paire co'aye yo'oyena ne taocol! Paire co'ayena ne taonere jęaye ti peoji. Jaje pa'iquęta'are yecohua'ire co'aye yo'oyena ye'yaquë ne tañoquępi ai jerepa teaye co'acquępi pa'iji.

⁸ Jaje pa'ina, mę'ę jętępi panita'a mę'ę nęcayopi co'aye yo'oyena sacco pa'ito tęto tęani so'ona jęocoję'ę. Ai jerepa de'oji, pa'i hue'ñana saiyepe peo tupępi, panita'a do'pęquępi, toa yejana caya jęña cui'ne caya nęcաñoa hue'equępi jęoco cuąñoto co'aji. ⁹ Panita'a mę'ę ñacoapi co'ayena sacco pa'ito duta jęoni so'ona jęocoję'ę. Ai jerepa de'oji, pa'i hue'ñana cacayepi te'e ñacoa hue'equę api, toa yejana caya ñaco ca hue'equępi jęoco cuąñoto co'aji.

Yęi Ñama Ne Huesęcico Ayere Ye'yaye

(Lc 15.3-7)

¹⁰ Coema'pę pa'iję'ę, icohua'i a'ricohua'ire. Quęare payę. Jaohua'i cato huiñaohua'ire payę, ma'tęmore yę'ę ja'quę ña hue'ñare. ¹¹ Pai Mamaquę cato daisiquę api, ne huesęcere huasosi'i caquę.

¹² ¿Me yo'ouquę a'ni? Cien yęi ñamare paquęni te'i ne huesęciquę pa'ito sani co'equę api, noventa y nueve ñamare cutina jęo sani. ¹³ Jaje co'equę ne huesęciquęre tį'asiquę pani noventa y nueve ne huesęma'cohua'ire sihuaye jerepa sihuaquę api. ¹⁴ Jaje cui'ne męsar u ja'quę ma'tęmo pa'iquęję co'ęji, te'e a'riquęję ne huesęye pa-ja'quę caquę.

*Cajeire Sai De'huacaiye**(Lc 17.3)*

¹⁵ Më'ë yo'jeipi co'aye më'ëre yo'osiquë pa'ito ise'ere cajë'ë, i tayose'le asa sëtaja'quëre. Jaje caquëna, më'ë cayere asani sehuocaisiquë pa'ito, më'ë yo'jeire se quë-cohuë, më'ëpi. ¹⁶ Jaje pa'iquëta'are më'ë caye asa yë-ma'ë pa'ito ja maca soijë'ë, te'ire panita'a cayaohua'ire i yo'oye ñacohua'ipi te'e cui'ne pa'ye caja'cohua'ire. ¹⁷ Jaohua'ireje asama'ë pa'ito quëajë'ë, jai pai tsi'si sitona. Jai pai catoje asa yëma'ë pa'ina, ja maca Maija'quëre asa ma'ñeje pa'ire jeojë'ë, panita'a pa'i do'i curiquë sequëje pa'ire.

¹⁸ Nuñerepa cayë, mësarute. Iye yejana mësaruru sëasiquë pani ma'tëmoje sëasiquë pasipi. Cui'ne mësarupi iye yejana joyesiquë pani cui'ne joyesiquë pasipi, ma'tëmoje.

¹⁹ Cui'ne cayë, mësarute yequeje. Mësarupi cayaohua'i iye yejare pa'ijë te'e cuasajë Maija'quë co'amañare seto yë'ë ja'quë ma'tëmo pa'iquëpi isija'quë api. ²⁰ Jaje pa'ina, cayaohua'i panita'a toasocohua'i yë'ë mamire cajë tsi'si-cohua'i pa'ito jarote yë'ëje pa'ija'quë a'ë.”

²¹ Ja maca Pedro sani Jesure seji'i:

“¿Ëjaë, yë'ëni yë'ë yo'jeipi co'aye yo'oquë pa'ito je soñe sai de'huacaija'quë a'ni, ite?”

²² Caquëna, Jesupi sehuopi:

“Sieteja'a pa'ye sai de'huacaijë'ë caye pañë. Ai jerepa sai de'huacaijë'ë, siete pa'ye setenta.

Sai De'huaye Ësequë

²³ Jaje pa'ina, ma'tëmo pa'i te'te cato pai ëjaëpi ite necaicohua'i ne do'ire saiñeje pa'ye a'ë. ²⁴ Ja'a ne de'hua huëoquëna, jaiye curiquë i do'i saiñe paquëre dahuë. ²⁵ Darena, i jo'yaë curiquë peoquë paji'i. Jaje peoquë pa'ina, i ëjaëpi cuañepi, isi jeojë'ë, ite cui'ne i nëjore,

mamajëre cui'ne si'aye i co'amañaje ja curipi i do'li paye saija'quëre. ²⁶ Ca maca i jo'yaëpi i ëjaë ña hue'ñana do're ja'runi seji'i: 'Ëjaë, quëcojë'ë, yë'ë macare. Saija'quë a'ë, si'aye më'ëre.' ²⁷ Caquëna, ëjaëpi ite teaye caji cuasani oi ne de'huacani eto huasopi. ²⁸ Ja maca jo'yaëpi esa etani sai ti'api, yequëre i cajeire, cui'ne necaiquëre ti'ani ñaje tęcana tşëani huani jëo huëopi, ñeje caquë: 'Saijë'ë, më'ë yë'ëre do'li payere.' Jaë cato a'ri maña ite do'li paquëni jaje yo'opi. ²⁹ Ja maca i cajeipi do're ja'runi seji'i: 'Quëcojë'ë, saija'quë a'ë, si'aye më'ëre do'li paye.' ³⁰ Jaje catojë yequëpi coequë coa ai jerepa paire co'a hue'ñana sani copi, saisi maca etoja'quë api, caquë. ³¹ Ja maca ëjaë jo'yapi iyere ñani ai co'a ju'ijë sani quëahuë, iohua'i ñase'ere si'aye. ³² Ja maca i ëjaëpi jëjo saopi, ite soija'cohua'ire. Soini capi, ite: 'Co'a merepa co'a jo'yaë. Yë'ëpi më'ëre sai de'huacaë'ë, si'aye më'ë do'li pal'ise'e më'ëpi şëina. ³³ Më'ëje cui'ne më'ë cajeire quëcoquë sai de'huacaiye paji'i, yë'ë më'ëre teaye caquëna, sai de'huacaise'ëje.' ³⁴ Ja maca i ëjaëpi pëi jaje yo'osi do'ire cojë'ë, cuañëpi, si'aye şaina, jëojë'ë caquë."

³⁵ Jesupi jaje ca tějiquë capi:

"Jaje cui'ne yë'ë ja'quë ma'tëmo pa'iquëje mësaruteje yo'oja'quë api, mësarupi pai ñape cajeire joyore papi co'aye yo'ose'e sai de'huacaiye pacohua'ire."

19

Jesús Ye'yase'e Nomiore Jëocoye Ayere

(Mr 10.1-12; Lc 16.18)

¹ Jesús iye coca casi jeteyo'je Galileapi saji'i. Sai Judea quë'rona Jordán tsiaya quë'rona ëşë mëi tętëna ti'api. ² Jai pai ite pe'tehuë. Pe'terena, jaronu ju'icohua'ire jujupi. ³ Ja maca fariseohua'i Jesure tşiojani şei'ë, tayo sehuouna, tşëañu'u cajë ñeje:

“¿Nějore jeocoye pa'iquë coa a'ri maña yequere yo'ona?”

⁴ Cajëna, ìpi jaohua'ire sehuopi:

“¿Ñama'cohua'i a'ni, toyase'e caye si'aye du'ru pa'i huëose'e nesiquëpi 'Nepi ëmëre cui'ne nomiore'? ⁵ Cui'ne caji: 'Jaje pa'ina, pëca ja'quëre cui'ne pëca ja'core jeoni nëjona tsioni cayaohua'i pa'ima'pë coa tel'ije pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.' ⁶ Jaje pa'ina, cayaohua'i pa'iyë paja'cohua'i a'ë. Coa ai jerepa tel' pa'ija'cohua'i a'ë. Jaje pa'ina, ëmëpi nëjore jeocoye peoji, Maija'quë ñaquë tsiose'e.”

⁷ Ja maca ìte sei'ë:

“¿Me yo'oquë Moisés nëjore jeocoye pa'iji, toya ja'huana jeoco do'ire toyani cuañei'ni?”

⁸ Cajëna, Jesupi capi:

“Mësaru jëa joyo pa'i do'ire Moisés jeocoye de'oji, capi. Du'ru pa'i huëo maca cato jaje pa'iyë papi. ⁹ Jaje pa'ina, yë'ëpi cayë. Yequë ëmëohua'ire yo'oma'ona jeoconi yequë nomiore huejaquë pani tsoe co'a de'opi, yecore yo'o do'ire. Cui'ne jeocosi nomioni posëpi huejaquë panije cui'ne co'a de'oji, ëjëre paconi yo'oquë.”

¹⁰ Ja maca ì ye'yacohua'ipi cahuë:

“Jaje pa'iyë sëte ëmëpi nomiore huejaye co'aji.”

¹¹ Cajëna, Jesupi capi:

“Si'ahua'i iye asaye peoji. Coa Maija'quë ta'ñe asaye ìsisicohua'ise'e asaye pa'iji. ¹² Iye do'ire yecohua'i ëmëohua'i huejama'cohua'i pa'iyë. Tsì'nëna co'a de'osicohua'i ai de'oyë, paipi huejama'pë pa'ijajë cajë co'a de'huasicohua'i pa'iyë. Yecohua'ipi huejama'cohua'i pa'iyë, ma'tëmo ayere cajë. Iye yë'ë case'e yëquëpi jaje pasi'i cuasani jaje huejama'quë pa'ijë'l'ë. Pai ñape ti'ne pa'i do'ire ëmëohua'i huejaye pañë. Yecohua'ipi hueja ti'añe pa'ija'cohua'ipi ai de'oyë. Paipi huejama'pë pa'ija'cohua'ire

nesicohua'ipi pañë. Yecohua'ipi ma'tëmo pa'iyere cajë huejaye pañë. Jaje pasi'i cani jaje pa'ijë'ë, ai cuasaquëpi.”

Jesupi Tsire De'oyerepa Cacaiye

(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³Ja maca tsire Jesús quë'rona dahuë, ipi jëñapi patoquë secacaijaquë cajë. Jaje yo'ojëna, i ye'yacohua'ipi tsire dacohua'ire dama'pë cajë ësehuë. ¹⁴Jaje cajëna, Jesupi capi:

“Coa ñajë'ë, tsi iohua'ise'e yë'ë quë'rona daijajë. Ësema'pë pa'ijë'ë. Ma'tëmo cato jaohua'ije pa'iohua'i tsecoa.”

¹⁵Ja maca tsire i jëñapi patoquë yo'o tējini saji'i, yequë hue'ñana.

Posëpi Jaiye Co'amaña Paquëpi Jesure Case'e

(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶Posëpi jaiye co'amaña paquëpi Jesure sani seji'i:

“De'lo ye'yaquë. ¿Ique de'lo co'amañare yo'oja'quë a'ni, ma'tëmo ti pani huesëye ti'asi'i cani?”

¹⁷Caquëna, Jesupi capi, ite:

“¿Me yo'oquë de'oquë caquë'ni, yë'ëre? Peoji, de'oquë. Coa te'i pa'iji, jaë cato Diosupi. Jaje pa'iquëta'are më'ëpi ti pa'i hue'ña cacaye yëni sehuoye pa'iji, cuañese'ere.”

¹⁸Caquëna, posëpi ite capi:

“¿Je a'ni, iti yë'ë sehuo ja'ñe?”

Caquëna, Jesupi capi, ite:

“Huani jëoma'ë pa'ijë'ë, yequë. Nějore yecore yo'oma'ë pa'ijë'ë. Co'amaña ñama'ë. Yecohua'ire cosoma'ë pa'ijë'ë. ¹⁹De'oye sehuojë'ë, më'ë ja'quëre cui'ne më ja'core. Cui'ne oijë'ë, më quëno maca pa'iquëre më'ëja'a co'ye oiyeje pa'ye.”

²⁰Posëpi ite capi:

“Si'aye iye tsihua'ë pa'inëpi de'oye yo'osiquë a'ë. ¿Jaje pa'ito iquepi caraquë'ni, yë'ëre?”

²¹ Caquëna, Jesupi sehuopi, ite:

“Më'ëpi de'loquërepa pasi'i cani sani më'ë payere isiquë curiquë nequë cui'ne peocohua'ini coa isijë'ë. Ja macata'a më'ë ma'tëmöre jaiye co'amaña paye pa'iji. Ja jeteyo'je dani tuijë'ë, yë'ëre.”

²² Jaje caquëna, iyere posë asani ai oi saji'i, jaiye co'amaña paquë sëte.

²³ Ja maca Jesupi i ye'yacohua'ire capi:

“Nuñerepa cayë, mësarute. Ai jëaji, ma'tëmöre jaiye co'amaña pacohua'ipi cacaye. ²⁴ Cayë, tijupë mësarute. Camellore miu ñaca cojeja'a sa etojaiñe peoji. Jaje pa'ita'are ai jerepa jëaji, jaiye co'amaña pacohua'ipi ma'tëmöre cacaye.”

²⁵ Jare i ye'yacohua'ipi asani ai cuasajë iohua'ija'a sa'ñe se'ie: “¿Jaje pa'ito nepi huasosicohua'i pa'iyë pa'iquë'ni, cajë?”

²⁶ Jesupi ñani capi, jaohua'ire:

“Paire cato caca ti'añe peoji. Jaje pa'iquëta'are Maija'quëre cato neñe pa'iji, si'aye.”

²⁷ Ja maca Pedropi capi, ite:

“Ëjaë, yëquë si'aye yëquë co'amaña pase'e jeoni më'ëre tuë'ë. ¿Jaje yo'osicohua'i iquere yëquë paja'cohua'i a'ni?”

²⁸ Cajëna, Jesupi sehuopi, jaohua'ire:

“Nuñerepa cayë, mësarute. Ja mu'se si'aye huajëye de'osi maca Pai Mamaquëpi i ñu'i saihuëna Ëjärepa ja'rusi maca, mësarü yë'ëre tuisicohua'ije ja'ruja'cohua'i a'ë, doce ñu'i saihuëana, doce tsëcapëa Israel pai yo'ose'e ña de'huaja'cohua'ipi. ²⁹ Huë'e panita'a a'yëre, a'yore, panita'a ja'quëre, panita'a ja'core, panita'a nëjore, panita'a mamajëre, panita'a yejare yë'ë do'ire jeosicohua'i cato cien pa'ye jerepa paja'cohua'i a'ë, cui'ne ti pani huesëyere paja'cohua'i a'ë. ³⁰ Jaje pa'iquëta'are jai pai yure du'ru pa'icohua'ipi tëjiohua'irepa pa'ija'cohua'i a'ë,

cui'ne yure jeteyo'jerepa pa'isicohua'ipi du'ru acohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.

20

Co'amaña Necohua'i Yo'oyeje Pa'ye Quëase'e

¹ Ma'tëmo pa'i tē'te cato jai tsio paquëpi nea hue'ñarepa co'amaña necaicohua'ire co'es'i, cuiya'i tēja'cohua'ire caquë saise'je pa'ye a'ë. ² Co'amaña necaicohua'ire ti'ani te'e mu'se yo'o do'ire te'e ëja ja'hua saisi'i, capi. Jaje quëani ne de'huanani jëjo saopi, i tsio necaija'cohua'ire. ³ Nea hue'ña nueve pa'i maca etani saji'i. Sai ñaquëna, nema'cohua'ipi jai pai quë'rore coa paë'ë. ⁴ Pa'ijëna, capi, jaohua'ire: 'Mësarujë sani yë'ë tse tēacaijë'ë, saisi'i, iti saïñe pa'iyëje' caëna. Ja maca saë'ë, tēja'cohua'ipi. ⁵ Mu'se jopo pa'i maca tsio aquë etani saji'i. Saisiquëpi tres pa'i maca sani copi, jare cui'ne paire co'equë. ⁶ Saisiquëpi cui'ne neato cinco pa'i maca, sani copi. Sani ti'api, pai coa pa'i hue'ñare yo'oma'pë coa nēcacohua'ire. Nani capi: '¿Iquere yo'ojë si'a mu'se coa pa'iyë'ni?' ⁷ Caquëna, iohua'ipi cahuë, ite: 'Yëquëre yecohua'ijë co'amaña nejë'ë cajë cuañese'e peocohua'i a'ë.' Cajëna, iohua'ire capi: 'Jaje pa'ito sani mësarujë yë'ë co'amañare necaijë'ë.' ⁸ Nami de'osi maca iti tsio aquëpi co'amaña necaicohua'ire ñacaiquëre soini capi: 'Co'amaña nesi do'ire saijë'ë. Jeteyo'je cacasicohua'ini saijë'ë du'ru saïni jeteyo'je du'ru cacasicohua'ire saijë'ë.' ⁹ Caëna, co'amaña nesicohua'ire soiquëna, neato cinco pa'i maca cacasicohua'ipi daë'ë. Datena, te'e mu'se yo'osi do'i ja'ye saipi. ¹⁰ Ja jeteyo'je du'ru cacasicohua'ire soiquëna, cuasahuë, jerepa curiquë neja'cohua'i a'ë, cajë. Jaje cuasasicohua'ita'are pai ñapere te'e mu'se yo'ose'e ja'ye saipi. ¹¹ Jaje sai cuañoni sañope ca huëohuë, iti co'amaña paquëni, ¹² ñeje cajë: 'Icohua'i

jeteyo'je cacasicohua'li cato coa te'e hora nehuë. Jaje nesicohua'ita'are yëquë si'a mu'se co'amaña nejë, ësë uquëna, quëcojë nesicohua'ire saiñe ja'ye saiñuë, më'ë.¹³ Jaje cajëna, iti tsio aquëpi sehuopi, jaohua'li aquëre ñeje: 'Cajei, co'aye yo'oma'ë pa'iyë, më'ëre. ¿Më'ëje paipi te'e mu'se ne do'ire, saijë'ë caquë yë'ë ja're conì, ne de'huasiquëta'a? ¹⁴ Jaje pa'ito iye më'ë ne do'i inì saijë'ë. Yë'ëpi yëë më'ëre isiye ja'ye iquëreje isiye, jeteyo'je cacasiquëreje. ¹⁵ ¿Më'ëpi cuasani yë'ë curiquëre, yë'ë yëyeje pa'ye yo'oye peoji, cuasaquë? ¿Panita'a coa jaiye pasi'li cuasaquëna, pëti ëaye më'ëre nëiquë yë'ëpi paire oiquëpi yo'oquëna?' ¹⁶ Jaje pa'ina, jeteyo'je pa'isicohua'ipi du'ru acohua'li pa'ija'cohua'li a'ë. Cui'ne du'ru acohua'ipi jeteyo'je pa'ija'cohua'li a'ë. Jaje pa'ina, jai paì soisicohua'li pa'iyë. Pa'ijëta'are, sahuani jo'ya nesicohua'ipi a'ri ja'li paì pa'iyë."

Jesús I Ju'i Ja'ñere Quëaye

(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷ Jesús Jerusalén ma'are pa'li i doce ye'yacohua'ire iohua'ise'ere tìro sani capi:

¹⁸ "Mësarupi ñañë, mai Jerusalënna mëi huëoye, Paì Mamaquëre Maija'quë huë'e ñacaicohua'li ëjaohua'ina cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ina isija'tona, isisi maca jaohua'ipi huani jeoja'quë api cajë, ¹⁹ tì paina isija'cohua'li a'ë. Isirena, jaohua'ipi ite cue'cuejë të'cajë yo'oni, soquë sarahuana quejajë cajë. Jaje yo'osicohua'ita'are toaso mu'seña pa'li maca huëija'quë api."

Jacobo Cui'ne Juan Pëca Ja'co Sëse'e

(Mr 10.35-45)

²⁰ Jesús quë'rona Jacobo cui'ne Juan pëca ja'copi Zebedeo mamajë ja're conì do're ja'ruo, Jesús ña hue'ñana necai ja'ñere sesi'li caco. ²¹ Ja maca ipi seji'li, iote:

“¿Iquere yēco'ni, mē'ë?”

Caquëna, sehuo, ñeje: “Yē'ë caya mamajëre mē'ë pa'i te'tena ëjaohua'ire neni mē'ë ëja te'tena yequëre cui'ne ari te'tena ñocaijē'ë.”

²² Cacona, Jesupi sehuopi:

“Cuasaye peoye huesërepa señë, mësarü. ¿Mësarü de'hue tëto sani ti'añe, yē'ë sëje çono tëto sai ja'ñeje pa'ye, cui'ne do cuãño ti'añe yē'ë do cuãño ja'ñeje pa'ye?”

Jaohua'ipi cahü:

“Ti'añë.”

²³ Cajëna, ipi capi, jaohua'ire:

“Nuñerepa cayë, jaje pa'ijë'ë. Mësarü tëto saija'cohua'i a'ë, iye sëje çonoja'a. Cui'ne yē'ë do cuãnose'eje do cuãñoja'cohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are ëja te'te cui'ne ari te'tena ja'ruye cato yē'ëpi isiye peoji. Yē'ë ja'quëpi i ne de'huacaisicohua'ina isija'quë api.”

²⁴ Jaje caquëna, diez i ye'yacohua'ipi iyere asani sañope pëti huëohuë, caya hua'ire. ²⁵ Jaje sañope yo'oye pa'ina, Jesupi soini capi, jaohua'ire:

“Mësarü, tsoe ta'ñe asayë. Iye yeja pai ëjaohua'i cato si'a co'amaña meñe payë, cui'ne iohua'i huë'ehuë maca acohua'ipi mëñe ëjaohua'ire payë, iohua'ire. ²⁶ Jaje pa'ye peosipi, mësarute cato. Ai jerepa pa'i pasi'i caquëpi yecohua'ire necaiquë pa'iyë pa'iji. ²⁷ Cui'ne mësarü aquëpi du'ru aquë pasi'i caquë pani yecohua'ini necaiquëpi jo'yaë pa'iyë pa'iji. ²⁸ Pai Mamaquëje pa'iohua'i pa'iyë pa'iji. Jaë je'quë daima'ë paji'i, yecohua'ipi necaijajë caquë. Coa ai jerepa necasi'i caquë daji'i, i pa'iyë do'ipi jai pai de'oye pa'i ja'ñe necasi'i caquë.”

Jesupi Cayaohua'ire Ñama'cohua'ire Jujuse'e
(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

²⁹ Jericó daripëpi etani saijëna, jai paì Jesure tuë'ë.
³⁰ Saijëna, jarote cayaohua'i ñama'cohua'ipi paë'ë, ma'a yë'quë macare. Pa'icohua'ipi Jesupi tëtosaìji asani cuihuë:
 “Ëjaë, David Mamaquë, yëquë mañare teaye ñani cöcài-jë'ë.”

³¹ Cajëna, paìpi cuima'pë pa'ijë, cahuë. Jaje catojë ai jerepa cuihuë:

“Ëjaë, David Mamaquë yëquë mañare teaye ñani cöcài-jë'ë.”

³² Ja maca Jesús nëcajani ñama'cohua'ire soini seji'i, jaohua'ire:

“¿Iquere necaijaquë cajë yëye'ni, yë'ëre?”

³³ Caquëna, jaohua'ipi sehuohuë:

“Ëjaë, yëquë ñañere yëyë.”

³⁴ Cajëna, Jesupi teaye pa'iohua'ire ñani oi patopi, ñaco cana. Jaje patoquëna, iti macapi tsoe ñacohua'i paë'ë. Pa'ijë Jesure tuë'ë.

21

Jesupi Jerusalén Cacase'e

(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Jerusalén ja'ye macare pa'ijë ti'ahuë, Betfagé daripëna, Olivos ai cutihuë quëno maca pa'icona. Jaropi Jesús cayahua'ire i yë'yacohua'ire jëjo saopi. ² Jëjo saoquë capi, jaohua'ire:

“Saijë'ë, je'ñerepa pa'i daripëna. Jarona ti'aja'cohua'i a'ë, burra sëa nëosicopi. Burrito ja're cöni nëiona, ñani joyeni dacaijë'ë. ³ Jaje sajëna, yecohua'ipi ¿me neja'quëni, saye? Cato cajë'ë: ‘Ëjaëpi cusi'i’ caëna, yo'oyë. Esa co'yoja'quë api, cuni tējini.”

⁴ Iye cato yo'ose'e paji'i tsoe aquë Maija'quëre quëa-caiquë toyaquë caquë pa'ise'epi ti'acquëna ñeje toyase'epi:

⁵ Sión daripëre cajë'ë:

“Ñajë'ë. Më'ë ëjaëre papi më'ëna daiji,
Jerepa pa'i a'ë cuasama'quëpi burroni ñu'i
Co'amaña hue'eco burra mamaquëni ñu'i.”

⁶ Ja maca i yel'acohua'ipi sani Jesús cuañese'eje yo'ohuë. ⁷ Burrare cui'ne io mamaquëre dani cañapi iohua'i jetena jajehuë. Jajerena, ja maca Jesupi mëni ja'rupi. ⁸ Ja maca jai pai pa'iyë sëte cañapi ma'ana jajehuë. Yecohua'ipi soquë capëare tëtëjë ma'ana oehuë, sihuajë. ⁹ Ja maca du'ru sai pai cui'ne jeteyo'je dai paipi cui huëohuë:

“¡De'oquëre pani, pai ëjaë David mamaquë! ¡Ëjaërepa mami hue'equëpi daiji, de'oquëpi! ¡De'oquëre papi, Maija'quë!”

¹⁰ Jesús Jerusalén cacasi maca si'a pai iti daripë pa'icohua'i ai cuasajë yecohua'ire se'i'ë:

“¡Iquei'ni, iquë?”

¹¹ Cajëna, paipi cahuë:

“Iquë cato Maija'quëre quëacaiquë api Jesupi, Nazaret Galilea aquë api.”

Jesupi Maija'quë Huë'ere Tsoa Tose'e

(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹² Ja jeteyo'je Jesús cacapi, Maija'quëre huë'ena. Cacani si'aohua'ire huerojë cui'ne isijë yo'ocohua'ire hue'sena eto saopi, jaro pa'isicohua'ire mesaña po'ne taño saopi, curiquë paire cambias'e cui'ne su'tere isicohua'i ñu'i saijë po'ne taño saopi. ¹³ Jaje yo'oquë capi, jaohua'ire:

“Toyase'e caji, ñeje: ‘Yë'ë huë'e cato Maija'quëre se huë'e hue'yosicoa.’ Jaje pa'iquëta'are mësarü cato co'amaña ñaohua'i tu'aro neni yo'oyë.”

¹⁴ Maija'quëre se huë'ena ñama'cohua'i cui'ne do'pëcohua'i daë'ë. Jesús quë'rona daijëna, ipi jujupi. ¹⁵ Jaje yo'oquëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne

cuañese'e ye'yacohua'ipi iye p̄ai yo'o t̄i'a ma'ñere yo'o-quëna, ñahuë. Cui'ne ts̄ipi Maija'quë huë'epi ai ñeje cuijê cajëna, asahuë. ¡De'okuëre papi David mamaquë p̄ai Ējaël! J̄aje cajëna, asani p̄ejjê, ¹⁶ Jesure cahuë:

“¿Asaquë, mël'ë jaohua'i mël'ëre cuijê caye?”

Cajëna, Jesupi sehuopi:

“J̄ej'ë, asayë. ¿Mësaru ñama'cohua'i a'ni, toyase'e ñeje caye?”

Mël'ëpi a'ricohua'i mañare cui'ne oje tsu'sucohua'ire nehuë,

Maija'quëre de'oyerepa j̄ejjê'cohua'ëre.”

¹⁷ J̄aje cani saji'i, yequë a'ri daripë Betaniana. J̄arona ñami p̄ëapi.

Quëima' Soquë Yëre Jesús P̄ei Case'e

(Mr 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Nea hue'ña Jesús p̄ai daripëpi co'iquëna, ai ëaye nëji'i. ¹⁹ Nëina, ma'a yël'quë maca nëca yëre ja'ye maca tsiojani ñaquëna, ti peoyë paji'i. Quëima' ñë, coa ja'ose'e paji'i. J̄a maca Jesupi capi, soquë yëre:

“¡Yureta'a ti quëima'o pa'ijj'ë cuañeñë, mël'ëre!”

J̄aje i ca macapi cuene huesësico paco'ë. ²⁰ Iyere ñani i ye'yacohua'ipi ai cuasajë Jesure se'i'ë:

“¿Me yo'okuë soquë yë esarepa cuene huesëco'ni?”

²¹ Cajëna, Jesupi sehuopi, jaohua'ire:

“Nuñerepa cayë. mësarute. Mësarupi neñe pa'iji cuasacohua'i pani jëa coeye peoni yël'ë soquë yë caëna, yo'ose'eje yo'oye pa'iji. Iye cutihuëre cacohua'i pani cayë: 'Iye macapi sani jai tsiayana sa du'ijj'ë.' J̄aje ca maca tsoe yo'ose'e pa'iyë pa'iji. ²² Cuasare pajë secohua'i pani si'aye mësaruse'e t̄i'aja'cohua'i a'ë.”

Jesús Cuañeñerepa Pa'iyë

(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³ Ja maca Jesús Maija'quë huë'ena pa'li ye'yapi. Jarote ja yë'ta'a ye'yaquëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjao-hua'i cui'ne judío paí aiohua'i tsio dani ite sei'ë:

“¿Ique cuañeñepi iye co'amaña yo'oquë'ni? ¿Nepi më'ëre iye cuañe tutu paquëre nere'ni?”

²⁴ Cajëna, Jesupi sehuopi, jaohua'ire:

“Yë'lëje cui'ne mësaruteje se'si'i. Iye se'se'ere sehuorena, yë'lëje quëasi'i iye co'amaña yo'o tutu aye. ²⁵ ‘¿Ne cuañe-siquëpi paquë'ni, Juan oco doquë, Maija'quë panita'a paipi cuañesiquë paquë?’ ”

Caëna, ja maca sa'ñe ca huëohuë, iohua'ija'a ñeje:

“Maija'quë jëjo daosiquë paji'i, cato ipi sehuoja'quë api, maire: ‘¿Jaje pa'iquëta'are me yo'ojë mësarü asama'pë pate'ni?’ ²⁶ Cui'ne ‘maipi paí cuañesiquë paji'i’ canije ca'rayë, paire. Juanre cato Maija'quë cocare quëaquë paji'i cuasayë, paije.”

²⁷ Jaje pa'ina, cahuë, Jesure:

“Huesëyë, yëquë.”

Cajëna, ije capi:

“Yë'lëje quëaye pañë, iye co'amaña yo'o tutu cuañe-quëre.”

Caya Mamajë Yo'oye Ayere Quëaye

²⁸ Jesupi capi, jaohua'ire:

“¿Me cuasaye'ni, mësarü iyere asani? Paipi caya mamajëre paquëpi capi, jaohua'i aquëni: ‘Tsihua'ë, yure sani yë'lë co'amañare necaijë'ë, cuiya'i tëayere.’ ²⁹ Mamaquëpi sehuopi: ‘Pañë.’ Jaje casiquëta'a tiñe cuasa ñajani sani co'amaña nepi. ³⁰ Ja jeteyo'je sani yequëre capi, cui'ne caquëna, ipi sehuopi: ‘Jaë, ja'quë sasi'i.’ Casiquëta'a saiye paipi. ³¹ ‘¿Jaje pa'ito jequëpi pëca ja'quë yëse'e necaquë'ni, jaohua'i aquë?’ ”

Caquëna, jaohua'ipi cahuë:

“Du'ru aquë.”

Jā maca Jesupi capi, jaohua'ire:

“Nuñerepa cayë, mësarute. Pa'i do'i curi secohua'i, cui'ne ëmëohua'ire yo'orojaicohua'ipi, ma'tëmo du'ru cacaja'cohua'i a'ë, mësaru jā cacama'pëna. ³² Juan oco doquëpi mësarute quëapi. Iti pa'iyere quëaquëta'are mësarupi asama'pë paë'ë. Jaje pa'iquëta'are pa'i do'i curiquë secohua'ipi cui'ne si'a ëmëohua'ire yo'ocohua'ipi asajë pönëhuë. Jaje si'aye ñajëta'a mësaru pönëma'pë paë'ë.

Co'acohua'i Yo'oye Ayere Quëaye

(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³ Asajë'ë, yure iye quëayere. Jai tsio paquëpi tapi, pisi cuiya'ire. Tani tsioja'a tëhuo tël'ijaji'i cui'ne cuiya'i suja'coreje nepi, cui'ne jai ëmë huë'eye nepi, iopi tu-ijë si'a tsio ñaja'core yahue imacohua'ire. Jā jeteyo'je co'amaña necohua'ire co'eni necaijë'ë cani so'ona saji'i. ³⁴ Saisiquëpi tëa mu'seña tì'asi maca jëjo daopi, i jo'yare. Sani ite co'amaña necaicohua'ina sejëna, jaohua'ipi ite cajë nèocaise'ere isijajë caquë. ³⁵ Jaje caquë jëjo saosiquëta'are co'amaña necohua'ipi i jo'ya mañare tseani tē'cahuë, te'ire. Yequëni coa huani jeohuë. Cui'ne yequëni quëna pëapi jea huëohuë. ³⁶ Jaje yo'orujë iti tse aquëpi tijupë du'ru jëjo daose'e seña maca jai paire jëjo daopi, i jo'yare. Jaje jëjo daorujë co'amaña necohua'ipi cui'ne jaohua'ireje yo'ohuë.

³⁷ Ai tējyerepa jëjo daopi, i mamaquëre pani, 'oijë dahuëre ñaja'cohua'i a'ë, cuasaquë.' ³⁸ Jaje jëjo daosi maca i mamaquëni ñani, co'amaña necohua'ipi iohua'ija'a sa'ñe cahuë: 'Iquë api, iti co'amaña tse aquë de'oja'quë. Jaje pa'ito huani jeoñu'u, maipi iye yeja tse acohua'i pa'ija'cohua'i.' ³⁹ Jaje cani tseani tsiopi hue'sena etoni sani huani jeohuë.”

⁴⁰ Ca tējini Jesús seji'i:

“Iti tsio aquëpi daisiquë pani, ¿me neja'quë a'ni, co'amaña necohua'ire?”

⁴¹ Caquëna, jaohua'ipi cahuë, ite:

“Huani jëoja'quë api, ti oiye peoye co'acohua'ire. Yo'oni yecohua'ini co'eni tsio co'amaña neja'cohua'ire jëosipi. Jëona, quëi maca ti'aëna, tëani ite isija'cohua'i a'ë, ite cajë necaise'ere.”

⁴² Ja maca Jesupi capi, jaohua'ire:

“¿Ti ñama'cohua'i a'ni, toyase'e, mësarü? Caji ñeje: Necohua'ipi yo'lo jujani jëosi quëna pëpi, Yure cato du'ru huëocorepa pönëo. Iye cato ëjaëpi jaje neina, merepa jaje neini cajë ai cuasajë ñañe pa'iji.”

⁴³ Jaje pa'ina, mësarute cayë. Diusu pa'i te'te pasicohua'ire mësarute sioja'quë api. Tsioni yecohua'ina isi-ja'quë api, i pa'i te'tena iti ca tëani isicohua'ina. ⁴⁴ Quëna pë cato, yecohua'ipi io ëmëje'ena tomecohua'ipi jë'yecoa. Cui'ne quëna pëpi yecohua'i ëmëje'ena tomeco pani peo sëpëare neñe pa'iji.”

⁴⁵ Jaje caquëna, Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'i cui'ne fariseohua'ipi maini caji cuasajë Jesús caye asahuë. ⁴⁶ Ja maca tseañe yëjëta'a paini ca'rajë pahüë, jai pai Jesure Maija'quëre quëacaiquë api cuasacohua'i pa'ijëna, ñani.

22

Huejaye Fiesta

¹ Jesús tijupë ca huëo copü, pai ñañe ayeja'a iñoquë ñeje:

² “Ma'tëmo cato pai ëjaëpi mamaquëre huejaquëna, sihuaquë paire tsi'soni yo'ose'eje pa'ye a'ë. ³ Jaje yo'oquë jëjo saopi, i jo'yare, huëosicohua'ire quërëjajjë'ë, caquë. Jaje pa'iquëta'are huëosicohua'ipi daiye coehuë. ⁴ Tijupë i jo'yare jëjo saokuë capi: ‘Quëajjë'ë, soisicohua'ire. Tsoe

si'aye ai ja'ñe de'hua saohuë. Huequëreje hui'yape quë'io-hua'ini huani ne de'huahuë, huejaye ñaja'cohua'i daijajë caquë.' ⁵ Caquëna, asani i case'e quëajëna, huëosicohua'i asacaima'pë paë'ë. Yequëpi tsiona saji'i. Yequë co'amaña isi sapi. ⁶ Cui'ne yecohua'ipi ja ëjaë jo'yare tseani co'aye yo'ojë huani jeahuë. ⁷ Ja maca pai ëjaë pëi i soldado paire jëjo saopi, huaisicohua'ire. Huani jeani iti daripëje ëo jeoja'cohua'ire. ⁸ Ja jeteyo'je capi, i jo'yare. 'Hueja ao ne de'huase'epi paji'i. Jaje pa'iquëta'are soisicohua'i daiye pahuë. Ja soisicohua'i cato do'i peocohua'i paë'ë. ⁹ Jaje pa'i do'ire jai ma'añana sani huëojë'ë. Coa si'ao-hua'ire ma'a pa'icohua'ire dajë'ë, hueja ao aija'cohua'ire.' ¹⁰ Caëna, pai ëjaë jo'yapi etani sani ma'aja'a cu'ijë co'acohua'ire cui'ne de'ocohua'ire si'sohuë, huë'e timë huesëy-erepa.

¹¹ Ja maca ëjaë cacani soisicohua'ire ñapi. Ñaquëna, te'i hueja caña suñama'quëpi ñuji'i. ¹² Nani capi, ite: '¿Cajei, me më'ë iño cacaë'ni, hueja caña suñama'quë?' Jaje caquëna, ipi ti sehuoma'ë paji'i. ¹³ Cama'ëna, ja maca pai ëjaëpi mesa ñu'icohua'ire necaijë pa'icohua'ire capi: 'Jaëte tseani nëcañoa cui'ne jëña sëani jeocojë'ë, nea hue'ña hue'sena. Jaropi oi cui'ne cuji qui'cojaquë.' ¹⁴ Jaje pa'ina, jai pai pa'iyë, soisicohua'i. Jaje pa'iquëta'are a'ri maña pa'iyë, sahuani jo'ya nesicohua'i."

Pai Do'i Saiñe Ayere Case'e

(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)

¹⁵ Ja maca fariseohua'ipi sani sa'ñe coca cajë te'e cuasahuë. Jaje cajëna, tayo sehuouna co'aye capi cajë ne ja'ñere. ¹⁶ Jaje cani jëjo saohuë, iohua'i acohua'ire Herodes tsëcapë acohua'ina con i te'e Jesure caja'cohua'ire ñeje:

"Ye'yaquë, asayë, yëquë më'ë nuñerepa caquë pa'iyë, cui'ne nuñerepa Maija'quë ma'are ye'yaquëpi pai cayere

asacaima'quëpi cui'ne pa'i pa'iyë ëmëjese'e ñaquë cama'quë pa'iyë. ¹⁷ ¿Jaje pa'ipi me më'ë caquë'ni? '¿De'oquë pa'i do'ire si'a pa'i ëjaë Césarna curi sa'ñe panita'a pa'ne?'”

¹⁸ Jaje cajëna, Jesús tsoe asapi, iohua'i co'aye cuasajë se'ñe. Jaje pa'ina, capi, jaohua'ire:

“Coa cacohua'i, ¿Me yo'ojë yë'ëre cosojë neñu'u cajë caye'ni? ¹⁹ Iñojë'ë, pa'i do'i sai të'quire.”

Caquëna, te'e të'qui romano curi të'quire dahuë.

²⁰ Darena, Jesús ñani jaohua'ire seji'i:

“¿Ne tsiare hue'eco'ni, iye të'qui ico cui'ne ne mamire hue'eco'ni?”

²¹ Caquëna, iohua'ipi sehuohuë:

“Si'aohua'i ëjaërepa mamipi pa'iji.”

Cajëna, Jesupi capi, jaohua'ire:

“Isijë'ë, pa'i ëjaë tseco pa'ito jare iti tse aquëna. Cui'ne Maija'quë tse pa'ito jare Maija'quëna isijë'ë.”

²² Caquëna, iyere asani ai cuasahuë. Jaje yo'oni ite jeoni saë'ë.

Ju'isicohua'i Huëiye Pa'iquë Cajë Se'ñe

(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

²³ Jare ja mu'se saduceohua'i Jesure sani ñañu'u cajë saë'ë. Saduceo hua'i cato ju'isicohua'i huëiye peoji, cacohua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ipi iyere cahuë, ite:

²⁴ “Ye'yaquë, Moisés capi, huejasiquëpi mamajëre peoquë ju'isiquë pa'ito yo'jeipi huejaye pa'iji, hual'jeore, maja'yë ju'isi do'ire mamajëre pacaija'quëpi. ²⁵ Yëquë acohua'ipi siete yo'je tsì te'e tsëcapëre paë'ë. Pa'icohua'ipi du'ru maja'yëpi huejani juji'i, mamajëre peoquë. Ju'i yo'jeina jeocajil'i, nëjore. ²⁶ Jaëje mamajëre peoquë juji'i. Juquëna, toaso'ne aquë huejapi. Huejani jare jaje peoquë juji'i. Jajese'e si'a tsëcapë siete juju sahuë.

²⁷ Ai jeteyo'jerepa nomio juco'ë, si'aohua'i jutena. ²⁸ Jaje

pa'ito ju'isicohua'i huëi maca ¿ne nëjo pa'ija'coa'ni, jaje si'aohua'i te'oni huejasico?"

²⁹ Jesupi sehuopi, jaohua'ire: "Mësarupi tayo cuasayë, toyapë ñama'cohua'i sëte cui'ne Maija'quë tutu ñama'cohua'i sëte. ³⁰ Ju'isicohua'ipi huëisicohua'i huejama'pë pa'ija'cohua'i a'ë. Cui'ne mamajë nomiohua'ire huejoma'pë pa'ija'cohua'i a'ë. Ma'tëmo acohua'i huiñaohua'ijë pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. ³¹ Jaje pa'ito mësarü ju'isicohua'i huëiye aye Maija'quë case'ere toyase'e ñama'cohua'i a'ë. Toyase'e ñeje caji: ³² 'Yë'ë cato Abraham, Isaac, cui'ne Jacobo Diusu a'ë.' Diusu cato ju'isicohua'i Diusu peoji. Jaë cato huajëcohua'i Diusu api." ³³ Jaje caquëna, iyere pa'i asani ai cuasahuë, me ja jerepa ye'yaquë'ni, cuasajë.

Ai Jerepa Pa'ye Cuañese'e
(Mr 12.28-34)

³⁴ Jesupi saduceo pa'ire ti sehuoye peoyerepa ca huesopi, asani fariseo pa'ipi tsi'sihuë, coca cañu'u cajë. Ja maca dani ³⁵ Fariseo pa'i aquëpi cuañese'e ye'yaquëpi neñasi'i caquë ite seji'i:

³⁶ "Ye'yaquë, ¿Jeco a'ni, cuañese'e si'aye seña maca pa'io pa'ire ye'ya ja'ñe?"

³⁷ Seina, Jesupi capi:

"Oijë'ë, më Ëjaë Diusure, si'a më joyopi, si'a më pa'iyepi cui'ne si'a më'ë cuasayepi. ³⁸ Iye a'ë, si'aye seña maca jerepa pa'ye cui'ne du'ru macarepa cuañese'e. ³⁹ Yecoje jare cui'ne pa'io. Jaopi caji, ñeje: 'Oijë'ë, më quëno maca aquëre më'ëja'a co'ye cuasaquë oiyeye pa'ye.' ⁴⁰ Iye cayayena si'aye Moisés cuañese'e cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i ye'yase'e meñe quëco paji."

¿Ne Mamaquë A'ni, Cristo?
(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

⁴¹ J̄a yē'ta'a fariseohua'i tsi'sisicohua'i pa'ijēna, ⁴² Jesús seji'i, jaohua'ire:

“¿Me cuasaye'ni, mēsaru Cristore? ¿Ne mamaquē a'ni?” Caquēna, iohua'ipi sehuohuē: “David mamaquē api, jaē cato.”

⁴³ J̄a maca Jesupi capi, jaohua'ire: “¿Jaje pa'iquēta'are David Maija'quē joyopi quēaquēna, Ējaē hue'you'ni, ite? Jaje pa'ina, Davidpi capi:

⁴⁴ Ējaēpi capi, yē'ē Ējaēre:

‘Ja'rujē'ē, yē'ē ěja te'tena,

Mē'ere sañope yo'ocohua'ire mē'ē quēo huē'ehuēna tē'ya me macaja'a.’

⁴⁵ ¿Me jaje pa'ito Cristo David mamaquē pa'iquē'ni, Davidpi Ējaē ite hue'yoto?”

⁴⁶ J̄a maca te'ije ti te'e yē'lopoje caye pa'ipi. Cui'ne jare j̄a mu'sepi cuañese'e ye'yacohua'ije jaiye señe jeohuē, ca'rajē.

23

Fariseohua'ire Cui'ne Cuañese'e Ye'yacohua'ire Sañope Case'ere

(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

¹ J̄a maca Jesupi capi, paire cui'ne i ye'yacohua'ire:

² “Cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo pai cato Moisésje pa'iohua'i a'ē. ³ Jaje pa'ina, mēsaru si'aye jaohua'i caye sehuocaiye pa'iji. Jaje pa'iquēta'are iohua'i yo'oyere ye'yema'pē pa'ijē'ē. Jaohua'i cato ñeje yo'oye pa'iji casicohua'ipi iohua'i case'ere yo'oma'pē ai yequere yo'ocohua'i a'ē. ⁴ Jaohua'i cato hue'ocaiyē, dēquēyere pare. Quēco ēa ma'ñere pare jare paipi hue'e-jajē cajē yo'oyē. Jaje yo'ojēta'a iohua'i cato moño maca pu'peyeque coecohua'i a'ē. ⁵ Si'aye iohua'i yo'oye cato paipi ñajajē cajē yo'oye a'ē. Jaje pa'ina, tsia tiñare

pana cui'ne t̄ata tuna caña ca'tina Maija'quē coca ayepi toyase'ere s̄oni ju'ij̄ē cu'iyē. Cui'ne ju'ī ca niamoaja'a de'oyerepa tsoa caña n̄oj̄ē huatose'ere ju'iyē, yequē pai ju'iyē seña maca de'oyere. ⁶ De'o hueñana ao aĩñere yēcohua'i a'ē. Cui'ne sihua cuañocohua'i ñu'i saihuēna ja'ruye yēcohua'i a'ē, pai tsi'si hueñana. ⁷ Cui'ne paipi de'oyerepa ējahua'i a'ē cajē ca'rajē pēpayere yēcohua'i a'ē.

⁸ Jaje jahua'i yo'ocohua'ita'are mēsaru cato paipi ye'yacohua'i a'ē hue'yojajē cajē yo'oma'pē pa'ij̄ē'ē. Jaje pa'ina, si'aohua'i mēsaru cato te'e yo'je t̄si a'ē. Cui'ne te'ere ye'yaquere pacohua'i a'ē, Cristore. ⁹ Ja'quē hue'yoma'pē pa'ij̄ē'ē, te'ireje iye yeja acohua'ire. Coa te'ire ma'tēmo pa'iquēse'ere ja'quere payē, mēsaru. ¹⁰ Paipi mēsarute ējahua'i a'ē, cajajē cajē yo'oma'pē pa'ij̄ē'ē, te'i mēsaru ējaē Cristo pa'ito me jaje yo'oye. ¹¹ Jaje pa'ina, mēsaru aquēpi yecohua'ire necaiquēpi ai jerepa pa'i pa'iji. ¹² Ija'a co'ye jerepa pa'i a'ē, cuasaquē cato meñe casa cuañoñe pa'iji. Jaje pa'iquēta'are jerepa pa'i a'ē cuasama'quēni jerepa pa'ire neñe pa'iji.

¹³ ¡Teayerepa mēsaru cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo pai! Coa cacohua'i. Teayerepa mēsaru cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo pai, coa cacohua'i. ¿Me yo'oj̄ē ma'tēmo caca sa'ro tēhuoye'ni? yecohua'i pa'ijajē cajē. Jaje yo'oj̄ē mēsaruje cacama'pē yecohua'i cacañu'u cajē yo'ocohua'ireje ēseyē.

¹⁴ ¡Teayerepa, mēsaru cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo pai. Coa cacohua'i! ¿Me neñu'u, cajē hua'jeohua'i hueñana sioj̄ē yo'oye'ni, mēsaru? Jaje yo'ocohua'ipi paipi de'ocohua'i a'ē cuasajajē cajē tsoaye señē. Jaje yo'osi do'ire mēsarute jerepa co'ayerepa sañe pa'iji.

¹⁵ ¡Teayerepa mēsaru cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo pai! ¡Coa cacohua'i! Mēsaru cato cu'icohua'i a'ē,

yeja cui'ne jai tsiaya p̄aini mēsaru sehuoyena ye'yañu'u cajë. Jaje yo'orojajijë neni iti sehuoquëni mēsaru seña maca cayaye jerepa co'aquëre neñë, toana uja'quëre.

¹⁶ Teayerepa mēsaru ñaco c̄a peocohua'ijë pa'iohua'ipi yecohua'ire sacohua'i pa'iyë. Jaje pa'iohua'ipi cayë, 'Maija'quë huë'e do'ipi ca nēose'e cato neñe peoji. Maija'quë huë'e pa'i oropi ca nēose'epi neñe pa'iji.' ¹⁷ Huesëohua'ipi cui'ne ñaco c̄a peocohua'ijë pa'iohua'ipi. ¿Mēsaru ñato je a'ni, iti jerepa pa'ye, oro panita'a Maija'quë huë'epi orore Maija'quë t̄se necaiye a'ni, itirepa? ¹⁸ Yequeje mēsaru cayë, 'Maija'quëre isi saihuë do'ipi nesi'i ca nēoñe peoji.' ¹⁹ ¿Huesëohua'i cui'ne ñaco c̄a peocohua'ijë pa'iohua'! ¿Ique a'ni, jerepa pa'ye, ãmëje'e tuiye panita'a iti saihuë, Maija'quë t̄se necai saihuë? ²⁰ Jaje pa'ina, iti saihuë do'ipi ca nēoquë pani coa iose'ere cama'ë pa'iji. Si'aye io ãmëje'e tuiye çoni caji. ²¹ Cui'ne Maija'quë huë'e do'ipi ca nēoquë pani jaro pa'iquëni Diusuni caye pa'iji. ²² Cui'ne ma'tëmo do'ipi ca nēoquë pani Maija'quë ñu'i saihuëna caye pa'iji. Cui'ne ïoni caquë Maija'quë ïote ñu'iquëni caye pa'iji.

²³ ¿Teayerepa mēsaru cuañese'e ye'ya p̄ai cui'ne fariseo p̄ai! ¿Coa cacohua'! Maija'quëre mēsaru isiyë, menta, anis cui'ne comino āiñe s̄ëñe neñere, diez ayere te'ore huase'ere. Jaje yo'ojëta'a cuasaye p̄añë, ai jerepa do'i quë'yere, nuñerepa pa'iyere, p̄aire oiyere, cui'ne Maija'quëre pa'iji cuasayere. Iyeje yo'ojë cui'ne ja yë'ta'a yequeje yo'oye pa'iji, jeoma'pë. ²⁴ Ñaco c̄a peocohua'ipi yecohua'ire sacohua'ipi pa'iyë, mēsaru. Mi'are de'oye ñajë ïma jeocohua'ita'a camellore nēcocohua'i a'ë.

²⁵ ¿Teayerepa mēsaru cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo p̄ai! ¿Coa cacohua'! Ëmëje'ese'e ucu duruhuëa cui'ne quëna ne'ña tsoacohua'i a'ë. Sa'nahuë cato co'amaña yahue ïmañe cui'ne te'ohua'i jaiye co'amaña pañu'u caye t̄imësicohua'i pa'iyë. ²⁶ ¿Fariseo, ñaco c̄a peoquë!

Du'ru macarepa ucu duruhuëre cui'ne quëna de'huare tsoajë'ë. Sa'nahuë pa'iyere jeteyo'je yureta'a hue'se pa'iyeye si'si peoye pasipi.

²⁷ Teayerepa mësarü cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseohua'i. Coa cacohua'i. Mësarü cato pa'ire tasi darije pa'iohua'i a'ë, huë'ese'e poja'icore tsoase'eje pa'iohua'ipi. Jaje pa'iohua'ipi sa'nahuë cato ju'isi tara cui'ne si'aye si'si timë huesësicohua'i a'ë. ²⁸ Jaje pa'iohua'i a'ë, mësarü, pa'ña huë'ñase'e de'ocohua'ipi. Sa'nahuë cato coa cosoyena cui'ne co'aye yo'oyena timësicohua'i a'ë.

²⁹ ¡Teayerepa mësarü cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne Fariseo pa'i! ¡Coa cacohua'i! Mësarupi de'oye necaicohua'i a'ë, cuasajë tsoe Maija'quëre quëacaicohua'i jutena, tasi darire cui'ne de'o pa'ipi ju'isicohua'ini iohua'ire tasi darina quëna tupëa ëja de'huacohua'i a'ë. ³⁰ Jaje yo'ojë cayë: 'Maipi mai aipë pa'inë pa'icohua'i pani co huaiye para'huë, Maija'quëre quëacaicohua'ire.' ³¹ Jaje iyere yo'ojë tsoe mësaruja'a ñañë, Maija'quëre quëacaicohua'ire huasi tsëcapë acohua'i a'ë cajë. ³² ¡Jaje pa'ito ja macaja'a yo'o tëjijë'ë, mësarü aipë yo'o huëojë pa'ise'e! ³³ ¡Añaohua'i! ¡Aña tsëcapë! ¿Me jëaja'cohua'i a'ni, mësarü toa yeja uye? ³⁴ Mësarupi yo'o saojajë iyere caquë jëjo daoja'quë a'ë, yequë mu'seña pa'i ja'ñe quëacohua'ire, ta'ñe asacohua'ire, cui'ne cuañese'ere ye'yacohua'ire. Jaje pa'iquëta'are mësarupi yecohua'ire huani jeojë soquë sarahuana quëni huani jeojë yo'oja'cohua'i a'ë. Jaohua'i acohua'ire cui'ne yecohua'ini tsi'si huë'ñana tseani të'caja'cohua'i a'ë. Cui'ne si'a pa'i dari ñape co'ero-jajijë josa yo'oja'cohua'i a'ë. ³⁵ Jaje yo'ojëna, mësaruna si'a de'o pa'ire huani jeosi do'i tômeja'coa. Nuñerepa yo'oquë Abelre huani jeosi macapi Zacarias, Berequías mamaquëre huani jeosi macana, ëojë se saihuë cui'ne de'o huë'ña jopo sa'rona mësarü huani jeosiquëna tômesipi.

³⁶ Nuñerepa cayë. Si'aye iye do'li cato yure pa'li paipi saïne tōmeja'coa.

Jerusalén Paire Jesús Ñaquë Oiye
(Lc 13.34-35)

³⁷ Jerusalén, Jerusalén, yequë mu'se pa'li ja'ñe quëa-cohua'ire cui'ne Maija'quë coca quëacohua'ire më'ëni caquë Maija'quë jëjo daoquëna, huani jeohuë, mësararu. Yo'ojëta'are de'huerepa më'ë mamajëre tsisosi'i caquë yo'ohuë, cura mamajëre io capëa huë'ehuëna de'huasi'i caco yo'oyeje. Yo'oquëna, coehuë. ³⁸ Ñajë'ë. Yure mësararu huë'e jeocosico pa'ico. ³⁹ Nuñerepa cayë. Yë'ëre mësararu ña coñe paja'cohua'i a'ë, 'mësarupi de'oquëre pa'ni ëjaë mamirepa hue'equë daiquë' ca maca ti'añe pato."

24

Maija'quë Huë'e Nejosico Pa'i Ja'ñe
(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Jesupi Maija'quë huë'epi etani je'në saina, i ye'ya-cohua'ipi tsio dani ite Maija'quë se huë'e ayere ñajë ca huëohuë. ² Cajëna, Jesupi capi:

“¿Si'aye mësararu ñañe? De'oji, nuñerepa mësarute cayë. Si'aye ja mësararu ñañe nejose'e pa'ija'coa. Iye maca ti te'e quëna pëje jupë uiñe paja'coa.”

Ja Yë'ta'a Yeja Carajaima'ñë Iño Ja'ñe
(Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 17.22-24)

³ Ja maca Olivos cutihuëna saë'ë. Sani Jesús ja'runi ñu'ina, i ye'yacohua'ipi ite yahuererepa cahuë:

“Ina, yëquëre quëajë'ë. ¿Je yëhua jaje yo'ojacoa'ni? ¿Me iñoñe pa'ija'coa'ni, më'ë daiye cui'ne yeja carajaiñe?”

⁴ Cajëna, Jesupi capi:

“Del'hua ñajë pa'ijë'ë, mësarute yecohua'ipi coso hue-sojë. ⁵ Jai paí yë'ë mamipi cajë daija'cohua'i a'ë: ‘Yë'ë

a'ë, Cristo' cajë. Cajëna, jai paì iohua'ire tuija'cohua'i a'ë. ⁶ Si'a hue'ña sa'ñe huajo huaiyere mësaru asaja'cohua'i a'ë. Asani quëquëma'pë pa'ijë'ë. Jare jaje tëto saiye pa'iji. Pa'iquëta'a ja yë'ta'a tëjiye peoji. ⁷ Yequë yeja pa'icohua'ipi yequë yeja pa'icohua'ire se uihuaja'cohua'i a'ë. Cui'ne yequë paipi yequë paini se uihuaja'cohua'i a'ë. Cui'ne aiñeje peoquëna, ai ëa ju'ija'cohua'i a'ë. Cui'ne yeja ñu'cuye pa'ija'coa, yequë hue'ña ñape. ⁸ Iye cato ja'a ai yo'o huëoyepi pa'ija'coa.

⁹ Cui'ne yë'ë do'ire mësarute co'aye yo'ojë tseani yecohua'ina isijë cui'ne huani jeojë yo'ojë cui'ne si'a paì mësarute coeja'cohua'i a'ë. ¹⁰ Ja mu'seña ai Maija'quëre cuasase'e nejo huesoja'cohua'i a'ë. Jaje yo'ojë yecohua'ire coejë cajeohua'ijë pa'iohua'ita'a sañope yo'ocohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. ¹¹ Cui'ne jai paì coa cosocohua'ijë pa'ija'cohua'i a'ë, Maija'quëre quëacaicohua'i a'ë cacohua'ijë. Jaje yo'ojëna, jai paì cosoyere asaja'cohua'i a'ë. ¹² Cui'ne jaje jaiye co'aye pa'ina, yo'ojë jai paì paire oiye jeoja'cohua'i a'ë. ¹³ Jaje pa'iquëta'are iti quëcoquë nuiñe pa'isiquëpi jaëpi huasosiquë pasipi. ¹⁴ Cui'ne iye de'o cocaje si'a hue'ña yeja pa'icohua'ire quëase'e pa'ija'coa, jaohua'ijë asajajë cajë. Ja macata'a ti'aja'coa, carajaiñerepa. ¹⁵ Maija'quëre quëacaiquë Daniel toyapi, paire co'a de'huaquë cui'ne paire ne huesoquë yo'oye ayere. Jaje pa'ina, iquëpi si'si peo hue'ñana ti'asi maca ñani toya ja'o ñaquëpi asaye pa'iji, ti'api, caquë. ¹⁶ Ja maca Judea pa'icohua'ipi catiye pa'iji, ai cutina. ¹⁷ Huë'e ëmëje'e totore pa'iquë pani cajeye peoji, sa'nahuë co'amaña pa'iyë is'i'li caquë. ¹⁸ Cui'ne tsiore pa'iquë pani co'iyë peoji, caña imasi'li caquë. ¹⁹ Teayerëpa ja mu'seña nomiohua'i tsì ëtapëa pa'icohua'i cui'ne oje tsu'sucohua'ire pacohua'i maña ai yo'oja'cohua'i a'ë. ²⁰ Jaje pa'ina, sejë'ë, Maija'quëre sësë tëcahuë catiye peoja'core, cui'ne huajë

mu'seña catiye peoja'core. ²¹ Ja mu'seña cato jaiye ai yo'oye pasipi, ja'a yeja de'huasi maca ti peose'epi jetey-o'jeje peo ja'ñepi. ²² Ja mu'seña Maija'quëpi tēama'quē pa'ito te'i macaje huaso cuañoñe peora'pi. Jaje pa'iquē-ta'are Maija'quëpi i jo'ya nesicohua'ini oi tēja'quē api.

²³ Mēsarute yecohua'ipi caja'cohua'i a'ë: 'Ñajë'ë, ñnore pa'iji, Cristo panita'a Ñajë'ë, jarote pa'iji.' Jaje catoje carepa ma'ñe cuasama'pë pa'ijë'ë. ²⁴ Daija'cohua'i a'ë, yë'ë Cristo a'ë, cacohua'i coa cosocohua'ipi. Cui'ne Maija'quē coca quēacaicohua'i a'ë, cacohua'ipi. Jao-hua'ipi cui'ne jaiye pai yo'o ma'ñe ne ññoja'cohua'i a'ë, coa cosoñu'u cajë. Jaje yo'ojëna, Maija'quērepa jo'ya nesicohua'ije care payë cajë sehuoja'cohua'i a'ë, a'ji sehuocohua'i cato. ²⁵ Jaje pa'ina, tsoe du'ru cahuë iye mēsarute jaje yo'o ma'ñe caquë. ²⁶ Jaje pa'ina, yecohua'ipi mēsarute 'jeto cuene yejare pa'iji, ñajë'ë' cacohua'i pa'ito saima'pë panita'a yeque 'Ñajë'ë, ñño tu'rihuëre pa'iji,' catoje asama'pë pa'ijë'ë. ²⁷ Pai Mamaquë daiyerepa cato ësë mëi hue'ñapi cui'ne ësë sa du'i hue'ñana mujuë ye'hueyeje pa'yerepa pa'ija'coa. ²⁸ Ju'isiquë capë pa'i hue'ñana jarona pë'përi tsi'sija'cohua'i a'ë.

Pai Mamaquë Dani Coñe

(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

²⁹ Esa ai yo'o mu'seña tēto sai maca ësë yayaja'quë api. Cui'ne ñañëje miama'ë pa'ija'quë api. Ma'ñocojë ma'tëmopi tōmeja'cohua'i a'ë. Cui'ne ma'tëmo tutu pa'iyequë tsasija'coa. ³⁰ Ja maca Pai Mamaquë tutu yo'oye ñaja'cohua'i a'ë, ma'tëmopi yo'oquëna. Cui'ne si'a pai dari yeja pa'icohua'i oija'cohua'i a'ë. Ja maca ñaja'cohua'i a'ë, Pai Mamaquë ma'tëmopi sirija'a daiye, tutu quë'ire papi cui'ne de'oyepi quēcósiquëpi daina. ³¹ Ja maca huiñaohua'ire cuañeja'quë api, i sahuasicohua'ire

cajese'e yeja te'ña, si'a yeja pa'icohua'ire tsi'sojë'ë, caquë ai tutu duruhuë juiyepi.

³² Ye'yejë'ë, higuera soquë yë yo'oye ayere quëaquëna. Huiña capëa pa'í maca ja'o etaquëna, mësaru ñani je'në utëcahuë tì'acquëna, yo'oji cacohua'i a'ë. ³³ Jaje cui'ne si'aye iye tëto saina, ñani je'në carajai mu'seña tì'acquëna, eta sa'rore pa'ina, yo'oji cuasajë'ë. ³⁴ Nuñerepa cayë, mësarute. Si'aye iye yo'o ja'ñe a'ë, ja yë'ta'a iye mu'seña pai juju sama'pëna. ³⁵ Ma'tëmo cui'ne yeja carajai ja'ñe a'ë. Yë'ë cocata'a ti carajaiñe pa ja'ñe a'ë. Jare iti case'eje tì'acquë pa'i ja'ñe a'ë.

³⁶ Jaje pa'iquëta'are peoji, iti mu'serepa cui'ne hora quëaye. Huesëyë, yecohua'ijë. Ma'tëmo pa'icohua'i huiñaohua'ijë cui'ne Maija'quë mamaquëje huesëji, coa Maija'quëse'e asaji, iti.

³⁷ Noé pa'i mu'seña yo'ojë pa'ise'eje pa'ye pasipi, Pai Mamaquë dai macaje. ³⁸ Ja mu'seña ja yë'ta'a coljema'në paipi ao aijë, ucujë, nomi huejajë, cui'ne pëca ja'quëohua'ipi nomi tsire huejojë paë'ë, Noé jai yohuëna caca macaja'a. ³⁹ Ja huesëjëna, jai co'je dani si'aohua'ire peo hue'ña co'je huea'co'ë. Jaje cui'ne pasipi, Pai Mamaquë dai macaje. ⁴⁰ Ja mu'seña caya ëmëohua'í tsiore pa'ija'cohua'í a'ë. Pa'ijëna, te'ire saquë cui'ne te'ire jeosipi. ⁴¹ Caya nomiohua'í hueare toaja'cohua'í a'ë. Toajëna, te'ore saquëna, cui'ne te'o jeo saísico pa'ija'coa.

⁴² Ejaë daija'a maca huesëye sëte cui'ñasicohua'ipi pa'i-jë'ë. ⁴³ Jaje pa'iquëta'are iyeje asajë'ë, iti huë'e aquëpi ñami ja hora pa'í maca co'amaña ñaquë daija'quë api asaquë pani sëtasiqüepi i huë'e co'amaña cacani imañe ëseja'quë api. ⁴⁴ Jaje pa'ina, mësaruje ne de'huasico-hua'ipi pa'ijë'ë, mësaru huanëyesi maca Pai Mamaquë dani quëcoquë.

*Nuñerepa De'o Jo'yaë Cui'ne Co'a Jo'yaë
(Lc 12.41-48)*

⁴⁵ ¿Jequë a'ni, nuñerepa de'o jo'yaë, cui'ne asaquërepa iti tĩ'asi maca i huë'e acohua'ire açajjël'ë, caquë jeoni saisiquë? ⁴⁶ Sihua cuãñoja'quë api, i ëjaë cuãñese'eje yo'oquë pa'ina, tĩtani ñasiquëpi. ⁴⁷ Nuñerepa cayë iti tse aquë si'aye i paye ñacajjël'ë caquë cuãñe nëoja'quë api. ⁴⁸ Jaje pa'iquëta'are co'a jo'yaë pani cuasaji, tsoe nëija'quëre me je esa tĩtasina, cuasaquë. ⁴⁹ I ëjaë jo'yare co'aye yo'o huëoni cui'ne aço açi huëoni cui'ne cono ucu huëoni cuepecohua'i ja're cono yo'oquë pasipi. ⁵⁰ Pa'ina, ja maca i ëjaë co'isipi, i jo'yaë huanëyeni je dasina caquë utema'ë yo'o maca. ⁵¹ Ja maca ite ai co'ayerepa si'seni coa cacohua'ire nejoñepi nejoñe pa'iji. Ja maca oisipi, cujije qui'coquë.

25

Diez Nomi Tsĩ Yo'ose'eje Pa'ye Quëaye

¹ Jaje pa'ito ma'tëmo pa'i tẽ'te cato diez nomi tsipi hui'yapepi dani toa tsëopëare imani hueja hue'ñana iohua'i ëjère tĩ'añu'u cajë saise'eje pa'ye a'ë. ² Cinco pa'iohua'i ne de'huama'cohua'i paë'ë. Cui'ne cinco ne de'huasicohua'i paë'ë. ³ Ne de'huama'cohua'ipi toa tsëo pëa sajëta'a hui'yapere sama'pë paë'ë. ⁴ Ne de'huasicohua'ipi sahuë, quëna huëana hui'yape dose'ere cui'ne toa tsëo pëaje si'aye timëse'ere sahuë. ⁵ Huejaja'quëpi esa daima'ë pa'ina, huëo çai ëapi si'a nomiohua'ire jaje huëo çai ëaquëna, ute jujani çäë'ë. ⁶ Ja maca ñami jopo pa'i maca asahuë, cuiye: 'Je'nërepa daiji, huejaja'quëpi etani ite pëpajë'ë.' ⁷ Cui maca si'a nomi tsĩ huëni iohua'i toa tsëo pëa ne de'huahuë. ⁸ Ja jeteyo'je cinco ne de'huama'cohua'ipi cahuë, cinco ne de'huasicohua'ire: 'Isijë'ë, a'ri maña mësarü hui'yapere yëquë toa tsëo pëapi yaya

huëoji.’ ⁹ Jaje cajëna, cinco nomi ts̄i ne de'huasicohua'ipi cahuë: ‘Pañë, t̄i'añe pama'coni yëquëre cui'ne mësarurejē j̄me isiyë'ni? Saijë'ë. Iti is̄i hue'ñana sani huerojë'ë, mësaru tsëo ja'ñese'e.’ ¹⁰ Carena, cinco nomi ts̄i ne de'huama'cohua'ipi hui'yape hueroñu'u cajë saijëna, tsoe t̄itapi, huejaquë. Nomi ts̄i cui'ñani utesicohua'i cato i ja're cōni cacahuë, hueja hue'ña. Cacarena, eta sa'ro s̄io huesopi. ¹¹ Ja jeteyo'je t̄itahuë, yequë nomi ts̄i t̄itani cahuë: ‘Ëjaë, ëjaë hui'yocaijë'ë.’ ¹² Jaje cajëna, ipi capi, jaohua'ire: ‘Nuñerepa cayë, mësarute ñama'quë a'ë, yë'ë.’

¹³ Ja maca Jesupi capi, jaohua'ire:

“Pāi Mamaquë daija'a maca huesëyë, mësaru, it̄i dai mu'se cui'ne horajë. Jaje pa'ina, mësaru sëtasicohua'ipi pa'ijë utejë'ë.

Curiquë Yo'ose'e Ayere Quëaye

¹⁴ Ma'tëmo pāi t̄e'te aye cato paipi yequë yejana sai huëoni, i jo'yare soini curiquë isisiquë cuañe nëose'eje pa'io.

¹⁵ Jaohua'i aquëni isipi, cinco mil curiquë t̄e'ña. Yequëni isipi, caya mil t̄e'ña. Cui'ne yequëni isipi, te'e mil. Pāi ñapere iohua'i tutu pa'iyë ja'ye isini ja maca saji'i, so'ona. ¹⁶ Cinco mil t̄e'ña isisiquëpi sani j̄api hueroni ai jerepa cui'ne cinco mil t̄e'ña se ne cōpi. ¹⁷ Caya mil isisiquëjē cui'ne yequë caya mil se ne cōpi. ¹⁸ Jaje yo'ojëta'are yequëpi te'e mil is̄i cuañosiquëpi sani yeja coje nesiconā, t̄itapi, curiquë.

¹⁹ Ai tsoepi co'ipi, iohua'i ëjaë. Co'ini iohua'i nese'e ña huëopi. ²⁰ Du'ru macarepa t̄itapi, cinco mil t̄e'ña is̄i cuañosiquëpi. T̄itani isipi, i ëjaëre, ñeje caquë: ‘Ëjaë cinco mil m̄e'ë yë'ëre isihuë. Isisiquëni yequë cinco mil ne cōhuë, iye m̄e'ë tse.’ ²¹ Caquëna, ëjaëpi capi, ite: ‘Ai de'oji, m̄e'ë de'o jo'yaë'ë, de'oye yo'osiquëre cato

yure ai jerepa jaiye isi nëosi'i cacajë'ë, yë'ë ja're çoni sihuaja'quë.' ²² Jeteyo'je daji'i, caya mil isisi jo'yaë. Jaëpi capi, cui'ne: 'Ëjaë, më'ë yë'ëre caya mil isihuë. Jaje isisiquëni yeque caya mil se ne çohuë, iye më'ë tse.' ²³ I Ëjaëpi capi, ite: 'Ai de'oji, më'ë de'o jo'yaë'ë, nuñerepa pa'i a'ë. A'ri mañare nuñerepa de'oye yo'osiquëni ai jerepa jaiye isisi'i, ñacai ja'ñe. Cacani yë'ë ja're çoni sihuajë'ë.' ²⁴ Jaë te'e mil isisiquëpi titani capi, i Ëjaëre: 'Ëjaë më'ëpi paire oima'quëpi më'ë tama'tona coa ti'laquë cui'ne më'ë ti jea ma'ñere tëaquëre asayë. ²⁵ Jaje pa'ina, ca'raquë sani më'ë curiquë yejana yahuehuë. Iye më'ë curiquë daca'ë.' ²⁶ Caquëna, ëjaëpi sehuopi, ite: 'Jo'yaë co'laquë cui'ne josaë. Yë'ëpi yë'ë ta ma'ñere tëaquëpi cui'ne yë'ë jeama'tore tëaquë pa'iyë asaquë sëte. ²⁷ Ja do'ire yë'ë curiquë bancona tëoyere paë'ni. Tëosiquë pa'ito co'ini itipi se nesi do'ire curiquë nera'huë, yë'ë tse.' ²⁸ Ja maca capi, iti maca pa'icohua'ire: 'Siojë'ë, curiquë të'ña. Sioni isijë'ë, diez mil të'ña paquëna. ²⁹ Jaje pa'ina, jaiye paquëni ai jerepa se isiye pa'iji. Isina, jaiye tëto saquëna, nëase'equë paye pa'iji. Jaje pa'iquëta'are peoquëni ai jerepa se sioye pa'iji, i a'ri maña payeque.' ³⁰ Jaje cani capi, iquë co'a jo'yaëre: 'Tseani jeocojë'ë, nea hue'ña hue'sena, jaropi oi cui'ne cuji qui'coja'quëre.'

Si'a Paire Ñaño, Jesupi

³¹ Pai Mamaquë pai ëjaërepa cuañequë huiñaohua'ipi të'ijaisiquëpi daisi maca i de'o ñu'i saihuëna ja'ruja'quë api, cuañequëre papi. ³² Ja maca si'a yeja pa'icohua'ipi tsi'sija'cohua'i a'ë, i ña hue'ñana. Ja paire huahueja'quë api, yëi ñamare cui'ne cabrare ñaquëpi huahueyeje pa'ye. ³³ I ëja te'tena yëi ñamare cui'ne ari te'tena cabrare huahuesipi, ti tsëcapëase'e. ³⁴ Ja maca pai ëjaëpi caja'quë api, i ëja te'te pa'icohua'ire: 'Daijë'ë, mësarü yë'ë ja'quë

ñacaina, de'oye pa'isicohua'i. De'oye pa'ijë'ë, ma'tëmöre mësarure caquë yeja de'hua maca Diusu de'huacai pa'i sitore. ³⁵ Ao ëa ju'ina, mësarupi de'hue aohuë. Oco ëa ju'ina, cui'ne ocuahüë. Mësarupi huë'e peoquëpi coa cu'iquë paë'ë. Pa'ina, pëa hue'ña isihuë. ³⁶ Caña peoquë pa'ina, mësarupi de'hue isihuë. Ju'iquë paë'ë. Pa'ina, yë'ëre do'i sani ñahuë. Tayo yo'ocohua'ire co hue'ñana co cuañosiquë paë'ë. Pa'ina, dani ñahuë, yë'ëre.' ³⁷ Ja maca iti nuñerepa yo'osicohua'i etasicohua'ipi caja'cohua'i a'ë: '¿Ëjaë, je yëhua më'ëre ao ëa ju'iquëre ñani aore'ni, panita'a je yëhua oco ëa ju'iquëre ñani oco ocuare'ni? ³⁸ Panita'a ¿je yëhua huë'e peoquëpi coa cu'ina ñani pëa hue'ñana isire'ni? Panita'a ¿je yëhua caña peoquë pa'ina, ñani isire'ni, ju'iyë? ³⁹ Panita'a ¿je yëhua ju'iquëre më'ëre ñare'ni? Panita'a ¿co hue'ñana cosiquëpi pa'ina, sani ñare'ni më'ëre?' ⁴⁰ Cajëna, pai ëjaëpi sehuoja'quë api, jaohua'ire: 'Nuñerepa cayë, mësarute. Si'aye mësaru jaohua'ire yë'ë yo'je tsini a'ricohua'ire teaye pa'iohua'ire ñajë de'oye yo'ose'e cato jare yë'ëni de'oye yo'ose'e pa'iji.'

⁴¹ Ja maca cui'ne Ëjaëpi caja'quë api, ari te'te pa'icohua'ire: 'Saijë'ë, yë'ë quë'ro pa'ima'pë nejosi te'tere pa'icohua'i. Saijë'ë, huatire cui'ne i jo'yare caquë toa yeja de'hua sitona. ⁴² Ao ëa ju'ina, mësaru aoma'pë paë'ë, yë'ëre. Oco ëa ju'ina, ocoje cui'ne ocuaye pahuë. ⁴³ Huë'e peoquëpi coa cu'iquë paë'ë. Jaje pa'ina, mësarupi pëa hue'ña isiye pahuë. Caña peoquë paë'ë. Pa'ina, mësarupi isima'pë paë'ë. Ju'iquë paë'ë. Pa'ina, mësaru dani ñañe pahuë. Cosiquë paë'ë. Pa'ina, sani ñama'pë paë'ë, mësaru.' ⁴⁴ Ja maca iohua'ipi caja'cohua'i a'ë, ite: '¿Ëjaë, je yëhua më'ëre ao ëa ju'iquëre panita'a oco ëa ju'iquëre, panita'a coa cu'iquëre, panita'a caña peoquëre panita'a ju'iquëre, panita'a cosiquëre ñajëta'a cõcaiye pare'ni?' ⁴⁵ Jaje cajëna, pai ëjaëpi sehuoja'quë api:

'Nuñerepa cayë, ìohua'i teaye pa'i pãire ñajëta'a cõcaiye pajë cui'ne yë'ëreje ai jerepa ti necaiye pãhuë, mësarü.'
⁴⁶Jaje casi maca ìohua'i saija'cohua'i a'ë, ti nejo hue'ñana. Cui'ne nuiñe yo'osicohua'ipi ti pa'i hue'ñana saija'cohua'i a'ë."

26

Jesure Tseañe Cuasase'e

(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹Jaje Jesús si'aye iyere ca tëjini capi, ì ye'yacohua'ire:

²"Mësarupi tsoe asayë, caya mu'seña pa'i maca Israel pai Egíptopi etajë pa'ise'ere cuasajë tsi'sini yo'oye tì'a ja'ñe. Ja maca Pai Mamaquë tseã cuañosiquë pa'ija'quë api, que cuañoja'quëpi."

³Ja mu'seña Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i, cuañese'e ye'yacohua'i, cui'ne aihua'i, tsi'sisicohua'ipi paë'ë, Caifás Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë jai huë'e hue'se daripëna. ⁴Jarona Jesure coa cosojë tseani huani jëo ja'ñere ca ñahuë, iti yo'o ja'ñere. ⁵Jaje pa'iquëta'are "fiesta pai tsi'si macata'a tseañe pañu'u, paipi co'aye sañope yo'oma'cohua'ini" cahuë.

Huëo Sëñepi Jesure Tsoacaise'e

(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶Simón huë'ere Jesús paji'i, Betania daripëre ja'ju dahuë ju'liquë hue'yosiquë huë'ere. ⁷Jarote pa'ina, nomioipi quëna huë jai do'i quëna huëna de'o së ma'ñapi timësiconi cajico dacopi tsio dani, Jesús mesare ñu'ina, ja ma'ñapi ì siopëna doo. ⁸Jaje iyere yo'ocona, ñani ì ye'yacohua'ipi pëijë ca huëohuë.

"¿Me ne ja'ñere coa nejoco'ni, jai do'ire? ⁹Iopi yeco-hua'ina isico jaiye curi neni peocohua'i mañani cõcaito de'o'ñe pa'ioni yo'oco."

¹⁰Cajëna, Jesupi asani capi:

“¿Me yo'ojë josa caye'ni, iote? Iye yë'ëre yo'ocaiye de'oye a'ë. ¹¹ Coa si'anë mësaru co'amaña peocohua'ire paja'cohua'i a'ë, mësaru acohua'ire. Jaje pa'iquëta'are yë'ëre cato si'anë mësaru pama'pë pa'ija'cohua'i a'ë. ¹² Yë'ë siopëna huëo së ma'ñapi doye cato yë'ëre tasi maca huëo së ja'ñere ne del'huacaio yo'oco. ¹³ Jaje pa'ina, nuñerepa cayë, mësarute. Coa si'a hue'ña iye huaso coca quëanije ico yë'ëre yo'ose'e quëaja'cohua'i a'ë. Jaje quëajëna, pajje iote huanëyoma'pë cuasaja'cohua'i a'ë, io yo'oco pa'ise'e.”

Judaspi Jesure Yehuoyle
(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴ Ja maca i ye'yacohua'ipi aquëpi Judas Iscariote hue'e-quëpi Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i quë'rona sani capi:

¹⁵ “¿Je ja'ye saïne yëye'ni, yë'ëpi Jesure tseacaito?”

Jaje caquëna, asani ite saihuë, treinta curiquë të'ña.

¹⁶ Jare ja macapi Judas Jesure paj peo maca ñani tseani jaohua'i jëñana isisi'i caquë co'epi.

Mai Ejaë Ani Tëjise'e

(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

¹⁷ Fiesta huëo mu'se o'saye co'mema'a ao ai mu'se ti'aëna, i ye'yacohua'ipi Jesure tsio dani seil'ë: ¿Jerona neja'cohua'i a'ni na'iquëna, aïne, Egítopi Israel paj etajë pa'ise'ere cuasajë ai ja'ñe?

“¿Jerona Egítopi Israel paj etase'e cuasajë na'iquëna, ai ja'ñe neñe'ni?”

¹⁸ Cajëna, ipi capi, iohua'ire:

“Saij'ë, jai daripëna sani huë'e pa'iquëni ti'ani ite caj'ë: ‘Ye'yaquëpi caji: Yë'ë yo'o maca tsoe ja'yere pa'iji. Jaje pa'ina, më'ë huë'ena yë'ë ye'yacohua'i ja're con

Egítopi Israel p̄ai etajë pa'ise'ere cuasajë yo'oye nesi'i, caquë jëjo saopi.”

¹⁹ Jaje caëna, i ye'yacohua'ipi Jesús cuañese'eje yo'ohuë. Yo'ojë na'iquëna, ai ja'ñe ne de'huahuë.

²⁰ Ñami de'osi maca Jesús mesare i doce ye'yacohua'i ja're coni paji'i. ²¹ Pa'i ja yë'ta'a aore ai ñu'i capi, cui'ne:

“Nuñerepa cayë mësarute, mësaruru aquëpi yë'ëre yehuoja'quë api.”

²² Ja maca jaje caquëna, jaohua'ipi ai oi ëayerepa asa huesëhuë. Asani sa'ñe iohua'ija'a se huëohuë, ñeje cajë:

“Ëjaë, ¿më ñato yë'ëpi yo'oja'quë a'ni?”

²³ Cajëna, jaohua'ire sehuopi, Jesupi:

“Yë'ë ja're coni te'e quëna de'huana aikuëpi iti yë'ëre de'oye yo'oyeje yo'oque cosoque tsea jeo cuañoja'quë.

²⁴ Jaje pa'ina, Pa'i Mamaquë cato toyase'e cayeje pa'ye yo'osaoye pa'iji. Jaje pa'iquëta'are teayerepa yo'oja'quë api, ite yehuoquë. De'ora'pi, jaë ai de'oma'ë patu.”

²⁵ Ja maca Judaspi, iti cosoque tsea jeo cuañoja'quëpi ite capi:

“¿Ye'yaquë, më'ë ñato yë'ëpi yo'oja'quë a'ni?”

Caquëna, capi:

“Jaje pa'ijë'ë. Më'ë a'ë.”

²⁶ Ja yë'ta'a aore aijë dujëna, Jesús i jëñapi panpë ini Maija'quëre de'oji caquë seji'i. Ja jeteyo'je i ye'yacohua'ire isiquë capi:

“Aijë'ë. Iye cato yë'ë ca'ë.”

²⁷ Ja jeteyo'je ucu duruhuë i jëñapi ini Maija'quëre de'oji caquë seni iohua'ina se isiquë capi:

“Si'aohua'i ucujë'ë, iye ucu duruhuëna. ²⁸ Iye cato yë'ë tsie a'ë. Huajëye ca neoñere neñe a'ë. Cui'ne jai p̄ai co'aye yo'ose'ere sai de'huayere caquë isiye a'ë.

²⁹ Jaje pa'iquëta'are cui'naëpi iye cuiya'i o'sa cono ucuye

paja'quë a'ë, mësaru ja're çoni, yë'ë ja'quë cuañe tē'tena mësaru ja're huajë o'sa çono ucuye ti'a macaja'a."

Pedro Jesure Ñama'quë A'ë, Caye

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

³⁰ Jëjë tējisi jeteyo'je Olivos cutihuëna saë'ë. ³¹ Ja maca Jesupi capi, jaohua'ire:

"Iye ñami si'aohua'ire mësarute yë'ëre quëco pase'e ti peocohua'ire nëija'coa. Jaje pa'ina, toyase'e caji: 'Huani jëosi'i, yëi ñamare ñacaiquëre. Huani jëosi maca yëi ñama huahuesicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.' ³² Jaje pa'iquë-ta'are yë'ëpi ju'isiquëpi huëni du'ru Galileana saquëna, mësarupi jeteyo'je ti'aja'cohua'i a'ë."

³³ Jaje ca maca Pedropi sehuopi:

"Jaje si'aohua'ire më'ëre tuiye jëosicohua'i pa'itoje yë'ë cato pañë."

³⁴ Jaje caquëna, Jesupi capi, ite:

"Nuñerepa cayë, më'ëre. Iye ñami ja yë'ta'a cura yë'ima'ëna, më'ë yë'ë ti ñama'quë a'ë caquë toasoñe coa caja'quë a'ë."

³⁵ Pedropi capi, ite:

"Më'ë ja're çoni ju'iñe pa'ito ju'iñë, yë'ë. Coa cayë pañë."

Caquëna, cui'ne si'aohua'i i ye'yacohua'i cahuë.

Jesús Getsemaní Quë'rona Señe

(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)

³⁶ Ja maca Jesús i ye'yacohua'i ja're çoni ti'api, Getsemaní hue'yo hue'ñana. Ti'ani capi, jaohua'ire:

"Yë'ëse'e sani je macana seina, mësaruse'e iye macana ja'rujë'ë."

³⁷ Jaje cani coa Pedrore cui'ne Zebedeo mamajëre cayaohua'ire sai sapi. Sani ai oi cui'ne ai co'a ju'i ai yo'o huëopi. ³⁸ Ja maca capi, jaohua'ire:

“Ai oiyë, yë'ë joyopi, juni huesëye pa'ina. Jaje pa'ina, mësaruse'le iye macana pëajj'ë, cui'ne yë'ë ja're cõni sëtasicohua'i pa'ijë'ë, mësarujë.”

³⁹ Jaje cani Jesús ai seña maca te'li se saji'li. Sani jarona tsiapi yejana simeni ui seji'li, Maija'quëre, ñeje caquë:

“Yë'ë ja'quë maca, de'hue ne ti'añe pa'ito iye sëje da'care pare yë'ëre nejocaijë'ë, pa'ni yë'ë yëquë cayeje pa'ye yo'oye, coa më'ë yëyepi yo'ose'e pa'ijaquë.”

⁴⁰ Ja maca i ye'yacohua'i quë'ro co'iquë ti'api, tsoe caisicohua'ipi uijëna. Ñani Pedrore capi:

“¿Quëco ti'añe pare, yë'ë ja're cõni te'le hora macaje?
⁴¹ Sëtasicohua'i pa'ijë'ë. Cui'ne sejë'ë, co'aye mëiñena, ta'isicohua'i pa'iyë paja'cohua'i. Nuñerepa joyo cato yëji, neñe. Jaje pa'iquëta'are capëpi tutu peoji.”

⁴² Tijupë sani cõni seji'li, ñeje:

“Yë'ë ja'quë iye neñañe ai yo'oyere yeque necaiye peoto, coa më'ë yëyeje yo'ose'e pa'ija'quë.”

⁴³ Tijupë co'ipi. Co'iquë i ye'yacohua'i caisicohua'ini ti'a copi. Iohua'i ñaco capi ai huëo ca'a do'ire sjo meina, caë'ë. ⁴⁴ Ja maca ñani jëoni saji'li, cui'naëpi Maija'quëre sesi'li caquë toasoñe acore. Ja'rë i case'je pa'ye caquë seji'li. ⁴⁵ Ja maca saji'li. I ye'yacohua'i quë'rona sani capi, jaohua'ire:

“Yureta'a de'oji. Cajjë'ë, cui'ne huajëjë'ë. Tsoe ti'api, Pai Mamaquëre co'aye yo'ocohua'i jëñana isija'a maca.
⁴⁶ Huëijë'ë. Sañu'u. Tsoe daiji, yë'ëre yehuoja'quë.”

Jesure Tseañe

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Jesús ja yë'ta'a cocare capi, Judas titasi macaje. Jaë cato doce soisicohua'i aquë paji'li. Cui'ne i ja're cõni jai pai daë'ë, huajña cui'ne tara cõni cajicohua'ipi. Jaohua'i cato Maija'quë huë'e ñacaicohua'i jaohua'i jëjo daocohua'i

cui'ne judío pai aiohua'i jëjo daocohua'i paë'ë. ⁴⁸ Judas iti yo'oquë yehuoja'quëpi quëaëña, jaohua'ire:

“Yë'ë ini sihuaaja'quë a'ë. Jaëni tseajë'ë.”

⁴⁹ Jaje casiquëpi Jesuna tsiojani ite sihuayeje yo'oquë capi:

“¿Pa'iquë, ye'yaquë?”

⁵⁰ Caquëna, Jesupi sehuopi ite:

“¿Cajei, iquena daiquë'ni?”

Ja maca Jesure tsiojani tseani sahuë.

⁵¹ Ja maca jaje yo'ojëna, Jesús cajeipi hua'tiyo dutani cajorose'e tëto tëapi, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë jo'yaëre pani. ⁵² Jaje yo'oquëna, Jesupi capi:

“De'huajë'ë, më'ë hua'tiyo io pa'i hue'ñana. Si'aohua'i hua'tiñoapi uihuacohua'i cato jare cui'ne hua'tiñoapi huaijëna, ju'ija'cohua'i a'ë. ⁵³ ¿Huesëquë më'ë yë'ëpi yë'ë ja'quëre sequëna, yurepi tsoe doce mil huiñaohua'ire jëjo daouna, cöcätira'se'e? ⁵⁴ Jaje yo'oye pa'ito ¿me toyase'e caye ti'aquë'ni, jaje yo'o ja'ñe a'ë, ca nëose'e?”

⁵⁵ Ja maca Jesús paire capi:

“¿Mësaru yë'ëre tseañu'u cajë hua'ñapi cui'ne tarapi çoni tse'ejë date, co'amaña ñaëre tseañeje pa'ye? Si'a mu'seña mësaruru ja're yë'ë pa'i Maija'quë huë'ëpi ñu'i ye'yaquëna, mësaruru ti yë'ëre tseañu'u cama'pë pa'isicohua'i a'ë. ⁵⁶ Jaje pa'iquëta'are si'aye iye yo'oye pa'iji, tsoe acohua'i Maija'quëre quëacaicohua'i toyajë pa'ise'ëpi ti'a-jaquë cajë.”

Ja maca si'aohua'i i ye'yacohua'i Jesure te'ire jëoni cati saë'ë.

Judío Pai Ca Tëjicohua'ipi Jesure Yo'oye

(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Jesure tseasicohua'i sahuë, Caifás Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë quë'rona. Cui'ne jarote cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne aiohua'i tsi'sisicohua'ipi paë'ë. ⁵⁸ Jaje

pa'ijëna, Pedropi so'lo maca se ñaquë jeteyo'je tuji'i, pa'i ëjaërepa huë'e daripë quë'rore paja'a. Sani jaro cacani ja huë'ere ñacaicohua'i ja're con ja'rupi, merepa yo'oja'cohua'i a'ni ite tseasicohua'i cuasaquë.

⁵⁹ Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne aiohua'ipi cui'ne si'a judío pa'i yo'oye ñani ca tējicohua'ipi co'ehuë, Jesure sañope co'aye yo'oquë api cacohua'ini ti'ani Jesure huani jəoñu'u cajë. ⁶⁰ Jaje co'ejëta'a ti'añe pahuë, ite sañope ca ja'ñe. Jaje ti'ama'pë jai pa'i ite coa huëojë cosojë co'aye yo'oquë api, cahuë. Jaje yo'lo maca cayaohua'i tēji huë'ñarepa sañope cacohua'i daë'ë. ⁶¹ Jaohua'ipi dani cahuë: "Iquë cato yë'ëpi Maija'quë huë'e nejosiquëpi toaso mu'seña pa'i maca cui'naoni huëoja'quë a'ë, caquë api."

⁶² Ja maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi huëni nēcani capi, Jesure:

"¿Ti te'e yë'opoje sañope sehuoye paquë, mē'ë? ¿Mē'ëre sañope jaohua'i caye asaquë, mē'ë?"

⁶³ Jaje catojē Jesús ti cama'ë paji'i. Ja maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi capi, ite:

"Maija'quë huajëquërepa mamipi mē'ëre care pajë'ë, cayë. Quëajë'ë, mē'ëpi Maija'quë mamaquërepa Cristo pani."

⁶⁴ Jaje caquëna, Jesupi capi, ite:

"Jaje pa'ijë'ë. I a'ë, yë'ë, mē'ë cayeje. Cui'ne mēsaru ñaja'cohua'i a'ë, Pa'i Mamaquë Diosu tutu quë'irepa ëja te'tere ñu'ina, cui'ne ma'tëmopi sirija'a daina."

⁶⁵ Ja maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi i ju'i care naë ye'sapi, ai coa care paji caquë iñoquë. Jaje yo'oquë capi:

"Iquë Maija'quëre ai cue'cuequë yo'oji, i yë'opo cayepi. ¿Jaje pa'ito iquere yeque cajë i yo'oquëna, ñasicohua'ini

seni asañu'u cajë co'eye'ni? Mësarupi tsoe asahuë, i cue'cuequë caye. ⁶⁶ Jaje pa'ito ¿me caye'ni, mësarü?"

Caquëna, iohua'ipi cahuë:

"Jaje co'aye caquë api. Jaje pa'ina, ju'iñe pa'iji."

⁶⁷ Ja maca i tsiana copi tse'sejë cui'ne tarapi të'cahuë. Yecohua'ipi tsiana mosicapi të'cahuë. ⁶⁸ Jaje yo'ocohua'ipi cahuë, ite:

"¿Më'ë a'ë, Cristorepa se ta'ñe ca ñajë'ë, nepi më'ëre tëtore'ni?"

Pedro Cosose'e

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Jaje yo'ojëna, Pedro cato hue'se yejare ja'rusiquëpi ñuji'i. Ñu'ina, paire necaico i quë'rona tsiojani cao, ite:

"Më'ëje Jesús Galilea aquë ja're cõni cu'i pa'isiquë aë."

⁷⁰ Jaje cacona, Pedropi si'aohua'i pa'i hue'ñana coa cosopi, ñeje caquë:

"Huesëyë, më'ë caye. ¿Iquere jaje caco'ni?"

⁷¹ Pedro eta sa'ro quë'rona huëni je'në saina, yecopi nomio ñani cao, iti maca pa'icohua'ire:

"Iquë Jesús Nazaret aquë ja're cõni cu'i pa'isiquë api."

⁷² Cacona, ja maca Pedropi tijupë coso copi:

"Ñama'quëre pa'ë, jaëte. Quëare payë."

⁷³ A'ri maña tsoe pa'i maca iti maca pa'icohua'ipi Pedro quë'rona tsiojani cui'ne ite cahuë:

"Nuñerepa më'ë i ye'yasicohua'i aquëre pa'ë. Jaje pa'ina, më'ë coca cayeque tiñe pa'iji, huesëye peoye."

⁷⁴ Cajëna, ipi capi:

"Ti ñama'quë a'ë, caye asa ma'ñe, mësarü."

Jaje itire yo'oquë caquëna, cura yëji'i. ⁷⁵ Yë'ina, ja maca Pedro cuasa ñajaji'i, Jesús ite case'le: "Ja yë'ta'a cura yë'ima'ëna, më'ë toasoñe yë'ëre ñama'quë a'ë cosoja'quë a'ë." Jare cuasaquë ja maca jaro pa'isiquëpi Pedro etani ai oji'i, co'a ju'i.

27

*Pilatona Jesure Isiye**(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)*

¹ Ñata tomesi maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjao-hua'ipi cui'ne judío pai aiohua'ipi te'e cuasaye nehuë, Jesure huani jea ja'ñere cajë. ² Sëasiquëni sani Poncio Pilatona iti yeja ëjaëna isihuë.

Judas Ju'ise'e

³ Judas Jesure yehuoquëpi ñaquëna, Jesupi huani jeo cuañoja'quë pa'ina, ñani ai oi pañete yo'ore'ni cuasaquë oi treinta curi të'ña ite isise'ere cui'nare co'yopi, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ina. ⁴ Co'yoquë capi, jaohua'ire:

“Co'aye yë'ë yo'ohuë, ti do'i peoquëni huani jeoja'quëre isiquë.”

Jaje caquëna, iohua'ipi sehuohuë, ite: “¿Iquere yëquë oiye'ni, ja yo'ose'e? Më'ëse'e yo'oquë cajë'ë.”

⁵ Ja maca Judas, curiquë Maija'quë huë'ena jeo ñato saoni sani queo deni juji'i.

⁶ Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi curiquë ña'ñe qese'ere tsi'soni careña:

“Iye curiquë Maija'quëre coa isijë aya mahuëna ayaye peoji, tsie do'i saise'e me ayaye'ni.”

⁷ Ja jeteyo'je jaohua'i te'e cui'ne si'a yë'quë maca cuasajë ca del'huahuë, “soto ne hue'ñana yejare hueronu'u, tìohua'ire taja'a yejare” cahuë. ⁸ Jaje pa'ina, ja yeja yureje “Tsie Yeja” hue'eji. ⁹ Jaje ti'api, tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë Jeremias toyaquë pa'ise'e ñeje cayepi: “Treinta curiquë të'ña imahuë, i do'ire Israel pai isise'ere. ¹⁰ Japi huerohuë, soto ne yejare, ëjaë yë'ëre cuãnese'eje pa'ye.”

Jesús Pilato Ña Huē'ñare Pa'ise'e

(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38)

¹¹ Jesús paí ëjaë què'rona sasiquë paji'i. Pa'ina, ipi ite seji'i:

“¿Mè'ë aë, judío paí ëjaërepa?”

Caquëna, Jesupi capi, ite:

“Jaje pa'ijë'ë. Mè'ë case'eye pa'i a'ë.”

¹² Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne aiohual'ipi sañope co'aye catojē Jesús ti a'ri mañaje sehuoma'ë paji'i. ¹³ Paquëna, ja maca Pilatopi capi, ite:

“¿Asama'quë mè'ë, mè'ëre sañope yo'ojë caye?”

¹⁴ Jaje catojē Jesús ti sehuoma'ë paji'i. Jaje pa'ina, ña jujani paí ëjaëpi ai ise'ere ñani ¿me neja'quë a'ni? cuasapi. Cui'ne huesëpi, yeque yo'oye peoquëna.

Jesure Huaiye Pa'iji, Caye

(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

¹⁵ Jaje pa'iquëta'are si'anë fiesta pa'i maca paí ëjaëpi cosicohua'ire eto saoquë yo'oye paquë paji'i. Paipi jaëni etoye pa'iji cajëna, etoquë paji'i. ¹⁶ Paji'i, cosiquë Barrabás hue'equë si'aohua'i i co'aye yo'oye asaquë. ¹⁷ Jarote jai paí tsi'sisicohua'i pa'ijëna, Pilatopi seji'i, jaohua'ire:

“¿Neni yëye'ni, de'oye pa'ija'quëre jëjo saoye, Barrabás panita'a Jesucristo?”

¹⁸ De'hue asapi, paipi Jesuni ai yëjë yo'o do'ire pëijë co'aye yo'oma'quëni tsease'e. Jaje pa'ina, Pilato jaje capi.

¹⁹ Ja yë'ta'a Pilato paí co'aye yo'ose'ere asani ne de'hua hue'ñare ñu'ina, i pacopi jëjo dao, io case'ere quëaja'quëre ñeje caco:

“Jaëre nuñerepa de'o paire cui'na coní yo'oma'ë pa'ijë'ë. Coa ñajë'ë. Jaëte yo'o do'ire huëo caní ñahuë, ai co'ayerepa.”

²⁰ Jaje pa'iquëta'are Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne judío paí aiohua'ipi paire cuañehuë,

Barrabásni etojë'ë cajë, cui'ne Jesuni huani jeoja'quëre cajë'ë, cahuë. ²¹ Pai ëjaëpi tijupë cui'ne seni coquë capi:

“¿Cayahua'i tseasicohua'i pa'icohua'ire jequëni yëye'ni, eto saoye?”

Caquëna, jaohua'ipi cahuë:

“Barrabásni etoye yëyë.”

²² Cajëna, Pilatopi seji'i, jaohua'ire:

“¿Cui'ne me neja'quë a'ni, Jesure Cristo hue'equëre?”

Caquëna, si'aohua'i sañope cahuë:

“¡Queja'quë api!”

²³ Ja maca Pilato capi, jaohua'ire:

“¿Jaje pa'ito iquere co'aye yo'o u'ni?”

Caquëna, tijupë cui'ne cui cohuë:

“¡Queja'quë api!”

²⁴ Pilatopi i co'aye yo'ose'e asa ti'amalëna, coa paipi jerepa josä yo'ojë sañope jase'e cajëna, ña jujani jëña tsoasi'i caquë oco daja'quëre jëjo saouna, daëna, tsoaquë capi:

“Yë'ëpi iquë de'o paire huani jeo ja'ñe cuañema'ë pa'iyë. Mësaruse'e yo'ojë'ë.”

²⁵ Jaje caquëna, si'a pai sehuohuë:

“Yëquëna cui'ne yëquë mamajëna ite huani jeo do'i tomejaquë.”

²⁶ Ja maca Pilatopi Barrabásni eto saopi, de'oye pa'i-ja'quëre. Etoquë Jesuni si'seni ja jeteyo'je quëni huani jeoja'quëre jëjo saopi.

²⁷ Ja jeteyo'je pai ëjaë soldado paipi Jesure sahuë, jai huë'ëna. Si'a soldado pai tsi'sisicohua'irepa paë'ë, Jesús pa'i hue'ñana. ²⁸ Ja jeteyo'je i ju'i ca dutani maja'i ju'i care suñacaë'ë. ²⁹ Cui'ne siopëna miu maro puacaë'ë. Cui'ne ëja te'te jëtëna soquë tarapë isihuë. Ja maca i ña hue'ñana do're ja'runi cue'cuejë ñeje ite cahuë:

“¡Pa'ijë'ë, judío pai ëjaërepa!” ³⁰ Jaje cajë cui'ne copi tse'sejë cui'ne ite tarapëpi siopëna të'cajë yo'ohuë. ³¹ Jaje ite cue'cue tëjini maja'i ju'i ca dutani i ju'i care pare suñacani ja maca queja'quëre sahuë.

Ite Qeşe'e

(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

³² Jaropi etani saijë Cirene aquëre ti'ahuë, Simón hue'e-quëre. Jaëni Jesure queja'a sarahua sacaija'quëre cuañë-huë.

³³ Jaje yo'ojë Gólgota hue'e hue'ñana ti'ahuë. Jaje cani cayë, pai siopë tara. ³⁴ Jarona Jesure cuiya'i o'sa conona sëjeñe coní co'mesicore ocuahüë. Jaje ocuajëna, Jesús ipi neñani ucuye coepi, iote.

³⁵ Ite qesi maca jeteyo'je soldado paipi Jesús ju'i care ¿nepi iote paja'cohua'i a'ni? cajë yo'ohuë, sa'ñe iohua'ija'a. Jaje yo'ojëna, tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë toyase'e ñeje caye ti'api: “Yë'ë ju'i care pai ñape huahuehuë, iohua'ija'a ¿nepi paja'cohua'i a'ni?” cajë yo'ohuë. ³⁶ Jaje yo'o tëjini yecohua'ipi dani sama'cohua'ini cajë ja'runi ñahuë. ³⁷ Cui'ne i siopë sa'nihuëna ja do'ire ju'iji caco queacore toyani sëohuë. Toyasico cato paji'i, ñeje: IQUË API, JESÚS, JUDÍO PAI ËJAË.

³⁸ Cui'ne caya co'amaña yahue imacohua'ire qesicohua'i paë'ë, i ja're coní, yequëni i ëja te'tena cui'ne yequëni i ari te'tena. ³⁹ Cui'ne iti macasa'a da saicohua'ipi cue'cuejë tea ju'ijë siopë api së'cuijë saë'ë, ite ñajë. ⁴⁰ Cui'ne cahuë:

“Më'ë a'ë, Maija'quë huë'e peo huë'ña nejoni cui'ne toaso mu'seña pa'i maca cui'naoni huëoja'quë a'ë, caquë pa'isiquë. Jaje pa'i sëte yure co'ye huasojë'ë. Më'ëpi Maija'quë mamaquë pani cruzupi caje nëcajë'ë.”

⁴¹ Jaje cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i-je cui'ne cuãnese'e ye'yacohua'ijë, fariseohua'ijë cui'ne cue'cuehuë, ite. Jaje cue'cuejë sa'ñe iohua'ija'a cahuë:

⁴² “Yecohua'ita'are huasopi. Jaje pa'iquëta'a ija'a co'ye huasoyere paji. Jaje pa'ina, ipi Israel pai ëjaërepa pani yurepi cruzu dequëpi caje nëcaëna, sehuoye patira'pi, maire. ⁴³ Iquë cato Maija'quëna ire papi cuasaquë quë-coquë paji'i. Jaje pa'isiquëre sëte yure Maija'quëpi ite huasojaquë, ite oiquërepa pani. Ita'a maire 'yë'ë cato Diusu mamaquëre pa'ë' caquë pa'isiquë api.”

⁴⁴ Cui'ne co'amaña ñaohua'ijë i ja're coni quesico-hua'ique tea ju'ijë sañope cahuë.

Jesús Ju'ise'e

(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

⁴⁵ Ja maca yureta'a si'a yeja ñamije pa'iorepa de'o nëji'i, mu'se jopore papi na'i maca tres pa'i macaja'a. ⁴⁶ Cui'ne jare ja hora pa'i maca Jesús ai tutu cui'ni: “Eli, Eli, lama sabactani”. Ja caye cato caji: Yë'ë Diusu, Yë'ë Diusu, ¿me nesi'quë yë'ëre jëoco huesou'ni?

⁴⁷ Yecohua'i iti maca pa'icohua'ipi asani cahuë:

“Tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë Elías pa'isiquëni soiji.”

⁴⁸ Jare iti macapi te'i huë'huëpi, oco saësi pë quërëjasi'i caquë. Quërëjani dani o'sa cuiya'i conore saë tëjini soquë tarapëna huë sëoni ucujaquë caquë ja'ye maca sapi. ⁴⁹ Jaje yo'oquëna, yecohua'ipi cahuë:

“Yo'oma'ë. Ñaņu'u, Elíaspi dani ite huasoquë pa'ito.”

⁵⁰ Tijupë Jesús tutu cui'ne cui'ni copí. Ja maca juni huesëpi. ⁵¹ Jare iti macapi Maija'quë huë'e ta'tëpo tëhuosico cayaye ëmëje'epi huë'ehuëre pana yete saji'i. Yejaje ñu'cuequë cui'ne quëna yejañaje tsate saji'i. ⁵² Cui'ne ju'isicohua'ire tase'ejë hui'ye sapi. Cui'ne Maija'quëre asani ju'isicohua'ijë huëisicohua'i paë'ë. ⁵³ Tasi daripëapi

huëisicohua'i paë'ë, Jesús huëisi jeteyo'je. Huëni de'o Jerusalén daripëna cacahuë. Cacajëna, jai pa'i ñahuë, jaohua'ire.

⁵⁴Ja maca Capitán cui'ne i ja're cõni Jesure ñacohua'ipi yeja ñu'cueye ñani cui'ne yeque jaiye yo'oyere ñajë ai ca'rajë cahuë: “Nuñerepa iquë Maija'quë mamaquërepa paji'i.”

⁵⁵Jarote jai pa'i nomiohua'ije paë'ë, so'opi de ñajë, Jesure Galileapi cocajë tuisicohua'i. ⁵⁶Jaohua'i ja're cõni paë'ë, María Magdalena, María Jacobo cui'ne José pëca ja'co cui'ne Zebedeo mamajë pëca ja'co cõni paë'ë.

Jesure Tase'e

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷Ñami de'o huëo maca jaiye co'amaña paquë José hue'equë Arimatea daripë aquëpi daji'i. Jaë cato Jesure tuiquë de'osiquë paji'i. ⁵⁸Jaje pa'ipi jaëpi Pilato quë'rona sani Jesús capëre seji'i. Seina, ja maca Pilatopi cuañepi, isijë'ë caquë iti ñacaicohua'ire. ⁵⁹Josépi i capë si'si peo capi peo hue'ña deapi. ⁶⁰Yo'oni huajëcore pana i tsecona oapi, quëna yeja perëpëna coje nesicona. Itë tani jai quëna pëpi daripë se sioni saji'i. ⁶¹Cui'ne jarote paë'ë, María Magdalena, cui'ne yequë María cõni, daripë tiñare pare ja'rusicohua'ipi.

Jesús Tasito Ñacaicohua'i

⁶²Se ñatasi mu'se cato huajë mu'se de'hua tējisi maca paji'i. Pa'ina, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjao-hua'ipi cui'ne fariseohua'i cõni Pilato quë'rona saë'ë. ⁶³Ti'ani cahuë: “Ëjaë, yëquë jaë cosou ja yë'ta'a huajëquë pa'inë ñeje caquë pa'ise'ere cuasayë, ‘Toaso mu'seña pa'i maca ju'isiquëpi cui'naëpi huëija'quë a'ë case'ere.’” ⁶⁴Jaje pa'ina, jëjo saojë'ë, tasi daripë ñaja'cohua'ire toaso mu'seña pa'i macaja'a, i ye'yaquë pa'isicohua'ipi dani i

capë ñani sani, ja maca paire ‘Tsoe huëji'i, juni huesësiquë pa'isiquëpi' cama'cohua'ini. Jaje yo'ose'e cato ai jerepa du'ru cosose'e jerepa coa cosose'e pa'ima'coni tējijerepa cosoyepi.”

⁶⁵ Cajëna, Pilatopi capi, jaohua'ire:

“Jaohua'i pa'iyë, iti ñacohua'i soldado pai. Jaje pa'ito sani de'oyerepa ñajë'ë.”

⁶⁶ Jaje caëna, sani tasi daripëre de'oyerepa de'huani iti coje sio quëna pë ëmëje'ena toyani sëohuë. Sëoni iti macana soldado paire ñaja'cohua'ire jeoni saë'ë.

28

Jesús Ju'isiquëpi Huëise'e

(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Huajë mu'se tëto sani du'ru macarepa semana mu'se ñata maca María Magdalena, cui'ne yeco María coni tasi daripë ñañu'u cajë saë'ë. ² Saijëna, cuasama'tore papi tutu yeja ñu'cueye paji'i, ja cato Ejaë huiñaëpi ma'tëmopi tasi daripë quë'rona titani yo'opi, quëna pë coje siosiconi ne taoni io ëmëje'ena ja'rupi. ³ Mujuë ye'hueye miañe ñañeje pa'irepa paji'i. Cui'ne i ju'i capi po yëioje pa'iorepa paji'i. ⁴ Jare ñani soldado paipi quëquë huesëni tsasijë ju'ise'eje pa'iohua'i de'ohuë. ⁵ Ja maca ëjaë jo'yaëpi capi, nomiohua'ire:

“Ca'rama'pë pa'ijë'ë. Tsoe yë'ëpi asayë, Jesure quëni huani jeosiquëre mësararu co'eye. ⁶ Iño peoji. Tsoe huëji'i, i case'eje pa'ye. Dani ñajë'ë, ite oa sitore. ⁷ Sani esa cajë'ë, i ye'yacohua'ire: ‘I cato ju'isiquë pa'isiquëpi huëji'i. Yure jaje pa'ipi mësararu Galilea ja yë'ta'a ti'ama'pëna du'ru saija'quë api. Jarona ite ñaja'cohua'i a'ë, mësararu.’ Iyese'e pa'iji, yë'ë mësarute casi'i cuasase'e.”

⁸ Ja maca nomiohua'ipi esa tasi daripë quë'ropi ca'rajë cui'ne ai sihuacohua'ipi huë'huëjë saë'ë, huajë cocare i ye'yacohua'i pa'isicohua'ire quëañu'u cajë. ⁹ Ja huë'huëjëna, Jesupi jaohua'ina ñaini pëpapi. Pëpaquëna, ja maca Jesure ire papi cajë i quëona su'cuajë de'oquëre pani cahuë. ¹⁰ Yo'ojëna, ipi capi, jaohua'ire:

“Ca'rama'pë pa'ijë'ë. Sani quëajë'ë, yë'ë yo'je tsire. Galileana sani yë'ëre ñañe pa'iji.”

Soldado Pai Quëase'e

¹¹ Ja yë'ta'a nomiohua'i saijëna, yecohua'i soldado pai iti ñasicohua'ipi pai pa'i hue'ñana sani si'aye iohua'i yo'oquëna, ñase'ere quëahuë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ire. ¹² Ejaohua'ipi sani aiohua'i ja're çoni cahuë, si'a yë'quë maca cuasaye pa'ijaquë cajë. Jaje cajë ja maca soldado paire jaiye curiquë isihuë. ¹³ Isijë cahuë, jaohua'ire:

“Mësarupi cajë'ë: ‘ñami yëquë çani huesësi maca Jesús ye'yaquë pa'isicohua'ipi dani i capë ñani sahuë.’ ¹⁴ Jare pai ëjaëpi asa ti'ani, mësarute sañope yo'oye pa'ito yëquëpi ite ca de'huacañu'u. Cui'ne ai yo'oye pa'itoje cocaija'cohua'i a'ë, mësarute.”

¹⁵ Ja maca soldado paipi curiquë imani, sani jare iohua'i yëhuojë case'eje pa'ye quëahuë. Jaje pa'ina, yure iye mu'señaje judío pai cui'ne quëajë pa'icohua'i a'ë.

Jesupi I Jëjo Daocohua'ire Cugñese'e

(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁶ Jaje du'ru ca nëose'e sëte i ye'yacohua'i once pa'iohua'i Galileana saë'ë, Jesús quëa nëosi çutihuëna. ¹⁷ Jarona Jesure ñani ite do're ja'runi de'oquëre pa'ni cajë yo'ohuë, ja yë'ta'a yecohua'i jëa coejëta'a. ¹⁸ Ja maca Jesús jaohua'ire tsiojani capi:

“Yëlëna si'aye tutu isise'e pa'iji, ma'tëmo cui'ne yeja cuañequërepa pa'ija'quëre. ¹⁹ Jaje pa'ina, saijë'ë, coa si'a yejaña pai pa'i hue'ñana. Sani yë'ëre ye'yecohua'ire necaijë'ë. Jaohua'ire Maija'quë mamipi, i mamaquë mamipi, cui'ne de'o joyo mamipi oco docaijë'ë. ²⁰ Jaje yo'ojë cui'ne ye'yajë'ë, yë'ë mësarute cuañese'ere si'aye sehuojajë cajë. Cui'ne cuasajë'ë, yë'ëpi mësaruru ja're si'a mu'seña pa'iji, yeja carajaisi macaja'a.” De'oji. Jaje pa'ijaquë.

Maija'quë Huajë Ca Nëose'e
New Testament in Secoya (EC:sey:Secoya)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Secoya

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Secoya [sey], Ecuador

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Secoya

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 13 Jun 2022

995e68c5-fe57-54e6-bf8e-0637526d3f7d